

Listopad 2016

*W raporcie podjęliśmy próbę porównania systemów finansowego wsparcia rodzin w krajach Unii Europejskiej.*

# Ulgi podatkowe i świadczenia rodzinne w UE



---

**1 883**euro

średnie roczne wsparcie  
dla rodziny 2+2 w Polsce

---

**2 246**euro

średnie roczne wsparcie  
dla rodziny 2+2 w UE

---

**6 772**euro

średnie roczne wsparcie  
dla rodziny 2+2 we Francji

# Spis treści

|                  |                                                                                                                                                                |           |
|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Część I</b>   | Wyniki symulacji na podstawie danych uzyskanych z 28 krajów UE w 2016 roku                                                                                     | 2         |
| <b>Część II</b>  | Przykładowe narzędzia polityki prorodzinnej obowiązujące w krajach Unii Europejskiej i wybranych spoza UE                                                      | 7         |
| <b>Część III</b> | Rys historyczny z naciskiem na czynniki wpływające na zmiany współczynnika dzietności – wybrane państwa UE                                                     | 21        |
| <b>Część IV</b>  | Szczegółowa prezentacja systemu wsparcia rodzin z dziećmi w poszczególnych państwach UE oraz w wybranych państwach poza UE (tj. Australia, Kanada, Rosja, USA) | 32        |
|                  | Austria                                                                                                                                                        | 33        |
|                  | Belgia                                                                                                                                                         | 35        |
|                  | Bułgaria                                                                                                                                                       | 37        |
|                  | Chorwacja                                                                                                                                                      | 39        |
|                  | Cypr                                                                                                                                                           | 40        |
|                  | Czechy                                                                                                                                                         | 42        |
|                  | Dania                                                                                                                                                          | 43        |
|                  | Estonia                                                                                                                                                        | 44        |
|                  | Finlandia                                                                                                                                                      | 45        |
|                  | Francja                                                                                                                                                        | 47        |
|                  | Grecja                                                                                                                                                         | 50        |
|                  | Hiszpania                                                                                                                                                      | 52        |
|                  | Holandia                                                                                                                                                       | 54        |
|                  | Irlandia                                                                                                                                                       | 56        |
|                  | Litwa                                                                                                                                                          | 58        |
|                  | Luksemburg                                                                                                                                                     | 60        |
|                  | Łotwa                                                                                                                                                          | 63        |
|                  | Malta                                                                                                                                                          | 65        |
|                  | Niemcy                                                                                                                                                         | 67        |
|                  | <b>Polska</b>                                                                                                                                                  | <b>69</b> |
|                  | Portugalia                                                                                                                                                     | 75        |
|                  | Rumunia                                                                                                                                                        | 77        |
|                  | Słowacja                                                                                                                                                       | 80        |
|                  | Słowenia                                                                                                                                                       | 82        |
|                  | Szwecja                                                                                                                                                        | 84        |
|                  | Węgry                                                                                                                                                          | 86        |
|                  | Wielka Brytania                                                                                                                                                | 88        |
|                  | Włochy                                                                                                                                                         | 90        |
|                  | Australia                                                                                                                                                      | 93        |
|                  | Kanada                                                                                                                                                         | 95        |
|                  | Rosja                                                                                                                                                          | 97        |
|                  | USA (Stan Nowy Jork)                                                                                                                                           | 98        |
|                  | Kontakt                                                                                                                                                        | 100       |



*Z przyjemnością oddajemy  
w Państwa ręce najnowszy  
raport specjalistów z Zespołu  
ds. Podatków Pracowniczych.*

W raporcie przedstawiono najistotniejsze elementy finansowego wsparcia rodzin z dziećmi w systemach podatkowych oraz w zakresie świadczeń rodzinnych w krajach Unii Europejskiej oraz w wybranych państwach spoza UE w roku 2016.

W części I opisane zostały wyniki symulacji na podstawie danych uzyskanych z 28 krajów UE. Badanie miało na celu ocenić, na jaką pomoc w poszczególnych państwach może liczyć w roku 2016 rodzina składająca się z rodziców aktywnych zawodowo, z których każdy zarabia średnią krajową oraz z dwójki dzieci w wieku 4 i 8 lat. Uwzględnione zostały tutaj ulgi podatkowe, zasiłki i inne dodatki na dzieci.

W części II przedstawiono i porównano przykładowe narzędzia polityki prorodzinnej obowiązujące w badanych krajach, w tym tych które mają bezpośredni wpływ na emeryturę rodzica.

W części III pokazano rys historyczny z naciskiem na czynniki wpływające na zmiany współczynnika dzietności w wybranych państwach UE.

W części IV szczegółowo scharakteryzowano systemy wsparcia rodzin z dziećmi w każdym z państw członkowskich UE oraz w Australii, Kanadzie, Rosji i Stanach Zjednoczonych.

Życzymy ciekawej i owocnej lektury!

Z poważaniem,

**Tomasz Barańczyk**

Partner Zarządzający Działem  
Prawno-Podatkowym  
PricewaterhouseCoopers Sp. z o. o.

**Joanna Narkiewicz-Tarłowska**

Dyrektor w Zespole ds. Podatków  
Pracowniczych  
PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.

**Iwona Boniecka**

Starszy Konsultant w Zespole  
ds. Podatków Pracowniczych  
PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.



## Wyniki symulacji na podstawie danych uzyskanych z 28 krajów UE w roku 2016



*W niniejszym opracowaniu przedstawiamy wyniki symulacji przeprowadzonej na podstawie danych uzyskanych z 28 krajów UE.*

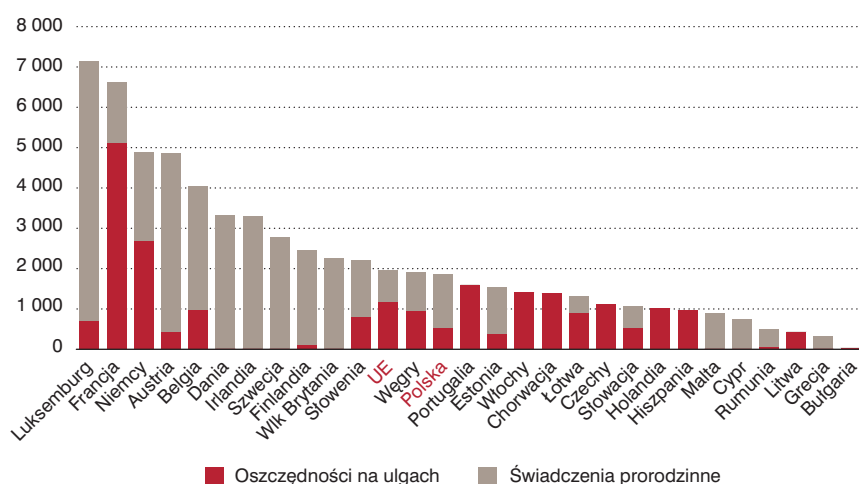
Badanie miało na celu ocenić, na jaką pomoc w poszczególnych państwach UE może liczyć rodzina składająca się z aktywnych zawodowo rodziców, z których każdy zarabia średnią krajową, oraz dwójki zdrowych dzieci w wieku 4 i 8 lat. Uwzględnione zostały jedynie standardowe ulgi podatkowe związane z posiadaniem potomstwa oraz podstawowe zasiłki na dzieci. Nie wzięto pod uwagę natomiast innych form wsparcia, jak np. darmowe posiłki i podręczniki w szkole, zasiłki i talony przyznawane w celu zrekompensowania kosztów nauki. Nie zostały również uwzględnione odliczenia indywidualne oraz wszelkie ulgi i dodatki niezależne od posiadania dzieci.

W rankingu państw UE dotyczącego wysokości bezpośredniego wsparcia w zakresie ulg podatkowych i zasiłków na dzieci, Polska znacznie poprawiła swoją pozycję w porównaniu do roku poprzedniego. Przykładowa rodzina otrzymuje w Polsce już nie tylko prawo

do ulgi podatkowej na każde dziecko, ale też świadczenie, poczynając od drugiego w ramach programu „Rodzina 500+”. Wysokość bezpośredniej pomocy państwa w skali roku wynosi obecnie w Polsce 1 883 euro (8 224 zł) dla modelowej rodziny – jest to ponad 3,5-krotnie więcej niż w roku ubiegłym. Tym samym, Polska z miejsca 24., które zajmowała w ubiegłorocznym zestawieniu, „awansuje” na miejsce 13. W grupie państw ze wsparciem w przedziale od 1 000 euro do 2 000 euro Polska należy do czołówki.

Zdecydowaną przewagę pod względem wsparcia finansowego dla swoich obywateli (wyrażonego w liczbach bezwzględnych, tj. w euro), mają wciąż Luksemburg i Francja, które na ten cel przeznaczają odpowiednio 7 304 euro (31 891 zł) i 6 772 euro (29 569 zł) rocznie na rodzinę. Natomiast zestawienie zamykają, podobnie jak w roku poprzednim, Rumunia, Litwa, Grecja i Bułgaria, z rocznym wsparciem poniżej 500 euro.

Wykres 1. Łączne wsparcie państwa (w EUR) – ulgi na dzieci i świadczenia rodzinne



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

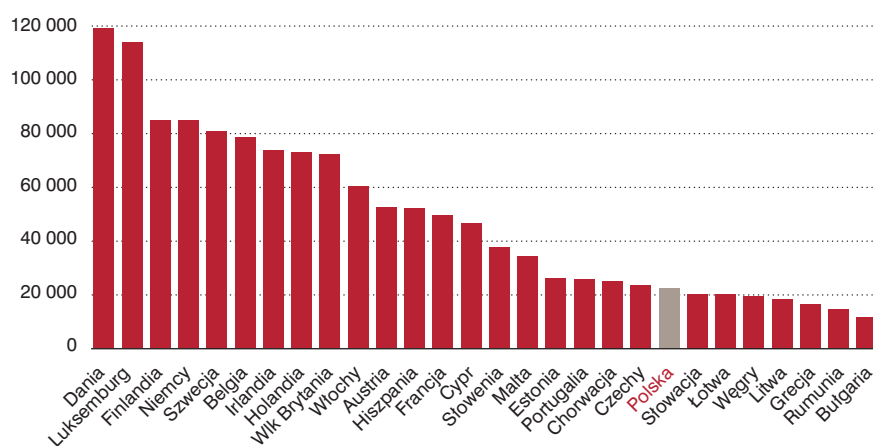
Średnia bezpośredniej pomocy państw UE w zakresie ulg na dzieci i świadczeń rodzinnych wynosi 2 246 euro. W rzeczywistości jednak aż 18 państw UE (tj. ponad 60%), w tym Polska, nie osiąga tej wartości. Średnią UE znacznie zawyża wyżej wspomniany Luksemburg i Francja, a także Niemcy oraz Austria, gdzie rodziny otrzymują wsparcie w wysokości odpowiednio 5 003 euro i 4 958 euro rocznie.

W związku z tym, że średnią zaburzają wartości skrajne, sytuację rodzin zdecydowanie lepiej odzwierciedla mediana badanej próby. Wynosi ona obecnie 1 598 euro, co oznacza, że w aż połowie analizowanych państw wsparcie nie przekracza tej kwoty. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że w jednej czwartej państw UE, wartość wsparcia o charakterze prorodzinnym nie przekracza 1 000 euro. Do grupy tej jeszcze rok temu należała Polska. Z drugiej strony, jedna czwarta państw UE może pochwalić się łącznym wsparciem dla rodzin w wysokości powyżej 3 000 euro. Różnica między wsparciem państw znajdujących się na skrajnych pozycjach rankingu, tj. między Luksemburgiem a Bułgarią, to aż 7 283 euro.

Należy pamiętać, że zestawienie pokazujące wsparcie państwa jedynie w liczbach bezwzględnych nie w pełni przedstawia faktyczną pomoc, na jaką może liczyć rodzina spełniająca nasze założenia. Nie bez znaczenia jest chociażby wysokość przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych krajach. Dlatego też, w celu lepszego zobrazowania sytuacji naszej przykładowej rodziny w poszczególnych państwach członkowskich UE, wsparcie finansowe wyrażone w EUR zestawiliśmy z przeciętnym łącznym dochodem małżonków.

W tym scenariuszu Polska wypada jeszcze lepiej – z wynikiem 8,5 % zajmuje 4. miejsce. Dla przypomnienia, w 2015 roku Polska z wynikiem 2,4% zajmowała miejsce 20. – „awansowała” zatem aż o 16 pozycji!

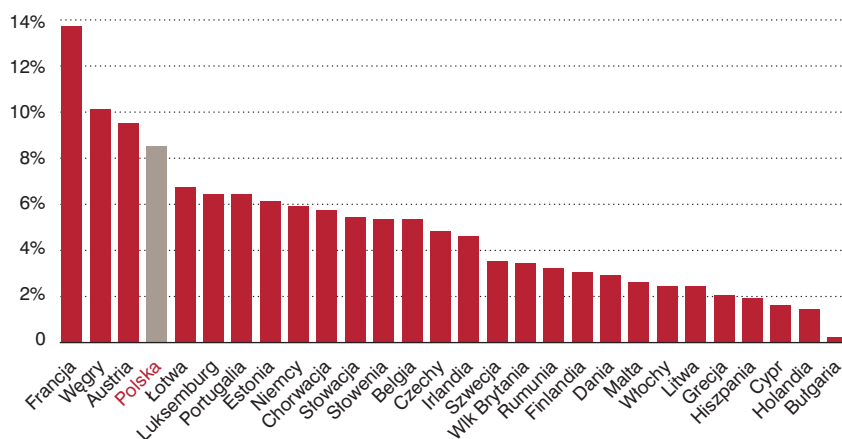
Wykres 2. Wysokość przeciętnego wynagrodzenia małżeństwa/pary w poszczególnych państwach członkowskich UE (w EUR) w 2016 r.



\*Roczne wynagrodzenie brutto za 2014 rok

Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Wykres 3. Łączne wsparcie państwa w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia małżeństwa/pary (w %)



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Tym samym Polska „wyrzadza” Luksemburg, Niemcy i Belgię, tj. państwa, które mogą pochwalić się bezpośrednim wsparciem finansowym dla rodzin kilkakrotnie wyższym niż w Polsce. Na uwagę zasługują również Węgry oraz Łotwa, które ze względu na stosunkowo niski średni dochód, w porównaniu

do zestawienia dotyczącego rzeczywistych kwot, przesuwają się odpowiednio na miejsce drugie i piąte z wynikami 10,1% i 6,7 %. Warto zaznaczyć, że różnica między państwami znajdującymi się na skrajnych pozycjach, tj. Francją a Bułgarią, to aż 13,5 punktów procentowych.

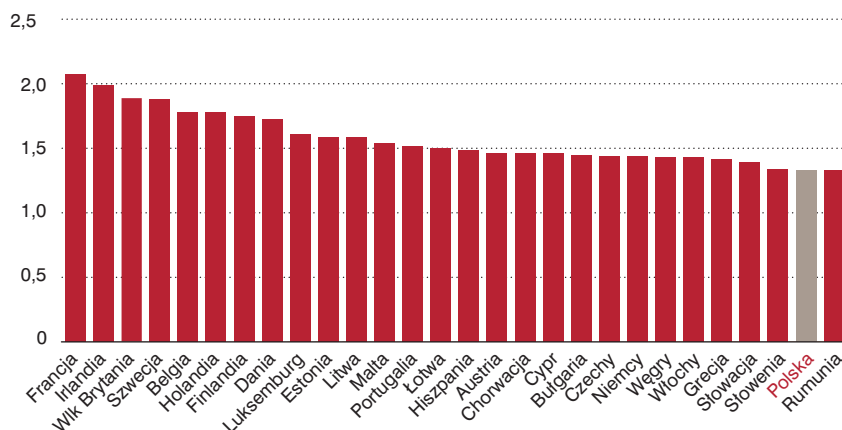
Tabela 1. Łączne roczne wsparcie poszczególnych państw UE w zakresie ulg podatkowych oraz zasiłków na dzieci

| Państwo UE          | Oszczędności na ulgach | Świadczenia prorodzinne | Łączne roczne wsparcie państw UE w EUR | Łączne wsparcie państw UE w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia pary |
|---------------------|------------------------|-------------------------|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| 1. Luksemburg       | 703,8                  | 6600                    | 7304                                   | 6,4%                                                                    |
| 2. Francja          | 5220                   | 1552                    | 6772                                   | 13,7%                                                                   |
| 3. Niemcy           | 2723                   | 2280                    | 5003                                   | 5,9%                                                                    |
| 4. Austria          | 420                    | 4538                    | 4958                                   | 9,5%                                                                    |
| 5. Belgia           | 977                    | 3150                    | 4127                                   | 5,3%                                                                    |
| 6. Dania            | 0                      | 3399                    | 3399                                   | 2,9%                                                                    |
| 7. Irlandia         | 0                      | 3360                    | 3360                                   | 4,6%                                                                    |
| 8. Szwecja          | 0                      | 2832                    | 2832                                   | 3,5%                                                                    |
| 9. Finlandia        | 86                     | 2419                    | 2505                                   | 3,0%                                                                    |
| 10. Wielka Brytania | 0                      | 2300                    | 2300                                   | 3,2%                                                                    |
| 11. Słowenia        | 1174                   | 822                     | 1996                                   | 5,3%                                                                    |
| 12. Węgry           | 946                    | 1006                    | 1952                                   | 10,1%                                                                   |
| <b>13. Polska</b>   | <b>509</b>             | <b>1374</b>             | <b>1883</b>                            | <b>8,5%</b>                                                             |
| 14. Portugalia      | 1625                   | 0                       | 1625                                   | 6,4%                                                                    |
| 15. Estonia         | 370                    | 1200                    | 1570                                   | 6,1%                                                                    |
| 16. Włochy          | 1430                   | 0                       | 1430                                   | 2,4%                                                                    |
| 17. Chorwacja       | 1414                   | 0                       | 1414                                   | 5,7%                                                                    |
| 18. Łotwa           | 911                    | 410                     | 1321                                   | 6,7%                                                                    |
| 19. Czechy          | 1126                   | 0                       | 1126                                   | 4,8%                                                                    |
| 20. Słowacja        | 514                    | 564                     | 1078                                   | 5,4%                                                                    |
| 21. Holandia        | 1033                   | 0                       | 1033                                   | 1,4%                                                                    |
| 22. Hiszpania       | 970                    | 0                       | 970                                    | 1,9%                                                                    |
| 23. Malta           | 0                      | 900                     | 900                                    | 2,6%                                                                    |
| 24. Cypr            | 0                      | 760                     | 760                                    | 1,6%                                                                    |
| 25. Rumunia         | 43                     | 448                     | 491                                    | 3,4%                                                                    |
| 26. Litwa           | 432                    | 0                       | 432                                    | 2,4%                                                                    |
| 27. Grecja          | 0                      | 320                     | 320                                    | 2,0%                                                                    |
| 28. Bułgaria        | 20,5                   | 0                       | 20,5                                   | 0,2%                                                                    |
| Średnia UE          |                        |                         | <b>2246</b>                            |                                                                         |

Porównując poszczególne kraje pod względem polityki prorodzinnej, nie należy kierować się jedynie wsparciem w formie ulg podatkowych i zasiłków na dzieci. W wielu państwach ich brak jest „rekompensowany” np. przez możliwość preferencyjnego rozliczenia podatkowego z małżonkiem (np. Polska, Estonia, Hiszpania, Portugalia), zastosowanie tzw. ilorazu rodzinnego (m.in. Francja, Portugalia, Belgia), zastosowanie kwot wolnych od podatku, albo innych rodzajów odliczeń indywidualnych. Istnieją państwa, które zapewniają dzieciom nieodpłatne przedszkola, darmowe posiłki, czy podręczniki szkolne (np. Finlandia, Szwecja) albo też gwarantują dzieciom bezpłatny dostęp do leków (Szwecja). Takie formy wsparcia nie zostały uwzględnione w symulacji, a jest to niekwestionowana pomoc dla rodzin. Poza wspomnianymi powyżej czynnikami, które mają wpływ na sytuację finansową rodziny, a nie zostały uwzględnione w symulacji, istnieje szereg innych, jak chociażby cena koszyka dóbr, a przez to koszty życia w poszczególnych państwach. Porównanie wsparcia dla rodzin uwzględniające jedynie osiągnięte przez nie dochody nie jest zatem w pełni miarodajne.

Stosowanie przez państwa odpowiednich zachęt i ulg dla rodzin może sprzyjać dzietności. Porównanie danych pokazujących wysokość wsparcia poszczególnych państw UE dla modelowej rodziny, zawartych w tabeli 1., wraz ze współczynnikiem dzietności wykazanym na wykresie 4. pokazuje, iż Francja może być modelowym przykładem kraju, który od lat utrzymuje współczynnik dzietności na wysokim poziomie, m.in. z powodu stosowania odpowiednich i efektywnych zachęt oraz ulg dla francuskich rodzin posiadających lub planujących posiadanie dzieci. Podobnie sytuacja wygląda w kilku innych państwach UE, takich jak Irlandia, Wielka Brytania, czy też w krajach nordyckich. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że Francja jest jedynym krajem Unii Europejskiej, który posiada współczynnik dzietności na poziomie zapewniającym zastępowalność pokoleń (patrz: wykres 4).

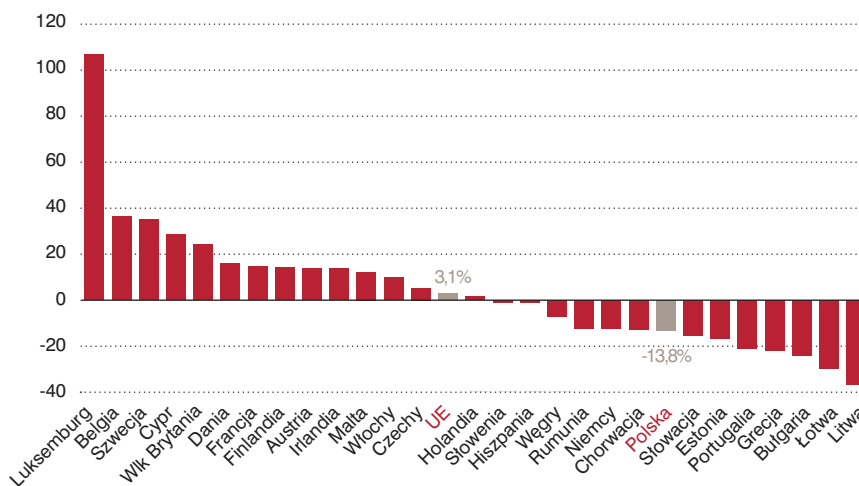
Wykres 4. Współczynnik dzietności w krajach UE\*



\*Dotyczy roku 2015

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu

Wykres 5. Zmiany w liczbie ludności krajów UE w latach 2013-2060 (w %) z uwzględnieniem migracji



Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu

Z drugiej jednak strony w Niemczech, w których wsparcie dla rodzin zapewniane jest na wysokim poziomie, współczynnik dzietności należy do najniższych w UE. Przykład tego kraju pokazuje, iż na dzietność ma wpływ nie tylko wsparcie państwa, ale również szereg innych kluczowych czynników.





## Przykładowe narzędzia polityki prorodzinnej obowiązujące w krajach Unii Europejskiej i wybranych państwach spoza UE

*Systemy wsparcia dla rodzin poszczególnych krajów członkowskich UE różnią się od siebie. Obywatele badanych państw mogą liczyć na bezpośrednią pomoc finansową w postaci zasiłków rodzinnych lub też skorzystać z ulg podatkowych na dzieci, czy możliwości odliczenia wydatków (np. na opiekę nad dzieckiem, na edukację itp.). Istnieją systemy gdzie rozwiązania składające się na politykę prorodziną znajdują odzworowanie w systemach emerytalnych.*

Przedstawione poniżej narzędzia polityki prorodzinnej opisane zostały na przykładzie poszczególnych państw członkowskich UE.

Znajduje się tutaj również krótki komentarz odnoszący się do zastosowania tychże narzędzi w Kanadzie, Rosji, Stanach Zjednoczonych oraz w Australii.

## **1. Kraje członkowskie UE**

### **a. Ulgi podatkowe i inne odliczenia na dzieci**

Ulga na dzieci jest jedną z najczęściej spotykanych ulg podatkowych w większości krajów UE. Może ona mieć charakter odliczenia od dochodu lub bezpośrednio od podatku.

#### **Ulga na dzieci – odliczenie od dochodu**

Do systemów mocno wspierających rodziny w tym zakresie można zaliczyć Niemcy. Dla osoby rozliczającej się samodzielnie ulga na dziecko (tzw. *Kinderfreibetrag*) wynosi ok. 3,6 tys. euro, a w przypadku wspólnego rozliczenia małżonków: ok. 7,2 tys. euro rocznie.

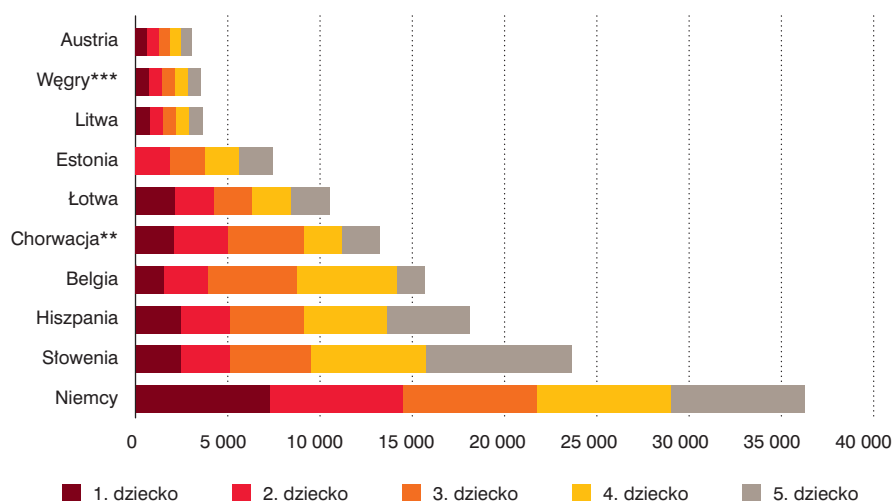
Należy jednak pamiętać, że jest to alternatywa dla zasiłku na dziecko (*Kindergeld*), zatem korzystanie ze świadczenia wyklucza możliwość odliczenia, i odwrotnie. W Słowenii natomiast wysokość ulgi na każdego członka rodziny będącego na utrzymaniu rośnie wraz z ich liczbą. Za jedno dziecko można odliczyć ok. 2,4 tys. euro, a za piąte już ok. 7,9 tys. euro. Przy piątce dzieci łączna roczna ulga wynosi aż ok. 23,7 tys. euro. W Belgii z kolei, przy tak samo licznej rodzinie istnieje możliwość odliczenia od dochodu ok. 15,7 tys. euro. Podobnie jest w Hiszpanii, gdzie łączna kwota odliczenia na piątkę dzieci jest równa 18,1 tys. euro. Odpowiednio mniej odliczy od dochodu rodzina z piątką dzieci na Łotwie, tj. 10,5 tys. euro, czy na Węgrzech 3,5 tys. euro. Należy pamiętać, że kwota odliczenia od dochodu nie jest w całości oszczędnością dla rodziny tak jak to ma miejsce w przypadku odliczenia od podatku. Odliczenie od dochodu pomniejsza tylko podstawę opodatkowania o wartość przysługującej ulgi.



#### **Ulga na dzieci:**

- **odliczenie od podatku**
- **odliczenie od dochodu**

Wykres 6. *Ulga na dzieci odliczana od dochodu przyznawana w wybranych państwach UE wg kryterium liczby dzieci (w EUR)*



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Tabela 2. *Ulga na dzieci odliczana od dochodu w wybranych państwach UE przysługująca wg kryterium liczby dzieci (w EUR)*

| Państwo UE  | 1. dziecko | 2. dziecko | 3. dziecko | 4. dziecko | 5. dziecko | Razem w EUR |
|-------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|
| Niemcy      | 7 248      | 7 248      | 7 248      | 7 248      | 7 248      | 36 240      |
| Słowenia    | 2 437      | 2 649      | 4 419      | 6 188      | 7 957      | 23 650      |
| Hiszpania*  | 2 400      | 2 700      | 4 000      | 4 500      | 4 500      | 18 100      |
| Belgia      | 1 520      | 2 380      | 4 840      | 5 400      | 1 520      | 15 660      |
| Chorwacja** | 2064       | 2889       | 4127       | 2064       | 2064       | 13 208      |
| Łotwa       | 2 100      | 2 100      | 2 100      | 2 100      | 2 100      | 10 500      |
| Estonia     | 0          | 1848       | 1848       | 1848       | 1848       | 7392        |
| Litwa       | 720        | 720        | 720        | 720        | 720        | 3 600       |
| Węgry***    | 704        | 704        | 704        | 704        | 704        | 3 520       |
| Austria     | 600        | 600        | 600        | 600        | 600        | 3 000       |

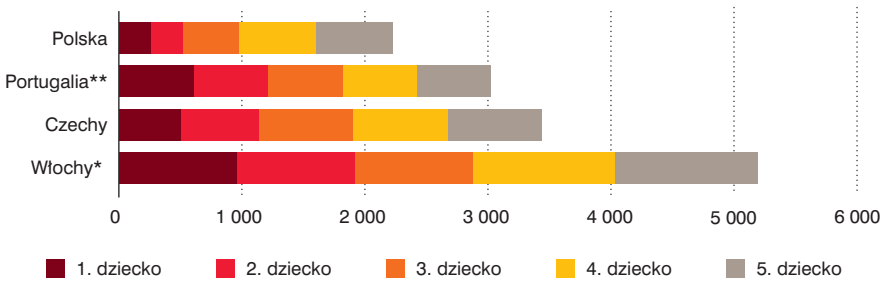
Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Ulga na dzieci odliczana od podatku

Bezpośrednie odliczenia od podatku skutkują niższymi obciążeniami podatkowymi. Dla przykładu, we Włoszech, możliwe jest odliczenie do blisko 1,2 tys. euro rocznie na każde dziecko poniżej 3 r.ż. i do 950 euro na starsze. Czeska rodzina z trójką dzieci może odliczyć do 1,9 tys. euro rocznie, natomiast rodzicom w Portugalii przysługuje odliczenie w kwocie 600 euro rocznie z tytułu każdego utrzymywanego dziecka (na dziecko poniżej 3 r.ż. kwota odliczenia wynosi 450 euro).

W Polsce również istnieje możliwość skorzystania z ulgi podatkowej z tytułu posiadania dziecka. Wynosi ona od ok. 255 euro rocznie na jedno, do ok. 618 euro na czwarte i każde następne dziecko. W porównaniu do podobnie rozwiniętych ekonomicznie Czech, polska rodzina z trójką dzieci odliczy od podatku w danym roku 968 euro, czyli o 919 euro mniej niż identyczna rodzina czeska.

Wykres 7. Ulga na dzieci odliczana od podatku w wybranych państwach UE przysługująca wg kryterium liczby dzieci (w EUR)



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Tabela 3. Ulga na dzieci odliczana od podatku w wybranych państwach UE przysługująca wg. kryterium liczby dzieci (w EUR)

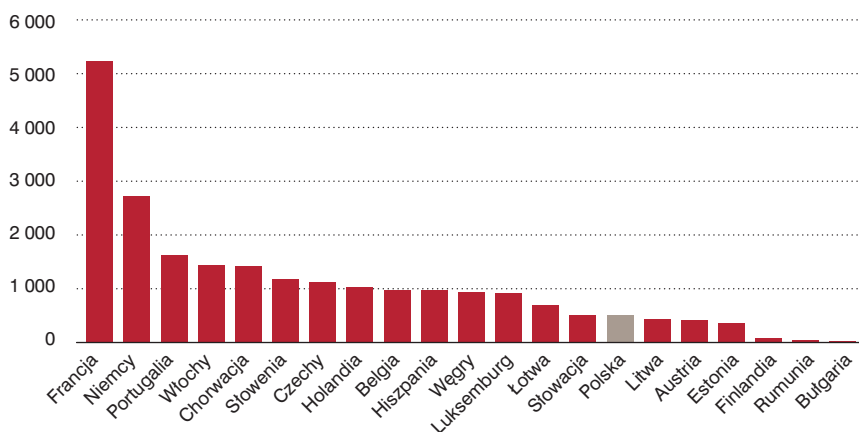
| Państwo UE   | 1. dziecko | 2. dziecko | 3. dziecko | 4. dziecko | 5. dziecko | Razem w EUR |
|--------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|
| Włochy*      | 950        | 950        | 950        | 1 150      | 1 150      | 5 150       |
| Czechy       | 496        | 629        | 762        | 762        | 762        | 3 411       |
| Portugalia** | 600        | 600        | 600        | 600        | 600        | 3 000       |
| Polska       | 255        | 255        | 458        | 618        | 618        | 2 204       |

Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Wykres 8. obrazuje bezpośrednią pomoc państw UE w zakresie ulg na dzieci (zarówno oszczędności na ulgach od dochodu, jak i od podatku) dla rodziny

składającej się z aktywnych zawodowo rodziców, z których każdy zarabia średnią krajową, oraz dwójki zdrowych dzieci w wieku 4 i 8 lat.

Wykres 8. *Bezpośrednia pomoc państw UE – oszczędności na ulgach od dochodu i od podatku na dzieci – (rodzina składająca się z aktywnych zawodowo rodziców, z których każdy zarabia średnią krajową, oraz dwójki zdrowych dzieci w wieku 4 i 8 lat)*



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC



### Odliczenie wydatków poniesionych na opiekę nad dzieckiem, edukację itp.

Podstawa opodatkowania bądź też sama kwota należnego podatku może zostać pomniejszona nie tylko o typowe ulgi na dzieci. Odliczeniu podlegają również różnego rodzaju wydatki związane z utrzymaniem i wychowaniem potomstwa.

We Francji na przykład istnieje możliwość odliczenia od dochodu opłat ponoszonych na opiekę nad dzieckiem (np. opłaty za przedszkola) w wysokości 50% kosztów do kwoty 2,3 tys. euro, jak i odliczenia od podatku niewielkich kwot, mających częściowo pokryć koszty nauki dziecka w gimnazjum (rocznie 61 euro), liceum (153 euro) i szkole wyższej (183 euro). Natomiast w Niemczech rodzicom, po spełnieniu określonych warunków, przysługuje odliczenie od dochodu 2/3 rzeczywistych wydatków na opiekę nad dzieckiem, maksymalnie do kwoty 4 tys. euro, o ile nie ukończyło ono 14-go roku życia. W Estonii podatnicy mogą odliczyć od podstawy opodatkowania wydatki związane z edukacją do kwoty ok. 1,2 tys. euro rocznie, a w Czechach

istnieje możliwość odliczenia od podatku kwoty 367 euro w celu pokrycia kosztów placówki przedszkolnej. Również w Belgii podatnik, który ponosił w danym roku wydatki związane z uczęszczaniem swojego dziecka do przedszkola lub szkoły, bądź pokrywał koszty pracy opiekunki, może dokonać obniżenia swojego dochodu do opodatkowania o wysokość poniesionych wydatków do ok. 11 euro dziennie na dziecko. W Austrii natomiast istnieje możliwość odliczenia od dochodu wydatków na opiekę w prywatnej/publicznej placówce szkolnej do 2,3 tys. euro rocznie na dziecko.

Podobne preferencje podatkowe dotyczące odliczeń wydatków ponoszonych przez rodziców, jak również wydatków związanych z opieką zdrowotną, pokrywanych przez osoby, które samotnie wychowują dzieci lub są jedynymi żywicielami rodziny, występują w takich krajach jak Luksemburg, Irlandia, czy Finlandia.





### **Odliczenia na alimenty • na dziecko/małżonka**

W niektórych krajach podatnicy mogą odliczyć od dochodu lub podatku alimenty płacone na rzecz dziecka, czy też na byłego małżonka. Przykładowo, w Finlandii, osoba zobowiązana do płacenia alimentów (na mocy decyzji sądu lub w oparciu o umowę alimentacyjną) może odliczyć od podatku 1/8 rocznych płatności, jednak nie więcej niż 80 euro na jedno dziecko.

W Austrii kwota ta wynosi od ok. 29 euro na jedno, do ok. 58 euro na trzecie i kolejne dziecko. We Francji alimenty na dziecko i byłego małżonka odliczane są w całości, natomiast w szwedzkim systemie podatkowym, odliczenie zasądzonych wyrokiem sądu alimentów na byłego małżonka jest jedyną stosowaną formą ulgi podatkowej.



### **Ulga na dzieci niepełnosprawne lub upośledzone umysłowo**

Dodatkowe wsparcie rodzicom wychowującym dzieci niepełnosprawne lub upośledzone umysłowo udzielane jest w wielu krajach. W Finlandii, dla rodziny z niepełnosprawnym lub upośledzonym umysłowo dzieckiem, ulga związana ze zmniejszoną zdolnością podatkową wynosi od 700 euro do 1,1 tys. euro, w zależności od całkowitego dochodu rodziny. Szczególnie wysokie odliczenia od podatku w tym zakresie przewiduje Portugalia. Jest to na przykład możliwość odliczenia 30% wydatków (bez limitu) na naukę i wydatków poniesionych w związku z przebywaniem w domu spokojnej starości lub placówkach opieki specjalnej, która przysługuje osobom niepełnosprawnym (włączając niepełnosprawne dzieci). W Czechach natomiast, w przypadku, gdy dziecko jest niepełnosprawne, kwota ulgi podatkowej na dzieci zostaje podwojona.

W przypadku Polski, niezależnie od wysokości uzyskanego dochodu, podatnik, na utrzymaniu którego są osoby niepełnosprawne (w tym dzieci) może skorzystać z odliczenia od dochodu (tj. przed opodatkowaniem) określonych wydatków na cele rehabilitacyjne oraz związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych. Duża część wspomnianych wydatków nie jest limitowana, a zatem jeśli tylko mieści się w katalogu wydatków wskazanych w przepisach, może być odliczona od dochodu (np. odpłatność za kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, za opiekę pielęgniarską, adaptację mieszkania stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności). Jednakże należy zwrócić uwagę na ograniczenie dochodu osoby niepełnosprawnej, która pozostaje na utrzymaniu podatnika (dochody te nie powinny w roku 2016 przekroczyć 9 120 zł (ok. 2,1 tys. euro), aby podatnik utrzymujący osobę niepełnosprawną mógł z ulgi skorzystać.



### **Możliwość preferencyjnego rozliczenia podatkowego z małżonkiem**

Kolejną możliwością obniżenia zobowiązania podatkowego ze względu na sytuację rodzinną podatnika jest wspólnie rozliczenie z małżonkiem lub rozliczenie z dzieckiem. W Polsce rozliczenie z małżonkiem lub dzieckiem jest szczególnie korzystne, gdy dochód podatnika znajduje się w wyższym przedziale podatkowym (opodatkowanym według 32-proc. stawki), a dochód małżonka znajduje się w pierwszym

przedziale podatkowym (lub jeżeli małżonek w ogóle nie osiąga dochodu podlegającego opodatkowaniu). Podobnie jak w Polsce, w wielu krajach istnieje możliwość preferencyjnego rozliczenia podatkowego z małżonkiem (partnerem) lub z dzieckiem jak np. w Belgii, Estonii, Francji, Hiszpanii, Irlandii, Niemczech, Portugalii, Wielkiej Brytanii czy we Włoszech.

Tabela 4. Możliwość wspólnego rozliczenia z małżonkiem/partnerem w poszczególnych państwach UE

| Państwo UE    | Możliwość wspólnego rozliczenia z małżonkiem /partnerem | Państwo UE          | Możliwość wspólnego rozliczenia z małżonkiem /partnerem |
|---------------|---------------------------------------------------------|---------------------|---------------------------------------------------------|
| 1. Austria    | –                                                       | 15. Litwa           | –                                                       |
| 2. Belgia     | TAK                                                     | 16. Luksemburg      | TAK                                                     |
| 3. Bułgaria   | –                                                       | 17. Łotwa           | –                                                       |
| 4. Chorwacja  | TAK                                                     | 18. Malta           | TAK                                                     |
| 5. Cypr       | –                                                       | 19. Niemcy          | TAK                                                     |
| 6. Czechy     | –                                                       | <b>20. Polska</b>   | <b>TAK</b>                                              |
| 7. Dania      | –                                                       | 21. Portugalia      | TAK                                                     |
| 8. Estonia    | TAK                                                     | 22. Rumunia         | –                                                       |
| 9. Finlandia  | –                                                       | 23. Słowacja        | –                                                       |
| 10. Francja   | TAK                                                     | 24. Słowenia        | –                                                       |
| 11. Grecja    | TAK                                                     | 25. Szwecja         | –                                                       |
| 12. Hiszpania | TAK                                                     | 26. Węgry           | –                                                       |
| 13. Holandia  | TAK                                                     | 27. Wielka Brytania | TAK                                                     |
| 14. Irlandia  | TAK                                                     | 28. Włochy          | TAK                                                     |

Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC



### Iloraz rodzinny – inny model polityki mocno wspierającej rodzinę

Przykładem innego narzędzia polityki mocno wspierającej rodzinę (zwłaszcza wielodzietną) jest „iloraz rodzinny” występujący we Francji.

Wysokość ilorazu zależy od „części fiskalnych”, obliczonych według wielkości i składu rodziny. Łączny dochód rodziny do opodatkowania jest wielkością wynikającą z uwzględnienia owego ilorazu, tj. podzielenia rzeczywistego dochodu przez odpowiednią liczbę „części fiskalnych”. Dzięki temu zmniejsza się efekt progresji, czyli później wpada się w wyższe progi podatkowe. W rezultacie iloraz rodzinny pozwala na zapłacenie znacząco niższego podatku w przypadku posiadania licznej rodziny. Dla przykładu, rodzina z dwójką dzieci uzyskująca ten sam przychód, co osoba rozliczająca się samodzielnie, może zapłacić we Francji nawet 5-krotnie niższy podatek

Z kolei w Belgii, w sytuacji, w której tylko jeden z małżonków osiągnął przychód, istnieje możliwość skorzystania z preferencyjnej metody jego opodatkowania. Polega ona na zastosowaniu fikcji poprzez przyjęcie, że 30% osiągniętego przez jednego z małżonków dochodu (do limitu kwoty 10,2 tys. euro rocznie w 2016 r.) zostaje przypisana do drugiego z małżonków, co umożliwia im dwukrotne skorzystanie z kwoty wolnej od opodatkowania.

Podobne rozwiązanie zostało wprowadzone w Portugalii, gdzie łączny dochód do opodatkowania wynika z podzielenia dochodu przez części fiskalne zgodnie z zasadą, że podatnikowi przypada jedna część, a dziecku trzy dziesiąte (przykładowo, współczynnik dla małżeństwa z dwójką dzieci wynosi 2,6).

*Są też państwa, które ograniczają do minimum lub w ogóle nie przewidują podatkowych ulg prorodzinnych, np. Cypr, Szwecja, Bułgaria.*

Brak podatkowych ulg prorodzinnych nie musi prowadzić do gorszej oceny systemów prawnych obowiązujących w tych krajach.

Bułgaria stosuje bowiem niską liniową stawkę podatku na poziomie 10 proc., której ceną jest likwidacja większości dostępnych ulg podatkowych.

Cypr jest jednym z krajów, które nie przewidują ulg prorodzinnych. Warto jednak pamiętać, że istnieje tam wysoki próg dochodu wolnego od podatku. W roku 2016 kwota wolna od podatku na Cyprze wynosi około 19,5 tys. euro. Szwecja natomiast w dużym stopniu rekompensuje brak udogodnień podatkowych o charakterze prorodzinnym wolnymi od podatku zasiłkami o charakterze socjalnym.

*Zasadniczo wysokość zasiłków rodzinnych zależy od kryterium dochodowego, wieku i liczby wychowywanych dzieci*

### **b. Zasiłki i świadczenia rodzinne**

Przykładem systemu, gdzie wysokość zasiłków rodzinnych uzależniona jest od wieku posiadanych dzieci, jest Austria, gdzie na uwagę zasługują te świadczenia, które obniżają koszty związane z wychowywaniem potomstwa. Wsparcie to kierowane jest do wszystkich rodzin wychowujących potomstwo, nawet w przypadku, gdy podatnik nie deklaruje dochodu do opodatkowania. Rodziny uzyskują miesięcznie kwotę świadczeń od 170 euro do 271 euro na każde dziecko w zależności od wieku dziecka (w przedziale wiekowym od 3 do 24 lat). Podobnie jest w Danii. W roku 2016 duńskim rodzinom przysługują świadczenia w wysokości od 0,5 tys. euro do ok. 2,4 tys. euro rocznie na dziecko.

Luksemburg również kieruje się kryterium wiekowym. W roku 2016 roku miesięczny zasiłek dla rodziny, która wychowuje dziecko wynosi od 265 euro do 315 euro miesięcznie na jedno dziecko.

Podobnymi kryteriami kierują się Niemcy. Wysokość zasiłku w Niemczech wynosi od 190 euro (za pierwsze i drugie dziecko) do 221 euro (na czwarte i każde kolejne).

Wielka Brytania oferuje nieopodatkowaną kwotę płaconą rodzicom w związku z wychowywaniem przez nich dzieci. Świadczenie to jest nieopodatkowane i waloryzowane co roku. Przykładowo rodzina z dwójką dzieci (w wieku 4 i 8 lat), której średnie wynagrodzenie wynosi 26 tys. GBP (ok. 33 tys. euro) może liczyć w roku 2016/2017 na zasiłek w kwocie 1 789 GBP (ok. 2,3 tys. euro).

Państwo francuskie wspiera rodziny, przyznając różnego typu zasiłki, tj. zasiłki o różnicowanych formach dostosowane do wieku dziecka, sytuacji materialnej rodziny, potrzeb – między innymi zasiłki rodzinne, stałe dodatki na kolejne dzieci. Przykładowo, rodziny posiadające co najmniej dwoje dzieci w roku 2016 mogą liczyć na kwotę od 130 euro miesięcznie dla dwójki dzieci do 167 euro za każde dodatkowe oraz stały miesięczny zryczałtowany dodatek w wysokości 82 euro dla rodzin z przynajmniej trójką dzieci.

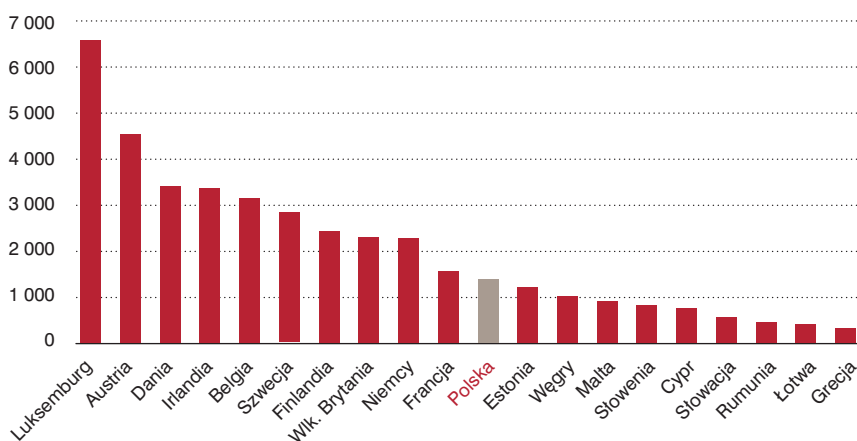
**Polskie rodziny** wychowujące dzieci mogą korzystać z nowego programu „500+” który funkcjonuje od kwietnia 2016 r. W ramach tego programu, istnieje możliwość otrzymywania świadczenia na dziecko w kwocie 500 zł (ok. 115 euro) miesięcznie. W przypadku pierwszego dziecka, świadczenie przysługuje jedynie rodzinom, których miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza 800 zł (ok. 183 euro) lub 1 200 zł (ok. 275 euro) w przypadku gdy jedno z dzieci jest niepełnosprawne.

Cypr z kolei jest przykładem państwa, gdzie świadczenia socjalne, między innymi dodatki na dzieci (maks. do ok. 1,7 tys. Euro rocznie na każde dziecko), wypłacane są jedynie rodzinom osiągającym dochody poniżej przyjętego kryterium zamożności i wychowującym określoną liczbę dzieci.

Podobnie sprawa wygląda w Polsce, gdzie kwoty zasiłku rodzinnego są uzależnione od wieku dziecka i wahają się w granicach między 1 068 zł (ok. 245 euro), a 1 548 zł (ok. 355 euro) rocznie. **Jednakże, uprawnione do zasiłku są jedynie rodziny, które spełniają określone kryterium dochodowe**, tj. dochód miesięczny na osobę w wysokości 674 zł (ok. 154 euro) lub 764 zł (ok. 175 euro) w przypadku, gdy członkiem rodziny jest osoba niepełnosprawna.

Poniższy wykres obrazuje bezpośrednią pomoc państw UE w zakresie świadczeń rodzinnych (zasiłki na dzieci) dla rodziny składającej się z aktywnych zawodowo rodziców, z których każdy zarabia średnią krajową, oraz dwójki zdrowych dzieci w wieku 4 i 8 lat uczęszczających do publicznych placówek szkolnych/przedszkolnych.

Wykres 9. Bezpośrednia pomoc państw UE – świadczenia rodzinne na dzieci – rodzina składająca się z aktywnych zawodowo rodziców, z których każdy zarabia średnią krajową, oraz dwójki zdrowych dzieci w wieku 4 i 8 lat



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC



### Świadczenia z tytułu wczesnego dzieciństwa (w tym tzw. „becikowe”)

W wielu przypadkach wsparcie państwa szczególnie daje się zauważyć w pierwszych latach życia dziecka. Rodzice we Francji, niezależnie od ich sytuacji finansowej, poza innymi podstawowymi świadczeniami, otrzymują zasiłek na każde dziecko do 3 r.ż. Mogą się również ubiegać o dodatek na opiekę nad dzieckiem w placówce opiekuńczej, przez opiekuna lub o świadczenie z tytułu samodzielnej opieki nad dzieckiem w domu.

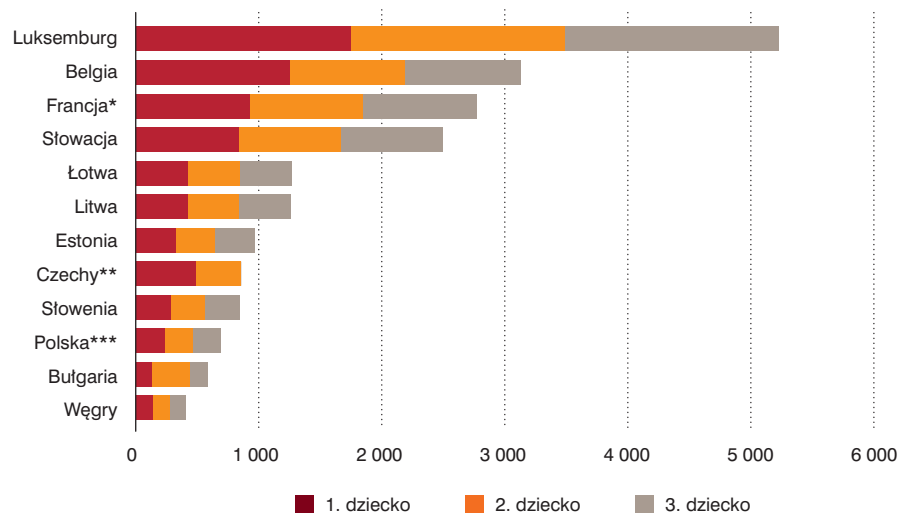
W Bułgarii natomiast, matka, która jest nieubezpieczona i nie pobiera zasiłku macierzyńskiego, może skorzystać z pomocy państwa w formie miesięcznego zasiłku na dziecko do 1. r.ż., wynoszącego 100 BGN (ok. 51 euro) miesięcznie. Z kolei Łotwa wypłaca rodzicom miesięczny dodatek w kwocie ok. 171 euro na dziecko do 18 miesięcy, a następnie ok. 43 euro, aż do ukończenia przez nie 2 lat.

Często spotykanym świadczeniem z tytułu wczesnego dzieciństwa jest tzw. „becikowe za urodzenie”.

Jednorazowa kwota wypłacana z tytułu urodzenia dziecka przysługuje rodzicom w wielu państwach UE. Należą do nich: Luksemburg, Belgia, Francja, Słowacja, Estonia, Łotwa, Litwa, Czechy, Słowenia, Polska, Bułgaria, Węgry. W przypadku Polski, Francji, Czech i Słowenii „becikowe” przyznawane jest w zależności od uzyskiwanych dochodów. Natomiast na Węgrzech, tzw. „baby bond” jest wypłacane przez państwo na specjalny rachunek bankowy utworzony przez rodziców na rzecz dziecka. Wynosi ono 42,5 tys. HUF (ok. 136 euro). Jeśli chodzi o najwyższą kwotę „becikowego”, to może się nią pochwalić Luksemburg, który na ten cel przeznaczają ok. 1,7 tys. euro na każde dziecko. Znaczną przewagę Luksemburga pod tym względem w stosunku do pozostałych państw, można zauważyć szczególnie przy większej liczbie dzieci. „Becikowe” jednak nie ma tutaj standardowej formy. Wypłacane jest bowiem w trzech równych częściach, którymi są: dodatek prenatalny, urodzeniowy i pourodzeniowy.

Wykres 10. przedstawia wysokość becikowego na pierwsze, drugie i trzecie dziecko. Nie uwzględnia jednak sytuacji, w których rodzą się bliźnięta.

Wykres 10. Wysokość „becikowego” w poszczególnych państwach UE (w EUR) w 2016 r.



Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

Tabela 5. Wysokość „becikowego” w poszczególnych państwach UE (w EUR) w 2016 r.

| Państwo UE     | 1. dziecko | 2. dziecko | 3. dziecko |
|----------------|------------|------------|------------|
| Węgry          | 136        | 136        | 136        |
| Bułgaria       | 128        | 307        | 153        |
| <b>Polska*</b> | <b>229</b> | <b>229</b> | <b>229</b> |
| Słowenia*      | 280        | 280        | 280        |
| Czechy*        | 481        | 370        | 0          |
| Estonia        | 320        | 320        | 320        |
| Litwa          | 418        | 418        | 418        |
| Łotwa          | 421        | 421        | 421        |
| Słowacja       | 830        | 830        | 830        |
| Francja*       | 923        | 923        | 923        |
| Belgia         | 1248       | 939        | 939        |
| Luksemburg     | 1740       | 1740       | 1740       |

Źródło: Dane uzyskane od zagranicznych spółek PwC

\*\*\*w zależności od dochodu rodziny

\*\*\*\*dla rodzin z niskim dochodem, chyba na 3. dziecko nie ma





### Świadczenia na pokrycie kosztów wychowania dziecka

Niektóre kraje, jak np. Wielka Brytania, mając na uwadze łączenie pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci, proponuje bogatą ofertę usług opiekuńczych: przedszkola rodzinne, rodzicielskie, zespołowe, pobytowe, ogródki dziecięce, autoryzowane opiekunki do dzieci. Ponadto, wszystkie 3- i 4-latki mają zapewnioną darmową edukację w niepełnym wymiarze godzin. Zadbano również o przyszłość dzieci. Został stworzony Dziecięcy Fundusz Powierniczy tzw. „*child trust fund*” (długoterminowe konto oszczędnościowe i inwestycyjne opiewające na początek na 250 GBP (ok. 321 euro), do którego dziecko będzie miało dostęp po 18. urodzinach).

Pracującym holenderskim rodzicom, przysługuje np. prawo do zwrotu wydatków związanych z opieką nad dzieckiem. Wysokość świadczenia uzależniona jest od dochodów rodziców, wieku dziecka i ilości godzin, które dziecko spędza z opiekunką.

Warto zwrócić uwagę również na szwedzki system szkolnictwa. Co do zasady, edukacja w Szwecji jest bezpłatna, zaś uczniowie mogą skorzystać z darmowych podręczników oraz bezpłatnych posiłków w godzinach południowych.

Na uwagę zasługuje ustawa, która od 1 stycznia 2016 weszła w życie w Szwecji, w ramach której wszystkie dzieci poniżej 18. roku życia mieszkające w Szwecji są objęte całkowicie bezpłatnym dostępem do leków. Ich zakup finansuje państwo.

W Polsce istnieje szereg dodatków, o które mogą ubiegać się osoby, które uzyskały prawo do zasiłku rodzinnego. Przede wszystkim, mają one na celu wsparcie rodzin wychowujących dzieci. Mogą one być przyznawane z tytułu m.in. narodzin dzieci, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego oraz samotnego wychowywania dzieci.



### Rodzinne zasiłki na dzieci kontynuujące naukę

W celu częściowej rekompensaty kosztów edukacji niektóre państwa przedłużają okres przyznawania świadczeń rodzinnych w sytuacji, gdy dziecko kontynuuje naukę. Np. w Austrii miesięczny wolny od podatku dodatek wypłacany jest w przedziale wiekowym od 19 – 23 roku życia pod warunkiem, że potomek kontynuuje naukę na wyższych uczelniach lub 24 lat (w określonych okolicznościach i przy niskim dochodzie). Przysługuje również zryczałtowana kwota w wysokości euro 110 miesięcznie na dziecko za opłatę czesnego w prywatnej szkole w Austrii, jeśli nie jest ono w stanie uczęszczać do szkoły publicznej ze względów

językowych lub gdy szkoła znajduje się poza miejscowością, w której mieszka.

W Niemczech zasiłek na dziecko zwany („*Kindergeld*”) może być wypłacany do 21. roku życia w przypadku, gdy nie podjęło pracy, a aż do 25 lat, gdy studiuje lub uczy się zawodu. Kwoty kształtują się od 190 euro do 221 euro miesięcznie.

Również na Cyprze uprzywilejowane są rodziny utrzymujące dzieci, które kontynuują naukę na wyższych dziennych uczelniach i pod pewnymi warunkami mogą ubiegać się o roczną kwotę do ok. 2,6 tys. euro.



### Świadczenia socjalne

Państwem o typowo socjalnym charakterze jest Dania, która swoim obywatelom oferuje wysoko rozwinięte świadczenia w zakresie ochrony zdrowia, opieki medycznej, pomocy rodzinie. Duńscy podatnicy korzystają z bezpłatnego szkolnictwa na wszystkich szczeblach i rozbudowanego systemu stypendialnego. Państwo oferuje ponadto świadczenia na wypadek bezrobocia, rozbudowany system opieki społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Również w Holandii funkcjonuje szeroki wachlarz świadczeń socjalnych. Należą do nich m.in. dodatkowy zasiłek

na dziecko (stanowiący zwrot kosztów utrzymania dziecka dla osób o niskich dochodach) i zwrot kosztów związanych z ubezpieczeniem zdrowotnym (dla osób o niskich dochodach).

Polskie rodziny również mogą ubiegać się o pewne świadczenia socjalne m.in. świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy czy zasiłek pielęgnacyjny. Jednakże są one przeznaczone głównie dla osób niepełnosprawnych lub osób, które zajmują się opieką nad osobami niepełnosprawnymi. Warto zaznaczyć, że wspomniane świadczenia są w Polsce zwolnione z opodatkowania.

*Istnieją systemy gdzie rozwiązania składające się na politykę prorodziną znajdują odzworowanie w systemach emerytalnych*

### c. Opieka nad dziećmi a emerytura

Przykładem systemu gdzie rozwiązania składające się na politykę prorodziną znajdują odzworowanie w systemie emerytalnym jest **Francja**. Na uwagę zasługuje tu podniesienie emerytury na wychowywanie dużej liczby dzieci, wydłużenie okresu składkowego i ubezpieczenie społeczne dla rodziców, których praca polega na wychowywaniu swych dzieci.

Warunkiem skorzystania z pełnej emerytury we Francji jest osiągnięcie wieku emerytalnego (62 lata) oraz zgromadzenie niezbędnego stażu ubezpieczeniowego w postaci odpowiedniej ilości kwartałów wpłacanych do kas emerytalnych. Czas poświęcony przez rodziców na opiekę nad małym dzieckiem jest uznawany za okres pracy, tj. doliczany do wspomnianych kwartałów, do których doliczane są okresy

przebywania na urloпах macierzyńskich, rodzicielskich. Dla przykładu na każde urodzone dziecko doliczane są 4 kwartały. W przypadku rezygnacji z pracy na rzecz wychowywania dziecka do lat czterech istnieje możliwość doliczenia również 4 kwartałów.

Dobrym przykładem jest francuskie rozwiązanie polegające na opłacaniu składki emerytalnej rodzicowi, który decyduje się na korzystanie z 3-letniego urlopu wychowawczego. Dzięki temu osoba ta na starość nie będzie miała niższego świadczenia emerytalnego niż ci pracownicy, którzy nie mieli przerwy w karierze zawodowej.

Co do zasady wychowywanie trojga dzieci we Francji oznacza podniesienie wysokości emerytury o 10 proc., narodziny każdego kolejnego dziecka powoduje dodatkowy wzrost świadczenia o 5 proc. (ogółem przyrost nie może przekroczyć 30 proc. pierwotnej kwoty).



### Podniesienie wysokości emerytury rodziców na wychowywanie dużej liczby dzieci



**Okres opieki nad dzieckiem może być wliczony do okresu składkowego**

Na uwagę zasługują również nowe zasady emerytalne w **Wielkiej Brytanii** obowiązujące od 6 kwietnia 2016 r. Dla osób przechodzących od tego dnia na emeryturę jest jeden system zwany „*New State Pension*” (zlikwidowany został podział na system podstawowy i dodatkowy).

W nowym systemie państwo może pokrywać składki za osobę, która wychowuje dzieci (do 12 roku życia) i jest zarejestrowana w celu otrzymania zasiłku na dzieci (tzw. „*child benefit*”). Ten okres ze względu na to, że państwo może partycypować w opłacaniu składek, jest „okresem składkowym”. Minimalny okres składkowy („*qualifying years*”) wynosi 10 lat.

Trzeba jednak nadmienić, że kwota „*new state pension*” wynosi zaledwie 155 funtów tygodniowo przy założeniu pełnej liczby lat składkowych (35). Krótszy okres oznacza proporcjonalnie niższe uposażenie.

W związku z tym **dzięki wychowywaniu choćby jednego dziecka możliwe jest zgromadzenie składek wystarczających do zapewnienia państwowej emerytury.**

Warto zaznaczyć, że nie są to udogodnienia „*stricte*” rodzicielskie, ponieważ **składki mogą być opłacane też za babcię lub innego członka rodziny dziecka, który się nim zajmuje, gdy rodzice/rodzic pracują/e.**



**Systemowe wliczanie czasu poświęconego na opiekę nad dziećmi do podstawy emerytury**

**Szwecja** wspiera rodziny poprzez systemowe wliczanie czasu poświęconego na opiekę nad dziećmi do podstawy emerytury matki. Znajdujemy tam trzy alternatywne sposoby zabezpieczeń emerytalnych z budżetu państwa. Składka emerytalna odprowadzana jest od kwoty wynagrodzenia uzyskiwanego przed rozpoczęciem opieki. Ponadto, dla kobiet, które w momencie zajścia w ciążę uzyskiwały niski dochód lub nie

podejmowały pracy zawodowej (z powodu kontynuacji edukacji na uczelni wyższej) podstawą obliczenia składki jest 75% proc. średniego krajowego wynagrodzenia. Warto zwrócić uwagę, że dla kobiet, które nie rezygnują z prowadzenia działalności zawodowej i kontynuują ją w mniejszym wymiarze czasowym (np. ¼ etatu), konto emerytalne zostaje zasilone jednorazowo dodatkową kwotą bazową.



**Skrócenie wieku emerytalnego w zależności od ilości posiadanych dzieci**

Estonia, Węgry, Słowenia to przykład systemów gdzie opieka nad większą liczbą dzieci przekłada się na możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę.

W **Estonii** za wychowywanie przynajmniej pięciorga lub więcej dzieci lub dziecka niepełnosprawnego przysługuje prawo do pobierania emerytury na pięć lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Odpowiednio czwórki dzieci – na trzy lata przed osiągnięciem wieku emerytalnego, trójki dzieci – na rok przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

Na **Węgrzech** istnieje możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę dla kobiet, które wychowywały pięciorgo lub więcej dzieci. W takiej sytuacji, minimalny wymagany staż pracy tych kobiet jest obniżany o jeden rok za każde dziecko, maksymalnie o 7 lat.

Również w **Słowenii** wiek emerytalny ulega skróceniu wraz z wychowywaniem większej liczby dzieci. Przy opiece nad jednym dzieckiem – o 6 miesięcy, dwojgiem – o 16 miesięcy, trojgiem – o 26 miesięcy, czworgiem – o 36 miesięcy, pięciorgiem lub więcej dzieci – o 48 miesięcy.

W Polsce również zauważamy korzystne zmiany w tym zakresie. Podstawą jest ustawa z 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 552), która weszła w życie 1 maja 2015 roku. Ze zmian wprowadzonych przez nowelizację ustawy emerytalnej skorzystają przede wszystkim kobiety. Między innymi czas okresu wychowawczego, jako okres nieskładkowy

jest teraz inaczej naliczany. Obecnie po zmianach okresy te są naliczane po 1,3 proc. podstawy wymiaru kapitału początkowego, czyli podobnie jak okresy składkowe. Wcześniej okresy te, ich wartość była obliczana po 0,7 proc. podstawy wymiaru kapitału początkowego, czyli tak jak każdy inny okres nieskładkowy. Dzięki temu po przeliczeniu kapitału początkowego emerytura może ulec podwyższeniu o kilkaset złotych.

### Wnioski

Analiza prorodzinnych rozwiązań emerytalnych w krajach Unii Europejskiej prowadzi do wniosku, że **istotnie jest całościowe spojrzenie na sytuację kobiety, która godzi pracę zawodową z posiadaniem dzieci.**

Przy promowaniu modelu 2+2 i więcej istotna jest ochrona polegająca

na wprowadzeniu systemowego wliczania czasu poświęconego na opiekę nad dziećmi do podstawy emerytury. Zasadne jest też wprowadzenie rozwiązań finansowania składek na ubezpieczenie społeczne przez państwo nie tylko osobom obcym zatrudnionym do opieki nad dzieckiem ale włączenie do takiego programu również członków rodziny, np. dziadków dzieci, którzy się nimi zajmują gdy rodzic, rodzice pracują.

*Wybrane kraje poza Unią Europejską tj. Kanada, Rosja i USA również przewidują formę wspierania rodzin w postaci możliwości zmniejszenia podstawy opodatkowania lub kwoty podatku.*

## 2. Wybrane kraje spoza UE

Wybrane kraje poza Unią Europejską, tj. Kanada, Rosja i USA również przewidują formę wspierania rodzin w postaci możliwości zmniejszenia podstawy opodatkowania lub kwoty podatku.

Przykładowo w Kanadzie istnieje możliwość odliczenia kosztów opieki nad dziećmi. Odliczenie nie może przekraczać kwoty 7 tys. CAD (ok. 4,7 tys. euro) na dziecko przed 6. rokiem życia (w przypadku dziecka niepełnosprawnego lub z upośledzeniem umysłowym: 10 tys. CAD (ok. 6,7 tys. euro)) oraz 4 tys. CAD (ok. 2,7 tys. euro) na dziecko w wieku 6-15 lat).

W Rosji można zastosować miesięczne odliczenie na dzieci, tj. 1,4 tys. RUB (ok. 19 euro) – (w przypadku pierwszego i drugiego dziecka) oraz 3 tys. RUB (ok. 40 euro) – (w przypadku trzeciego dziecka i kolejnych) pod warunkiem, że dochód podatnika nie przewyższy 280 tys. RUB (ok. 3,8 tys. euro).

W Rosji istnieje „becikowe za urodzenie”. Kwota w wysokości 453 026 RUB (ok. 6,1 tys. euro) jest przyznawana w przypadku urodzenia drugiego i kolejnych dzieci jedynie pod warunkiem, że jest zainwestowana w imieniu dziecka, np. z przeznaczeniem na zakup mieszkania, cele edukacyjne lub wpłatę na rachunek emerytalny.

W przypadku Stanów Zjednoczonych rodzice pod pewnymi warunkami mogą ubiegać się o rodzinne kredyty podatkowe np. dziecięcy kredyt podatkowy na dziecko poniżej 17. roku życia o maksymalnej wysokości 1 tys. USD (ok. 895 euro), kredyt na czesne dla studenta do 400 USD (ok. 358 euro). Maksymalne odliczenie na studenta wynosi tu do 10 tys. USD (ok. 8,9 tys. euro). System amerykański umożliwia zakładanie tzw. planów oszczędnościowych. Są to oszczędności przeznaczane na studia, które odpisywane są od przychodu podlegającemu opodatkowaniu. W Stanie Nowy Jork jest to kwota 5 tys. USD (ok. 4,5 tys. euro).



## Rys historyczny z naciskiem na czynniki wpływające na zmiany współczynnika dietetności – wybrane państwa UE



*Ocena narzędzi polityki prorodzinnej nie jest możliwa, bez uprzedniego zbadania przyczyn decydujących o ich wprowadzeniu. Każdy kraj posiada inne uwarunkowania, na które składają się tradycja, zachowania i przekonania obywateli oraz ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza. Wszystkie te czynniki, leżące u podstaw zmian polityki prorodzinnej na przestrzeni kilkudziesięciu ostatnich lat zostały zbadane w poniższym opracowaniu na przykładzie wybranych państw Unii Europejskiej.*



## IRLANDIA

W roku 1973, w czasie trwania kryzysu naftowego Irlandia wstąpiła do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Zbyt duży optymizm związany z nowymi możliwościami handlowymi i uniezależnieniem się od Wielkiej Brytanii w przeciągu dekady przerodził się w kolejną głęboką zapaść gospodarczą. Brak umiejętnego wykorzystania środków unijnych wraz z rosnącym zadłużeniem doprowadziły w latach 80 do corocznego deficytu budżetowego na poziomie 8-10% PKB, w konsekwencji którego dług krajowy zbliżył się do skrajnie wysokiego poziomu 130% PKB. W późnych latach osiemdziesiątych stopa bezrobocia osiągnęła poziom 20%, inflacja wynosiła natomiast aż 12%. Wysokie podatki ratujące sektor publiczny osłabiły gospodarkę, a brak możliwości zatrudnienia i spadek płac spowodowały emigrację i spadek dzietności na niespotykaną wręcz skalę.

Tak drastyczna sytuacja sprawiła, że zarówno społeczeństwo, jak i władze Irlandii opowiedziały się za wprowadzeniem nowej wielostronnej strategii gospodarczej. W konsekwencji partnerzy socjalni i rząd przystąpili do negocjacji mających na celu wypracowanie kompleksowych rozwiązań gwarantujących wyjście z kryzysu. Efektem było zawarcie w październiku 1987 r. przez Irlandzki Kongres Związków Zawodowych, Zjednoczony Związek Pracodawców oraz rząd trójstronnego paktu społecznego *Programme for National Recovery* (PNR). Jego realizacja przyczyniła się do przeprowadzenia głębokich, strukturalnych reform społeczno-gospodarczych, takich jak wprowadzenie bardziej sprawiedliwego systemu podatkowego, redukcja niesprawiedliwości społecznej i wzrost liczby miejsc pracy. Aby chronić zwykłych obywateli i stworzyć im atrakcyjne warunki do zakładania rodzin wielodzietnych, przyjęto 2,5 procentowy poziom wzrostu płac, rozpoczęto rozmowy nad czasem pracy oraz podjęto kroki w celu dochodzenia do standardów europejskich.

Był to pierwszy z kilku paktów, zawieranych na okres 3 lat w latach 80 i 90 XX wieku. Kolejne zmiany w polityce gospodarczo-społecznej przyniosły: *Programme for Economic and Social Progress* (1991–1994) – utrzymanie niskiego poziomu inflacji i zabezpieczenie stabilnego kursu wymiany w celu poprawy konkurencyjności gospodarki, *Programme for Competitiveness and Work* (1994–1996) – poprawa warunków pracy i naprawa finansów publicznych w celu osiągnięcia stałego tempa wzrostu gospodarczego, *Partnership 2000 for Inclusion, Employment and Competitiveness* (1997–2000) – walka z nierównościami społecznymi i wykluczeniem, w szczególności poprzez eliminację długoterminowego bezrobocia strukturalnego.

Skuteczność paktów sprawiła, że stały się one w Irlandii stałym środkiem kształtowania i realizacji polityki społeczno-gospodarczej kraju. Dodatkowo okazało się, że w związku z głęboko zakorzenionymi przekonaniem religijnymi i przywiązaniem do tradycji, Irlandczycy chętniej niż inne narody propagowali rodzinę wielodzietną jako wzór do którego chcieliby dążyć.



# IRLANDIA

W przeciwieństwie do krajów takich jak Niemcy, główną przeszkodą w Irlandii były niekorzystne warunki gospodarcze a nie ugruntowany model 2+1. W czasie obowiązywania kolejnych paktów ich rola uległa zasadniczej zmianie. Pierwotnie pomyślane jako środek radzenia sobie z kryzysem stopniowo ewoluowały i przekształciły się w instrument służący utrzymywaniu stałego rozwoju gospodarczego i realizacji rosnących oczekiwań społecznych. Strukturalne podejście do kwestii społecznych oparte na trójstronnym porozumieniu między władzami, związkami zawodowymi oraz pracodawcami zaowocowało wzrostem współczynnika dzietności do poziomu powyżej 2.0 na początku lat 90 XX wieku.

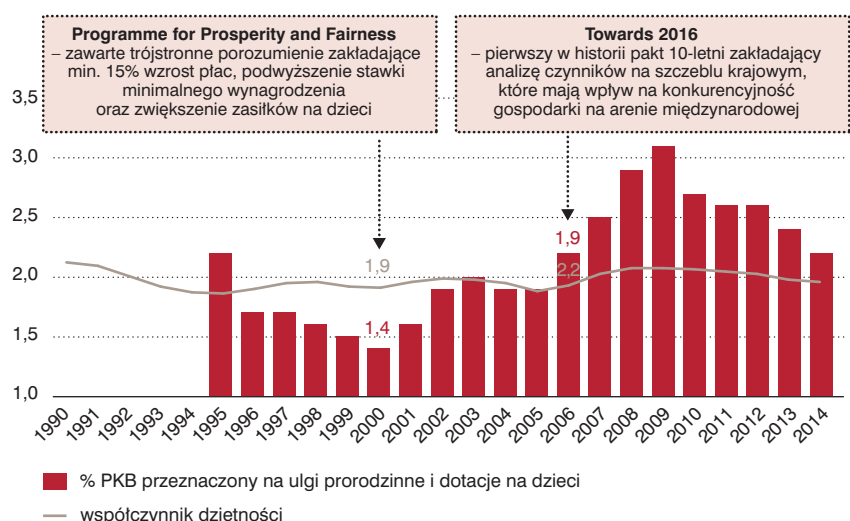
Na początku września 2006 r. partnerzy społeczni w Irlandii po intensywnych negocjacjach podpisali siódmy z kolei pakt społeczny w historii swojego kraju, o nazwie *Towards 2016*. Obejmuje on lata 2006-2016, co czyni go pierwszym w historii paktem 10-letnim (do tej pory zawierano pakiety jedynie na trzy lata). Decydenci uznali zatem, że pakiety społeczne są stałym elementem polityki społeczno-gospodarczej w Irlandii, przez co powinny wyróżniać się dłuższą perspektywą czasową. Nowy pakt, podobnie, jak poprzednie, podkreśla znaczenie działań wszystkich negocjujących partnerów społecznych. Nowością jest analiza czynników na szczeblu krajowym, które wpływają na jego konkurencyjność na arenie międzynarodowej. Duży nacisk położony jest na instytucje państwowe, w szczególności system edukacyjny oraz organizację pomocy społecznej i systemu chroniącego przed popadaniem w marginalizację społeczną.

Obecnie współczynnik dzietności kształtuje się na poziomie 1.9 – 2.1, co świadczy o skuteczności nietypowego podejścia do polityki pro-rodzinnej. Przykład Irlandii pokazuje, że zmiany strukturalne zapewniające bezpieczeństwo we wszystkich aspektach społecznych, uwzględniając stabilność gospodarczą kraju na równi z przestrzeganiem praw pracowników, zapewnieniem uczciwego wynagrodzenia za wykonywaną pracę oraz eliminacją wykluczenia i nierówności społecznych mogą być dalece skuteczniejsze od jednostronnego podejścia uwzględniającego wyłącznie przyznawanie świadczeń socjalnych związanych z liczbą dzieci przypadających na jedną rodzinę.

## Wnioski:

- Obecnie współczynnik dzietności kształtuje się na poziomie 1.9-2.1, co świadczy o skuteczności nietypowego podejścia do polityki prorodzinnej
- Zmiany strukturalne zapewniające bezpieczeństwo we wszystkich aspektach społecznych mogą być dalece skuteczniejsze od jednostronnego podejścia uwzględniającego wyłącznie przyznawanie świadczeń związanych z liczbą dzieci przypadających na rodzinę

Wykres 11. *Współczynnik dzietności w Irlandii w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\**



\* Dotyczy roku 2014

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD



## WĘGRY

*Podobnie jak wiele krajów Europy Środkowej i Wschodniej, jeszcze kilka lat temu Węgry narażone były na negatywne konsekwencje związane ze stopniowym spadkiem współczynnika dzietności połączonego z wyludnianiem na skutek emigracji zarobkowej spowodowanej kryzysem finansowym 2008 r.*

Od niedawna możemy jednak obserwować całkowite odwrócenie trendu, na skutek zmian wprowadzonych w polityce prorodzinnej.

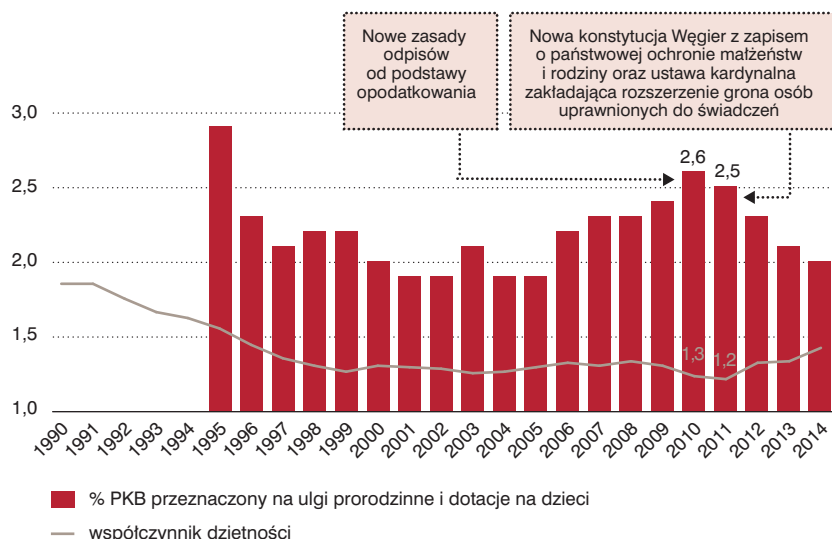
W roku 2010 węgierski rząd, starając się podjąć walkę z utrzymującą się od lat 80 XX wieku tendencją spadkową współczynnika dzietności, zdecydował się na wprowadzenie nowych zasad odpisów od podstawy opodatkowania. Ich wysokość ustalono na 215 euro miesięcznie, przy czym rośnie ona wraz z liczbą posiadanych dzieci. Przy trojgu osiąga ona poziom 700 euro, co w skali roku daje możliwość odpisania aż 8 400 euro od podstawy opodatkowania dochodu.

W marcu 2011 r. uchwalona została nowa Konstytucja Węgier. W pierwszym rozdziale zatytułowanym „Fundamenty” zawarte zostały gwarancje i zobowiązania państwa w zakresie wsparcia udzielanego rodzinie i małżeństwu, definiowanego jako dobrowolna wspólnota życiowa kobiety i mężczyzny. Dodatkowo, węgierski parlament uchwalił w 2011 r. ustawę o ochronie rodziny, która przewiduje istotną pomoc dla stale rozszerzanego grona osób uprawnionych do świadczeń. Przede wszystkim ustalono, że oprócz odpisu od podstawy opodatkowania dodatkowa zapomoga wypłacana będzie bezpośrednio w kwocie 40 EUR miesięcznie na jedno dziecko, 43 EUR na każde dziecko przy dwóch dzieci oraz 52 EUR przy co najmniej trójce. Co istotne jest to tzw. ustawa kardynalna, co oznacza że może zostać uchylona jedynie 2/3 głosów parlamentu, zapewniając w ten sposób stabilność prowadzonej polityki, nawet przy ewentualnej zmianie partii rządzącej. Zmiany strukturalne polityki prorodzinnej już na poziomie konstytucyjnym poskutkowały wzrostem współczynnika dzietności o blisko 0,2 punktu w przeciągu zaledwie 3 lat, co w obliczu trzech dekad stale pogorszającej się sytuacji demograficznej Węgier możemy uznać za znaczny sukces.

### Wnioski:

- Wprowadzenie zapisów dot. polityki prorodzinnej w konstytucji i uchwalenie ustawy kardynalnej o rodzinie zapewniły stabilność prowadzonej polityki, nawet przy ewentualnej zmianie partii rządzącej
- Zmiany strukturalne polityki prorodzinnej już na poziomie konstytucyjnym poskutkowały wzrostem współczynnika dzietności o blisko 0,2 punktu w przeciągu zaledwie 3 lat, co w obliczu trzech dekad stale pogorszającej się sytuacji demograficznej Węgier możemy uznać za znaczny sukces

Wykres 12. Współczynnik dzietności na Węgrzech w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\*



\* Dotyczy roku 2014

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD



## WIELKA BRYTANIA

*Wielka Brytania to kraj, w którym kompleksowe oraz konsekwentne działania władz państwowych nakierowane na aktywne wspieranie rodzin wychowujących dzieci dały wymierne efekty w postaci początkowo zahamowania spadku współczynnika dzietności, a potem jego wzrostu. W połączeniu z dodatnim saldem migracji, liczba mieszkańców Wielkiej Brytanii w najbliższym czasie będzie się stale zwiększała.*

W latach 90-tych ubiegłego stulecia w Wielkiej Brytanii, podobnie jak w wielu innych krajach Europy, następował spadek współczynnika dzietności. W Zjednoczonym Królestwie spadek ten był jednak dużo mniej gwałtowny niż w innych państwach UE (z 1,83 w 1990 r. do 1,63 w latach 2001 – 2002). Jednakże, na tle Europy współczynnik dzietności w Wielkiej Brytanii zawsze znajdował się znacznie ponad średnią co sprawia, że sytuacja demograficzna tego kraju, podobnie jak np. Francji czy Irlandii, należy do najlepszych w UE.

Zahamowanie trendu spadkowego zostało zapoczątkowane poprzez zmianę podejścia do polityki prorodzinnej, zaprezentowaną przez rząd Tony’ego Blair’a w tzw. „*New Labour Social Policy*”, które opierało się na wprowadzeniu nowych instrumentów wspierających rodziny wychowujące dzieci, a także wzmocnieniu oraz rozszerzeniu zakresu już istniejących rozwiązań.

Wprowadzone wówczas zmiany w polityce prorodzinnej opierały się na zasadzie „*work-life balance and childcare*”. W ramach zmian m.in. wydłużono urlopy macierzyńskie, które trwają 52 tygodnie, z czego płatnych jest 39 tygodni. Wysokość wypłacanego świadczenia wynosi 90% wynagrodzenia kobiety przez pierwsze 6 tygodni, a przez resztę okresu 90% wynagrodzenia lub 139,58 funtów tygodniowo (w zależności od tego, która kwota jest niższa). Jeżeli kobieta nie spełnia określonych warunków do skorzystania z urlopu macierzyńskiego to może w zamian ubiegać się o zasiłek macierzyński (wynoszący ok. 139,58 funtów lub 27 funtów tygodniowo w zależności od spełnienia określonych kryteriów). W trakcie urlopu macierzyńskiego obowiązuje ochrona miejsca pracy kobiety. Z kolei ojciec dziecka również ma możliwość skorzystania z płatnego urlopu ojcowskiego, wynoszącego 1 lub 2 tygodnie. Oboje rodziców mają także możliwość skorzystania z bezpłatnego urlopu rodzicielskiego wynoszącego 18 tygodni (możliwość skorzystania do momentu ukończenia 5 lat przez dziecko w wymiarze wynoszącym maksymalnie 4 tygodnie w ciągu roku).

Ponadto, w Wielkiej Brytanii wypłacane jest także „*Child Benefit*” w wysokości 20,70 funtów tygodniowo na pierwsze dziecko oraz 13,70 funtów tygodniowo na każde kolejne. Zamożne osoby korzystające z niniejszego świadczenia są obciążone dodatkowym podatkiem „*High Income Child Benefit Charge*” w przypadku gdy dochód na osobę przekroczy 50 000 funtów rocznie. Ponadto, rodziny mogą skorzystać z tzw. „*Child Tax Credit*”, którego wysokość zależy od dochodu rodziny podlegającego opodatkowaniu. Dla uboższych rodzin pracujących dostępny jest również tzw. „*Working Tax Credit*”, z którego korzyść może wynieść ok. 2 000 funtów rocznie w przypadku rodziców lub rodzica samotnie wychowującego dzieci.

Poza powyższym, wprowadzono wiele innych korzystnych programów, instrumentów i rozwiązań, które bezpośrednio lub pośrednio mają wpływ na wspieranie rodzin wychowujących dzieci na każdym etapie rozwoju, aż do uzyskania pełnoletności dziecka lub ukończenia przez niego nauki, takie jak m.in.:

- zerowa stawka podatku VAT na artykuły dziecięce,
- elastyczny czas prac dla rodziców,
- większe uprawnienia emerytalne dla rodziców wychowujących,
- bezpłatna opieka nad dziećmi poniżej 5 lat (do 3 godzin dziennie).

# WIELKA BRYTANIA

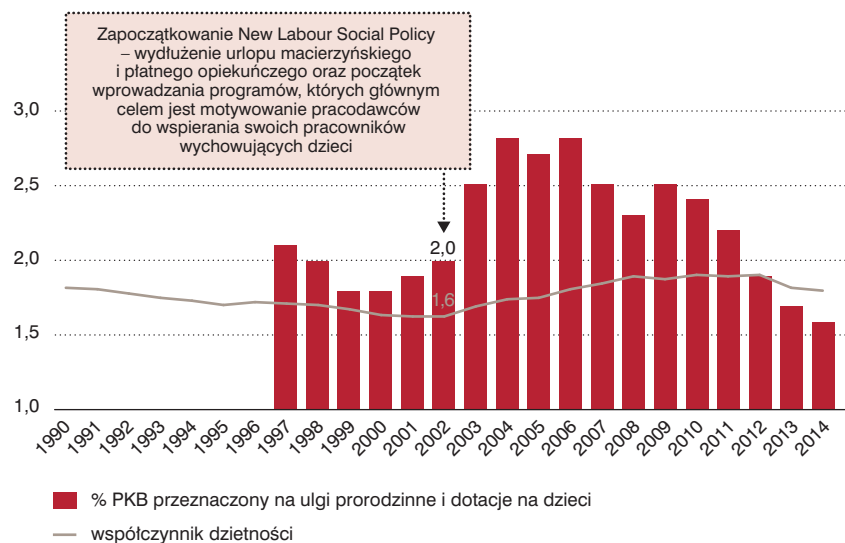
Wprowadzenie powyższych instrumentów i rozwiązań możliwe było przede wszystkim dzięki podniesieniu wydatków na politykę prorodziną (z 1,8% PKB w latach 1999 – 2000 do średnio ok. 2,2 – 2,8% PKB w latach 2003 – 2011). W przypadku Wielkiej Brytanii wzrost nakładów na politykę prorodziną koreluje ze wzrostem współczynnika dzietności, który w latach 2002 – 2012 z poziomu 1,63 podniósł się do poziomu 1,92. Warto również dodać, że współczynnik jest najwyższy wśród kobiet urodzonych poza Wielką Brytanią (tj. 3,82 w przypadku Pakistanek, 2,35 w przypadku Hindusek oraz 2,13 w przypadku Polek).

Niemniej jednak, w ostatnich latach następuje spadek wydatków na politykę prorodziną, co pociąga za sobą również spadek współczynnika dzietności. Wpływ na tę sytuację może mieć m.in. kreowana w ostatnim czasie polityka ograniczania praw imigrantów i ich rodzin do korzystania ze świadczeń socjalnych. Prawdopodobnie duży wpływ na politykę prorodziną może mieć również brexit czyli wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Na chwilę obecną nie wiadomo jednak na jakich warunkach Wielka Brytania opuści Unię Europejską, a przez to tym bardziej nie jest oczywiste jaki to będzie miało wpływ na kształtowanie polityki prorodzinnej.

## Wnioski:

- Kompleksowe oraz konsekwentne działania władz państwowych nakierowane na aktywne wspieranie rodzin wychowujących dzieci dały wymierne efekty w postaci zahamowania spadku współczynnika dzietności, a potem także wzrostu tego współczynnika (z 1,63 w 2002 r. do 1,92 w 2012 r.)
- W ostatnich latach następuje spadek wydatków na politykę prorodziną oraz ograniczenie dostępu do świadczeń socjalnych dla imigrantów co mogło spowodować stopniowy spadek współczynnika dzietności (o 0,11 punktu w latach 2012-2014)

Wykres 13. *Współczynnik dzietności na Wielkiej Brytanii w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\**



\* Dotyczy roku 2014

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD



## FRANCJA

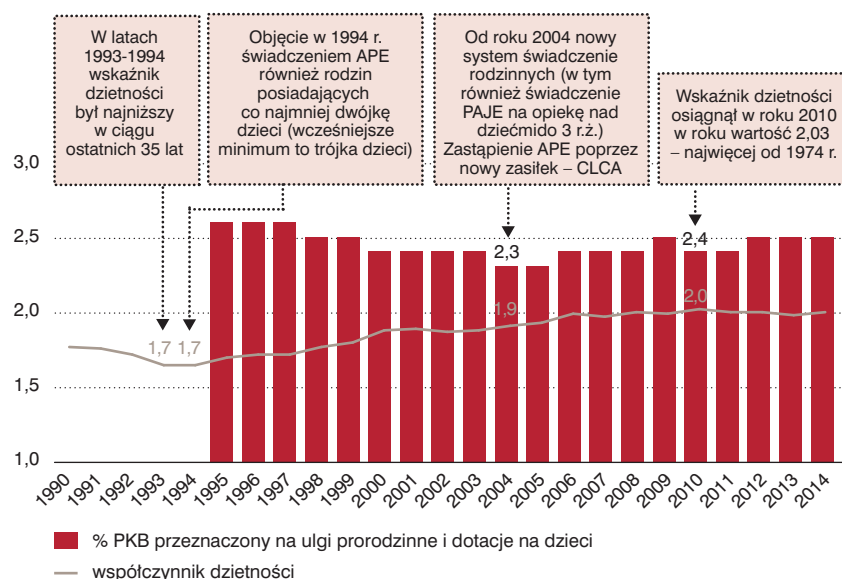
Od wielu lat polityka prorodzinna stanowi we Francji bardzo ważny aspekt życia publicznego.

Pierwsze działania mające na celu poprawienie sytuacji rodzin miały miejsce już w XIX w., kiedy w roku 1896 utworzono we Francji Nowy Sojusz przeciw Depopulacji (fr. *L'Alliance nouvelle contre le dépeuplement*), który następnie został przekształcony w Sojusz Narodowy na rzecz Zwiększenia Populacji Francji (fr. *l'Alliance nationale pour l'accroissement de la population française*). Działania te miały zwiększyć bezpieczeństwo Francji przed zbliżającym się konfliktem zbrojnym z sąsiadującymi Niemcami. Już od początku XX wieku we Francji dominuje przekonanie, że rodzina i dziecko są dobrem wspólnym i stanowią kapitał ludzki. W związku z tym rodzina i dzieci znajdują się pod opieką państwa, a politykę prorodziną postrzega się jako inwestycję w przyszłość. Pierwsze ogólnokrajowe zasiłki rodzinne zostały wprowadzone już w 1932 roku i do dzisiaj funkcjonują podobnie, ale w nieco zmodyfikowanej formie. Przemiany kulturowe w społeczeństwie francuskim, które miały miejsce w drugiej połowie XX wieku, poskutkowały zmianami w strukturze rodziny. Zmiany te przejawiały się w zwiększonej liczbie rozwodów i coraz większej liczbie osób samotnie wychowujących dzieci. W związku z tym w latach 70. XX wieku wprowadzono nowe zasiłki i działania, których celem było przede wszystkim wsparcie samotnych rodziców oraz aktywizacja zawodowa kobiet. Mimo to w latach 70. i 80. XX w. nadal utrzymywał się trend spadkowy liczby ludności Francji. Kolejnym krokiem, który miał dostosować politykę rodzinną do nowych realiów było ustawowe uznanie w 1987 r. osób samotnie wychowujących dzieci oraz osób żyjących w nieformalnych związkach jako rodzin, tym samym uprawniając je do korzystania z zasiłków rodzinnych. Spadek liczby urodzeń wiązał się we Francji z przyjmowaniem imigrantów, wśród których panuje bardzo wysoki współczynnik dzietności. Zasiłki rodzinne we Francji mają charakter powszechny i uniwersalny. W związku z tym w roku 1994 zdecydowano się rozszerzyć zakres APE (fr. *allocation parentale d'éducation*) i tym samym umożliwiono korzystanie z zasiłku rodzinom mającym co najmniej dwoje dzieci (wcześniej trzeba było mieć minimum troje). Od roku 2004 obowiązuje nowy system świadczeń rodzinnych, który obejmuje zasiłek z tytułu urodzenia dziecka (lub adopcji) oraz zależny od dochodu zasiłek wypłacany na każde urodzone bądź zaadoptowane dziecko. Od tego roku obowiązuje również zasiłek z tytułu opieki nad dziećmi do lat 3 (PAJE – fr. *la prestation d'accueil du jeune enfant*). W tym roku również APE zostało zastąpione przez CLCA (fr. *complément de libre choix d'activité*)

### Wnioski:

- We Francji udało się odwrócić tendencję spadkową współczynnika dzietności z lat 70-80 XX w. W dużej mierze pomogło w tym dostosowanie instrumentów polityki prorodzinnej do nowych realiów
- Konsekwentnie reformowane świadczenia rodzinne również mają wpływ na zwiększony współczynnik dzietności
- Wysoki współczynnik dzietności sprawi w przyszłości, że Francja stanie się największym państwem Unii Europejskiej nie tylko pod względem powierzchni, ale również pod względem ludności

Wykres 14. Współczynnik dzietności we Francji w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\*



Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD





## POLSKA

*Polska jako jedyny kraj w Unii Europejskiej nie doświadczyła recesji gospodarczej w związku z kryzysem finansowym 2008 r. Nie zmienia to jednak faktu, iż zmuszona jest mierzyć się z rekordowo niskim współczynnikiem dzietności.*

Stabilne tempo wzrostu PKB nie jest jedynym czynnikiem brany pod uwagę przez młodych Polaków, którzy od czasu wstąpienia do Unii Europejskiej stopniowo emigrują w kierunku państw takich jak Irlandia i Wielka Brytania, oferujących nie tylko atrakcyjniejsze warunki płacowe, ale również gwarantujące szereg zabezpieczeń w postaci rozbudowanej i lepiej dostosowanej do potrzeb ludzkich polityki prorodzinnej.

Główną charakterystyką polskiej polityki prorodzinnej jest jej skrajnie etatystyczny wymiar, wspierający tylko jedną formę wychowywania dziecka - państwową opiekę kolektywną. Nie dziwi zatem fakt, że średnia liczba godzin spędzanych przez polskie dzieci w żłobkach i przedszkolach należy do najwyższych w Europie. Taka forma opieki jest natomiast najniżej oceniana przez Polki, które najbardziej cenią pieczę sprawowaną bezpośrednio przez rodziców bądź ewentualnie innych członków rodziny. Dowodem na prawdziwość tej tezy był spadek wskaźnika dzietności w 2002 r. o 0,06 punktu w związku z wprowadzeniem skróconego wymiaru urlopu macierzyńskiego oraz jego ponowny wzrost o 0,15 punktu w okresie 2002-2009, na skutek dwukrotnego wydłużenia urlopu macierzyńskiego w latach 2006 i 2009.

W 2003 r. po raz pierwszy wprowadzono świadczenie pieniężne dla rodziców w formie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (potocznie zwane becikowymi). W rzeczywistości, becikowe wypłacane było dopiero począwszy od 9 lutego 2006 r., a jego wysokość ostatecznie ustalona została na 1000 zł. Od 1 stycznia 2013 r. obowiązuje kryterium dochodowe, które wynosi 1922 zł miesięcznie w przeliczeniu na osobę w rodzinie.

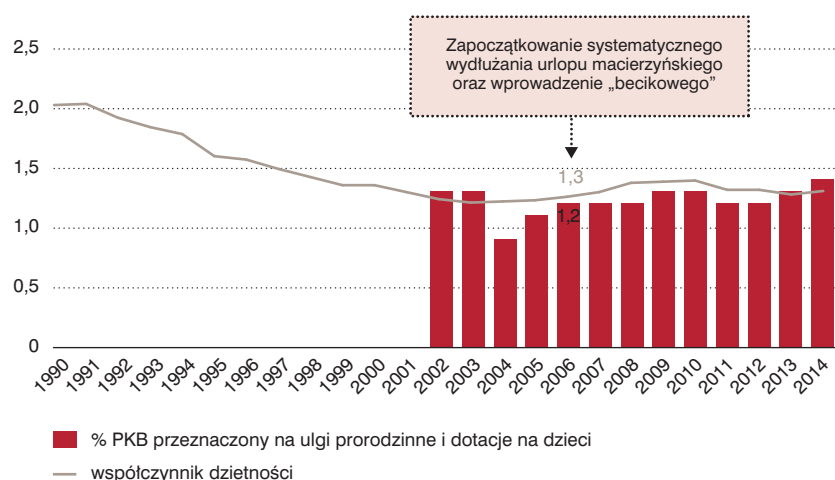
W 2016 r. wprowadzono rządowy program 500 Plus, który ma za zadanie pomóc w wychowaniu dzieci poprzez przyznawanie świadczeń pieniężnych rodzicom. Podłóg rządowych założeń, wypłacane pieniądze mają posłużyć jako częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka. Zasiłek przysługuje na dziecko do momentu ukończenia przez nie 18-stego roku życia. Z pomocy skorzystać mogą zarówno obywatele Polski jak i cudzoziemcy zamieszkujący terytorium RP. Świadczenie wynosi 500 zł na miesiąc. Przysługuje na drugie i każde kolejne dziecko, bez względu na osiągnięte dochody rodziny. Pobieranie świadczenia na pierwsze dziecko jest możliwe tylko wtedy, gdy dochód na członka rodziny nie przekracza 800 zł lub nie jest większy niż 1 200 zł, jeśli którekolwiek z dzieci w rodzinie jest niepełnosprawne.

Poza programem 500 Plus od 2 stycznia 2016 r. obowiązuje nowy wymiar urlopu rodzicielskiego. Nowelizacja Kodeksu Pracy pozwala nawet na jego podwojenie, jeśli połączy się opiekę nad dzieckiem z pracą na pół etatu. W ten sposób możliwe będzie nie tylko wydłużenie czasu spędzonego na opiece nad nowonarodzonym dzieckiem, ale również pozwoli matce na utrzymanie kontaktu z pracodawcą, przez co powrót do pełnowymiarowego czasu pracy będzie łagodniejszy. Z drugiej strony przedsiębiorcy uzyskają możliwość legalnego delegowania zadań, które mogą być wykonywane zdalnie przez rodziców dziecka. Takie rozwiązanie strukturalne nie tylko w mniejszym stopniu obciąża budżet państwa, ale przede wszystkim stanowić będzie większą zachętę do zakładania rodzin wielodzietnych przez Polki, które oczekują od państwa większej ochrony w zakresie łączenia kariery zawodowej z wychowaniem dzieci.

## Wnioski:

- Wprowadzanie doraźnych zmian w ostatnich latach w połączeniu z nieznacznym wzrostem nakładów na politykę prorodzinną (z 0,9% PKB w 2004 r. do 1,4% PKB w 2014 r.) w minimalnym stopniu wpłynęło na dzietność w Polsce (wzrost z 1,22 w 2003 r. do 1,41 w 2010 r., potem jednak niewielki spadek do poziomu 1,32 w 2014 r.)
- Jeden z najniższych współczynników dzietności w Europie wskazuje na nieskuteczność dotychczasowych rozwiązań oraz potrzebę kompleksowego podejścia do kwestii polityki prorodzinnej

Wykres 15. Współczynnik dzietności w Polsce w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\*



\* Dotyczy roku 2014

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD



## NIEMCY

*Niemcy od wielu lat borykają się z bardzo niskim przyrostem naturalnym, który skutkuje postępującym starzeniem się społeczeństwa tego kraju.*

Na taki stan rzeczy wpływ ma wiele różnych czynników. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim: wysokie koszty wychowywania dzieci, ograniczenie wolności potencjalnych rodziców lub trudności związane z pogodzeniem posiadania dzieci wraz z karierą zawodową. Takie podejście do kwestii posiadania dzieci zdaje się być bardzo popularnym sposobem myślenia wśród Niemców. Niestety jest ono znamienne w swoich skutkach.

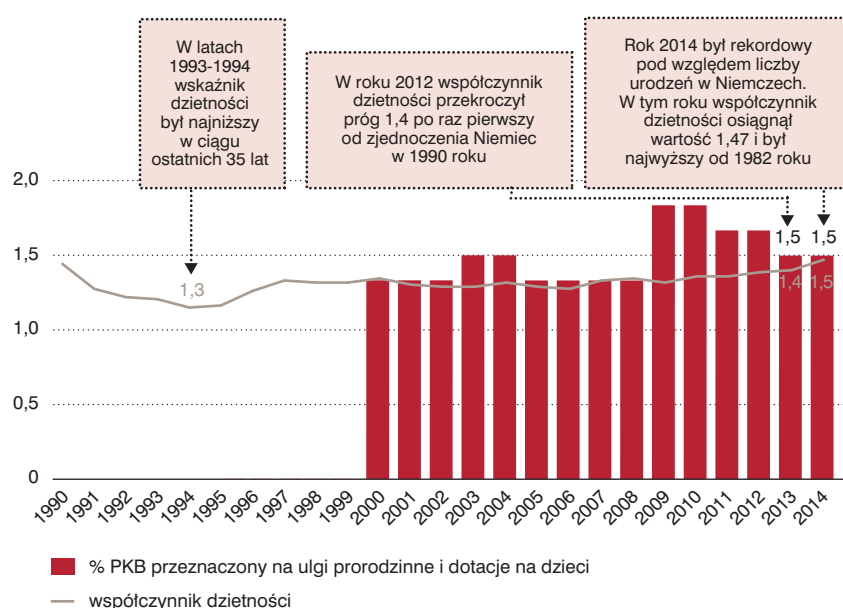
W Niemczech rodziny z trójką dzieci to rzadkość. Kobiety decydują się na pierwsze dziecko dopiero w okolicach 30 roku życia, a w przypadku kobiet z wyższym wykształceniem, aż 70% jest bezdzietna. Ma to wpływ na zmianę struktury piramidy demograficznej Niemiec, która z biegiem lat jest coraz bardziej niekorzystna dla społeczeństwa niemieckiego.

Niemcy przeznaczają rokrocznie znaczne środki finansowe na politykę prorodziną. W ostatnich latach nakłady na te cele wynoszą średnio 45 mld euro rocznie, co sprawia, że Niemcy znajdują się w czołówce krajów europejskich, jeżeli chodzi o wysokość środków finansowych przeznaczanych na wspieranie rodzin. Jednak w przypadku Niemiec środki te w stosunku do PKB nie są aż takie znaczące, ponieważ stanowią jedynie około 1,5% PKB, podczas gdy w sąsiedniej Francji nakłady na politykę prorodziną wynoszą około 2,5% PKB. Mimo ogromnych pieniędzy przeznaczanych w Niemczech na politykę prorodziną, kraj ten nie wypada najlepiej na tle innych państw, jeżeli chodzi o współczynnik dzietności. Od zjednoczenia Niemiec do roku 2011 współczynnik dzietności nie przekroczył ani razu progu 1,4. Jednak od roku 2012 widać niewielki wzrost tego wskaźnika, choć nie wiadomo na ile tendencja wzrostowa jest trwała. Mimo to, rok 2014 pod względem urodzonych dzieci był rekordowy i wyniósł 1,47 – najwięcej w ciągu 25 lat od zjednoczenia Niemiec. Zdaje się, że konsekwentna polityka prorodzinna w Niemczech w ciągu ostatnich lat może mieć korzystny wpływ na wzrost wskaźnika dzietności. Jednak mimo to ciężko stwierdzić, aby ten pozytywny trend w latach 2012-2014 mógł być okrzyknięty przełomem. Zakłada się, że w przyszłości negatywny trend może się nasilić, kiedy liczba kobiet w wieku rozrodczym w Niemczech (między 15 a 49 rokiem życia) będzie znacznie niższa.

### Wnioski:

- Nakłady na politykę prorodziną w Niemczech są dość duże, lecz w porównaniu do wielkości gospodarki nie są one, aż tak duże jak w pozostałych krajach
- Niemcy od dłuższego czasu zmagają się z niskim wskaźnikiem dzietności i związku z tym niemiecka polityka prorodzinna może wymagać reformy
- W ostatnim czasie widać wzrost wskaźnika dzietności, lecz ciężko stwierdzić na ile ta tendencja jest trwała. Eksperci przyznają, że sytuacja demograficzna Niemiec może się jeszcze pogorszyć

Wykres 16. *Współczynnik dzietności w Niemczech w porównaniu do % PKB przeznaczanego na ulgi prorodzinne i dotacje na dzieci\**



\* Dotyczy roku 2014

Źródło: Wykres sporządzony na podstawie danych z Eurostatu, OECD

---

## Wnioski

Jak widać na przykładzie wyżej wymienionych państw, zmiany strukturalne, zapewniające długotrwałą stabilność i bezpieczeństwo przynoszą dużo większe korzyści niż rozwiązania doraźne. Wzorem dla naszego kraju może być tutaj Irlandia, która nie prowadzi odrębnej polityki prorodzinnej, tylko za pomocą trójstronnie negocjowanych paktów społecznych zapewnia swoim obywatelom bezpieczeństwo we wszystkich aspektach społecznych, uwzględniając stabilność gospodarczą na równi z przestrzeganiem praw pracowników, zapewnieniem uczciwego wynagrodzenia za wykonywaną pracę oraz eliminacją wykluczenia i nierówności społecznych. Podobnie jest w przypadku Węgier, które dzięki skutecznej, kompleksowej reformie polityki prorodzinnej już na poziomie konstytucyjnym zapewniła swoim obywatelom stabilność i pewność, niezależną od zawirowań na scenie politycznej.

Z kolei Wielka Brytania, dzięki wprowadzeniu szeregu kompleksowych zmian w zakresie polityki prorodzinnej, posiada jedne z najlepszych perspektyw demograficznych w Europie. Niniejsze zmiany sprawiły, że jednym z kryteriów zachęcających imigrantów do osiedlania się w Wielkiej Brytanii jest dostępność świadczeń socjalnych. Co ciekawe, kobiety nieurodzone w Wielkiej Brytanii dużo chętniej rodzą w tym kraju niż w kraju swojego pochodzenia. Dla przykładu, bazując na danych z 2014 roku, współczynnik dzietności Polek mieszkających w Wielkiej Brytanii wyniósł 2,13, natomiast Polek mieszkających w Polsce zaledwie 1,33.

Wzrost % PKB przeznaczanego na politykę prorodziną niekoniecznie musi iść w parze z natychmiastowym wzrostem współczynnika dzietności. Kluczowym czynnikiem jest efektywność wykorzystanych środków przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb i przekonań obywateli.

Istotne jest aby zmiany będą miały charakter strukturalny były dostosowane do oczekiwań potencjalnych rodziców. Polska polityka prorodzinna stale posiada jednak wymiar etatystyczny, wspierający tylko jedną formę wychowywania dziecka – państwową opiekę kolektywną. Świadczy o tym fakt, że średnia liczba godzin spędzanych przez polskie dzieci w żłobkach i przedszkolach należy do najwyższej w Europie. Taka forma opieki jest natomiast najniżej oceniana przez Polki, które najbardziej cenią pieczę sprawowaną bezpośrednio przez rodziców bądź ewentualnie innych członków rodziny. Dowodem na prawdziwość tej tezy był spadek wskaźnika dzietności w 2002 r. o 0,06 punktu w związku z wprowadzeniem skróconego wymiaru urlopu macierzyńskiego oraz jego ponowny wzrost o łącznie 0,15 punktu w okresie 2002-2009, na skutek dwukrotnego wydłużenia urlopu macierzyńskiego w latach 2006 i 2009.





Szczegółowa prezentacja systemu wsparcia rodzin z dziećmi w poszczególnych państwach UE oraz w wybranych państwach poza UE (tj. Australia, Kanada, Rosja, USA)





## AUSTRIA

*W Austrii rodzicom przysługują zasiłki gotówkowe z tytułu wychowywania dzieci. Mają oni również prawo do odliczenia od podatku pewnych kwot, których wysokość jest uzależniona od liczby dzieci.*

W systemie austriackim występują dwie kategorie ulg prorodzinnych. Rodzicom przysługuje dodatkowy zasiłek na dzieci oraz finansowany przez państwo dodatek rodzinny. Ponadto mogą skorzystać z systemu odliczeń od podatku w rozliczeniach podatkowych.

### System gotówkowy

W obszarze świadczeń gotówkowych prawo austriackie przewiduje wypłaty zasiłków pieniężnych (niepodlegających opodatkowaniu PIT) wypłacanych rodzicom dzieci w wieku do 18. lub do 26. roku życia, pod warunkiem kontynuowania przez dziecko nauki, lub jego niepełnosprawności (w tym ostatnim przypadku dodatek może być wypłacany do 27. roku życia).

Zasiłki są wypłacane z budżetu państwa na formalny wniosek zainteresowanego rodzica. Wypłatę zasiłków wyklucza pobieranie podobnych świadczeń z innego państwa.

### Odliczenie od podatku

W Austrii rodzic (podatnik PIT) będący jedynym żywicielem rodziny może skorzystać z odliczenia od podatku w związku z faktem posiadania dzieci. Kwoty, które uprawniają do obniżenia podatku do zapłaty w rocznym zeznaniu podatkowym kształtują się następująco:

- 494 EUR na jedno dziecko,
- 669 EUR, na dwoje dzieci,
- dodatkowo 220 EUR na każde kolejne dziecko.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że podatnik bezdzietny korzysta z prawa do odliczenia od podatku kwoty 132 EUR (wartość ta stanowi standardowe odliczenie, do którego uprawnieni są wszyscy podatnicy w Austrii). Austriacka ustawa o PIT przewiduje ponadto dla podatników, otrzymujących zasiłki gotówkowe na mieszkające na terenie Austrii dzieci uprawnienie do miesięcznego odliczenia od podatku kwoty 58,40 EUR na każde dziecko.



### Wysokość świadczeń na dzieci

Dla rodziców dzieci mieszkających w Austrii przysługują następujące kwoty świadczeń:

- dzieci poniżej 3. roku życia – (od 170,20 EUR za jedno dziecko do 196,20 euro w przypadku czwórki dzieci miesięcznie)
- dzieci pomiędzy 3. a 9. rokiem życia – (od 178 EUR za jedno dziecko do 204 euro w przypadku czwórki dzieci miesięcznie)
- dzieci pomiędzy 10. a 18. rokiem życia – (od 197,20 EUR za jedno dziecko do 232,20 euro w przypadku czwórki dzieci miesięcznie)
- dzieci pomiędzy 19. a 24. rokiem życia, uczęszczające do szkoły – (od 220,40 EUR za jedno dziecko do 264,40 EUR w przypadku czwórki dzieci miesięcznie)

Podatnicy mogą również skorzystać z odliczenia m.in. wydatków na opiekę nad dziećmi, do wysokości rocznie 2 300 EUR na dziecko do 10. roku życia. Odliczeniu podlegają wydatki na opiekę publicznej lub prywatnej placówce oświatowej, w której dziecko pozostaje pod opieką wykształconego pedagogicznie profesjonalnego personelu.

# AUSTRIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

|                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Standardowe odliczenie</b>                            | <ul style="list-style-type: none"><li>• 132 EUR rocznie</li><li>• Odliczenie od dochodu kosztów jego uzyskania</li></ul>                                                                                                                                                         |
| <b>Ulga na dziecko</b><br>dla jedynego żywiciela rodziny | <ul style="list-style-type: none"><li>• 220 EUR rocznie na dziecko (jeśli jednemu i drugiemu małżonkowi przysługuje ulga – każdy z nich może odliczyć 60% tej kwoty, tj. 132 EUR)</li><li>• Odliczenie od dochodu</li></ul>                                                      |
| <b>Odliczenie na dziecko</b>                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• 494 EUR (z jednym dzieckiem), 669 EUR (z dwójką), dodatkowe 220 EUR rocznie (na każde kolejne)</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                 |
| <b>Odliczenie dla każdego pracownika</b>                 | <ul style="list-style-type: none"><li>• 54 EUR rocznie</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                                                                                                 |
| <b>Dojazdy do pracy</b>                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• 291 EUR rocznie</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                                                                                                |
| <b>Alimenty</b>                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• 29,20 EUR miesięcznie za jedno dziecko, 43,80 EUR za drugie i 58,40 EUR za każde kolejne</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                       |
| <b>Koszty nauki za granicą</b>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>• 110 EUR rocznie na pokrycie kosztów uczącego się za granicą dziecka</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                                            |
| <b>Odliczenie dla przebywających na emeryturze</b>       | <ul style="list-style-type: none"><li>• 400 EUR rocznie, gdy roczny dochód nie przekracza 1 7000 EUR (przy wyższych dochodach stopniowo maleje)</li><li>• Istnieje możliwość odliczenia kwoty 764 EUR (po spełnieniu pewnych warunków)</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul> |
| <b>Odliczenie na opiekę</b>                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• Do 2300 EUR rocznie na dziecko</li><li>• Odliczenie na opiekę w prywatnej /publicznej placówce szkolnej oraz przez kwalifikowanego opiekuna</li></ul>                                                                                    |



## Wybrane świadczenia rodzinne

|                           |                                                                                                                                                           |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Zasiłek rodzinny</b>   | <ul style="list-style-type: none"><li>• Od 109,70 EUR do 208,90 EUR miesięcznie (w zależności od wieku i liczby dzieci)</li></ul>                         |
| <b>Dodatek na dziecko</b> | <ul style="list-style-type: none"><li>• 58,40 EUR miesięcznie na każde dziecko</li><li>• Dla rodziców otrzymujących austriacki zasiłek rodzinny</li></ul> |



## BELGIA

*W Belgii podatnik, który ponosił w danym roku wydatki związane z uczęszczaniem swojego dziecka do przedszkola lub szkoły, bądź pokrywał koszty pracy opiekunki, może dokonać obniżenia swojego dochodu do opodatkowania o wysokość poniesionych wydatków.*

Zgodnie z przepisami prawa belgijskiego, w 2016 r. belgijski podatnik, który ponosił wydatki na uczęszczanie swojego dziecka do przedszkola lub szkoły (jeśli instytucje te posiadają stosowną akredytację) bądź pokrywał koszty zatrudnienia opiekunki, może obniżyć swój dochód do opodatkowania o wysokość poniesionych wydatków do kwoty 11,20 EUR dziennie na dziecko.

Jednakże odliczenie takie można będzie zastosować jedynie w sytuacji, jeśli dziecko podatnika nie ukończyło 12 lat. Podatnik może ponadto skorzystać z prawa do obniżenia wysokości podatku należnego o kwotę, której wysokość determinuje liczba dzieci, będących na utrzymywaniu podatnika.

### **Liczba dzieci wpływa na wysokość ulgi**

Belgijski podatnik (lub jego małżonek) może w 2016 r. dokonać obniżenia podatku należnego o określone w przepisach kwoty, zależne od liczby dzieci będących na jego utrzymaniu, np. 1 510 EUR za jedno, 3 380 EUR za dwójkę dzieci. W odniesieniu do będącego na utrzymaniu podatnika potomstwa, które w dniu 1 stycznia danego roku podatkowego nie ukończyło trzech lat, przedstawione kwoty ulegają zwiększeniu o 560 EUR (uprawnienie to jest jednak obwarowane warunkiem, iż wcześniej podatnik nie skorzystał z możliwości odliczenia od dochodu do opodatkowania wydatków poniesionych na opiekę nad dziećmi bądź opłat za ich uczęszczanie do przedszkola lub szkoły).

### **„Becikowe na urodzenie”**

W Belgii istnieje jednorazowe świadczenie w wysokości 1 247,58 EUR na pierwsze dziecko i 938,66 EUR na drugie i kolejne. Istnieją również miesięczne dodatki rodzinne.

### **Zasady rozliczania małżonków (zastosowanie ilorazu małżeńskiego)**

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż co do zasady w belgijskim systemie podatkowym dochód małżonków podlega odrębnemu opodatkowaniu. Wyjątkowe zasady obowiązują w przypadku, gdy małżonek belgijskiego podatnika w ogóle nie zrealizował w danym roku dochodu lub uzyskany przez niego dochód był stosunkowo niski. W sytuacji, w której tylko jeden z małżonków zrealizował w danym roku dochód, 30% jego wartości w kwocie netto zostanie przypisane do małżonka, który dochodów nie uzyskał. Wysokość dochodu przypisanego drugiemu małżonkowi nie może przy tym przekroczyć kwoty 10 230 EUR.

Zastosowanie wskazanej wyżej formy przepisania dochodu (z zachowaniem limitów) jest możliwe również w przypadku, gdy kwota dochodów jednego z małżonków przekracza 70% dochodów uzyskanych przez oboje małżonków, a dochody małżonka zarabiającego mniej są w danym roku niższe niż 3 380 EUR.

Dodatkowo, jeżeli małżonek podatnika nie zrealizował w danym roku żadnych dochodów, jego współmałżonek może pomniejszyć swoje belgijskie zobowiązanie podatkowe o kwotę 1 280 EUR.

*Belgijscy nierezydenci podatkowi mogą skorzystać ze zwolnienia związanego z wychowywaniem dzieci wyłącznie w sytuacji posiadania miejsca zamieszkania w Belgii w ciągu całego okresu, w którym zrealizowali dochód. Z prawa do zwolnień skorzysta również belgijski nierezydent, którego dochody uzyskane w Belgii stanowią przynajmniej 75% jego światowych dochodów osiągniętych w danym roku podatkowym.*

# BELGIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Odliczenie osobiste

- Od 7 090 EUR do 7 380 EUR rocznie (w zależności od wysokości dochodu)
- Odliczenie od dochodu

### Ulga na dziecko

- 1 510 EUR za jedno dziecko
- 2 370 EUR za drugie dziecko
- 4 820 EUR za trzecie dziecko
- 5 360 EUR za czwarte dziecko
- 5 370 EUR za każde następne dziecko
- Dodatkowe 350 EUR na dziecko poniżej 3 r.ż. (pod warunkiem, że podatnik nie odlicza wydatków na opiekę)
- Odliczenie od dochodu

### Wydatki na opiekę nad dzieckiem Poniżej 12 r.ż.

- Do kwoty 11,20 EUR dziennie na dziecko



## Wybrane świadczenia rodzinne

### „Becikowe za urodzenie”

Dla rodzin z niskim dochodem

- 1247,58 EUR na pierwsze dziecko
- 938,66 na drugie i kolejne dziecko

### Zasiłek rodzinny

- Miesięczne świadczenie, którego wysokość uzależniona jest od liczby dzieci
  - na pierwsze dziecko – 92,09 EUR
  - na drugie dziecko – 170,39 EUR
  - na trzecie i kolejne dziecko – 254,40 EUR



## BULGARIA

*Podatnik w Bułgarii może zastosować podatek liniowy oraz skorzystać z ulgi na dzieci.*

Przepisy podatkowe w Bułgarii nie przewidują wielu odliczeń. Dochód osoby fizycznej podlega opodatkowaniu podatkiem liniowym, który wynosi 10%. Stosunkowo niska stawka podatku jest kompensowana przez zastosowanie relatywnie wysokiej podstawy opodatkowania oraz znacznym ograniczeniom w zakresie możliwości stosowania ulg podatkowych.

Bułgarski system podatkowy wciąż dysponuje mechanizmami pomocowymi dla swoich obywateli, m.in. przez system zasiłków i pomocy społecznej dla kobiet w ciąży, dla kobiet mających na utrzymaniu dzieci, czy dla małoletnich dzieci. Wskazane korzyści przysługują jednak tylko rodzinom, których średni dochód nie przekracza określonego progu dochodowego. W 2016 roku kwota ta wynosi 400 BGN (ok. 204 EUR).

Od roku 2015 do bułgarskiego systemu podatkowego wprowadzono ulgę na dzieci, która w swej konstrukcji jest bardzo zbliżona do rozwiązań przyjętych na gruncie polskim. W rocznym zeznaniu podatkowym rodzic jest bowiem uprawniony do obniżenia swojego dochodu o 200 BGN (ok. 102 EUR) za jedno dziecko, 400 BGN (ok. 204 EUR) na dwoje i 600 BGN (ok. 307 EUR) na troje lub więcej dzieci.

### **Polityka prorodzinna w Bułgarii**

System podatkowy w Bułgarii zapewnia również inne formy wspomagania rodziców i dzieci. W 2016 roku pomoc taka przybiera następujące formy:

- jednorazowy zasiłek dla kobiet w ciąży w wysokości 150 BGN (ok. 77 EUR). Świadczenie takie przysługuje w zależności od wysokości osiągniętego dochodu;
- jednorazowy zasiłek dla rodzica noworodka w wysokości 250 BGN (ok. 128 EUR) na pierwsze dziecko, 600 BGN (ok. 307 EUR) na drugie dziecko, 300 BGN (ok. 153 EUR) na trzecie dziecko lub 200 BGN (ok. 102 EUR) na każde następne dziecko. W przypadku bliźniaków kwota zasiłku wynosi 1200 BGN (ok. 613 EUR) na każde dziecko. Jest to jedyne świadczenie, jakie funkcjonuje w systemie bułgarskim, przysługujące bez względu na wysokość dochodu osiągniętego przez daną rodzinę;
- miesięczny zasiłek dla małoletnich dzieci uczęszczających do szkoły. Wypłacany jest w wysokości 37 BGN (ok. 19 EUR) na każde dziecko, jedynie do 20 roku życia dziecka. Zasiłek ten przysługuje w zależności od wysokości osiągniętego dochodu.

Środki państwowe przeznaczone na pomoc dla dzieci w Bułgarii, nie podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Bułgarski system podatkowy przewiduje także możliwość tzw. „odliczenie podatkowe dla młodych rodzin”. Dzięki niemu, młodzi małżonkowie mogą odliczyć od podatku odsetki od kredytu hipotecznego. Przyjęte rozwiązanie podlega jednak znacznemu ograniczeniu. Przedmiotem odliczenia od podatku mogą być bowiem odsetki należne jedynie za pierwsze 100 000 BGN (ok. 51 099 EUR) kredytu hipotecznego.



# BULGARIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Odliczenie podatkowe młodych rodzin

- Odliczenie od podatku odsetek od kredytu dla hipotecznego na zakup mieszkania/domu
- Tylko za pierwsze 51 099 EUR kredytu
- Odliczenie od dochodu



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek na dziecko

- 35 BGN (ok. 19 EUR) miesięcznie na dziecko do ukończenia przez nie szkoły średniej (max do 20 r.ż.)
- 100 BGN (ok. 51 EUR) miesięcznie na dziecko do 1 r.ż. (przysługuje, jeśli matka nie jest ubezpieczona i nie otrzymuje zasiłku macierzyńskiego)
- Świadczenie zależne od określonego przeciętnego miesięcznego progu dochodowego na członka rodziny 400 BGN, tj. ok. 204 EUR

### „Becikowe za urodzenie”

- 250 BGN (ok. 128 EUR) na pierwsze dziecko, 600 BGN na drugie, 300 BGN na trzecie i 200 BGN na następne
- 1 200 BGN (ok. 613 EUR) za urodzenie bliźniąt (gdy 1. lub 2. poród) lub 250 BGN (ok. 128 EUR) na pierwszego i 600 BGN (ok. 307 EUR) na drugiego bliźniaka (gdy 3. poród lub kolejny)



## CYPR

*Cyprijski system podatkowy nie przewiduje ulg prorodzinnych, co rekompensuje wysoki próg dochodu wolnego od podatku. W roku 2016 kwota ta wynosi ponad 19 500 EUR.*

Na Cyprze przewidziane są pewne świadczenia socjalne obejmujące m.in. dziecko studiujące w trybie dziennym lub za granicą (maksymalnie 2 565 EUR rocznie) oraz maksymalnie 1 675 EUR rocznie na każde dziecko będące na utrzymaniu (kwota zależy od wysokości dochodów oraz liczby dzieci).

W związku z wysokim progiem dochodu wolnego od podatku (19 500 EUR w 2016 r.), dodatkowe świadczenia związane z narodzinami i opieką nad dziećmi są ograniczone. W 2016 r. wprowadzono jednak progi finansowe w obrębie, których rodzice mogą się ubiegać o roczny zasiłek osobno dla każdego dziecka.

### Istnieją 4 progi oparte o roczny dochód rodziców:

- 0 – 19 500,00 EUR – zasiłek na dziecko w wysokości 570 EUR
- 19 500,01 – 39 000,00 EUR – zasiłek na dziecko w wysokości 520 EUR
- 39 000,01 – 49 000,00 EUR – zasiłek na dziecko w wysokości 380 EUR
- 49 000,01 – 59 000,00 EUR – zasiłek na dziecko w wysokości 345 EUR



### Wybrane świadczenia rodzinne

**Świadczenie na dziecko**  
będące na utrzymaniu

- Max. 1 675 EUR rocznie na dziecko
- Wysokość świadczenia zależna od dochodów

**Dodatek na studiujące dziecko**

- Max. 2 565 EUR rocznie na każde studiujące w trybie dziennym lub uczące się za granicą dziecko (z pewnymi ograniczeniami)



## CHORWACJA

*Chorwacki system podatkowy pod względem ulg prorodzinnych różni się w znacznym stopniu od systemów w innych europejskich państwach.*

Możliwość skorzystania z ulg przysługujących podatnikom podatku PIT zależy jest w szczególności od ich miejsca zamieszkania. Chorwacki system podatkowy, uwarunkowany jest ze względu na wydarzenia historyczne związane z wojną chorwacko – serbską w 1991 r., przez co mieszkańcy terenów rozwijających się, a także mieszkańcy miasta Vukovar mogą liczyć na większe zwolnienia niż ludność innych regionów.

***W systemie ulg można wyróżnić następujące grupy osób, na rzecz których zwolnienia te przysługują:***

### **Członek rodziny pozostający na jej utrzymaniu:**

- Ulga w wysokości 230 EUR miesięcznie (2 760 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do pierwszej grupy, a także mieszkańcom Vukovar;
- Ulga w wysokości 197 EUR miesięcznie (2 364 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do drugiej grupy;
- Ulga w wysokości 171 EUR miesięcznie (2 052 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom innych regionów niż wymienione powyżej.

### **Dziecko:**

- Ulga przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do pierwszej grupy, a także mieszkańcom Vukovar w wysokości:
  - 230 EUR miesięcznie (2 760 EUR rocznie) na pierwsze dziecko,
  - 322 EUR miesięcznie (3 864 EUR rocznie) na drugie dziecko oraz
  - 427 EUR miesięcznie (5 124 EUR rocznie) na trzecie i każde kolejne dziecko.
- Ulga przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do drugiej grupy w wysokości:
  - 197 EUR miesięcznie (2 364 EUR rocznie) na pierwsze dziecko,
  - 274 EUR miesięcznie (3 288 EUR rocznie) na drugie dziecko oraz
  - 395 EUR miesięcznie (4 740 EUR rocznie) na trzecie i każde kolejne dziecko.
- Ulga przysługująca mieszkańcom innych regionów niż wymienione powyżej w wysokości:
  - 172,02 EUR miesięcznie (2 052 EUR rocznie) na pierwsze dziecko,
  - 240,92 EUR miesięcznie (2 899,84 EUR rocznie) na drugie dziecko oraz
  - 342 EUR miesięcznie (4 104 EUR rocznie) na trzecie i każde kolejne dziecko.

### **Niepełnosprawny podatnik/niepełnosprawny członek rodziny podatnika/niepełnosprawne dziecko podatnika:**

- Ulga w wysokości 138 EUR (1 656 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do pierwszej grupy, a także mieszkańcom Vukovar;
- Ulga w wysokości 118 EUR miesięcznie (1 416 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom terenów rozwijających się, zaliczanych do drugiej grupy;
- Ulga w wysokości 103 EUR miesięcznie (1 236 EUR rocznie) przysługująca mieszkańcom innych regionów niż wymienione powyżej.

---

# CHORWACJA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na członka rodziny będącego na utrzymaniu

- od 230 EUR do 427 EUR miesięcznie
- wysokość ulgi zależy od miejsca zamieszkania

---

### Ulga na dziecko Gdy dochody nie przekraczają 68000 HRK

- od 172 EUR do 230 EUR miesięcznie na pierwsze dziecko
- od 241 EUR do 322 EUR miesięcznie na drugie dziecko
- od 342 EUR do 427 EUR miesięcznie na trzecie i każde kolejne dziecko
- wysokość ulgi zależy od miejsca zamieszkania

---

### Ulga na osobę niepełnosprawną

- od 103 EUR do 138 EUR miesięcznie
  - wysokość ulgi zależy od miejsca zamieszkania
-



## CZECHY

*Czeskim rodzicom przysługuje prawo do skorzystania z ulgi prorodzinnej. W jej ramach mają prawo do odliczenia od podatku kwoty wahającej się od 495 EUR do 630 EUR na każde dziecko.*

### Niski podatek daje prawo do ulgi

Czeskie przepisy pozwalają na otrzymanie przez rodziców specjalnego bonusu podatkowego, w sytuacji, gdy podatek jest niższy niż odliczenie na dziecko. Bonus podatkowy jest równy różnicy między przysługującym odliczeniem na dziecko a kwotą podatku należnego danego podatnika. Jednak maksymalna kwota tego bonusu podatkowego nie może być wyższa niż 60 300 CZK (ok. 2 230 EUR).

W Czechach tendencja do zwalczania niżu demograficznego przejawia się również w konstruowaniu systemu podatkowego. Czescy rodzice korzystają zarówno z dodatków socjalnych, jak i ulg podatkowych.

W 2016 roku każda rodząca Czeszka otrzyma zasiłek porodowy, tzw. becikowe, w wysokości 13 000 CZK (ok. 480 EUR) za pierwsze dziecko i 10 000 CZK (ok. 370 EUR) za drugie dziecko.

Czeski system podatkowy daje prawo do skorzystania z ulg podatnikom będącym rodzicami. Podatnik (lub jego małżonek) ma prawo do obniżenia należnej kwoty podatku o wartość:

- 13 404 CZK (ok. 495 EUR) rocznie za jedno dziecko,
- 17 004 CZK (ok. 630 EUR) za dwoje dzieci,
- 20 604 CZK (ok. 763 EUR) w przypadku posiadania trzeciego i każdego następnego dziecka.

Kwota ulgi podatkowej podlega podwyższeniu w przypadku posiadania dziecka niepełnosprawnego. Do dokonania odliczeń uprawniony jest tylko jeden rodzic.

W 2016 r. podatnik w Czechach nie ma formalnej możliwości wspólnego rozliczenia z małżonkiem. Jednakże podczas rozliczeń z fiskusem, może od końcowej kwoty zobowiązania podatkowego dokonać ogólnego odliczenia w kwocie 24 840 CZK (ok. 920 EUR). Taką samą kwotę może odliczyć małżonek, jeśli mieszka z podatnikiem i ich łączny dochód nie przekroczył 68 000 CZK (ok. 2 515 EUR).

Czescy podatnicy mogą również odliczyć od podatku w 2016 r. kwotę, równą rzeczywistym wydatkom poniesionym w związku z umieszczeniem dziecka w placówce przedszkolnej. Odliczenie jest limitowane kwotą 9 900 CZK (ok. 367 EUR).



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

#### Ulga na dziecko

- 13 404 CZK (ok. 494 EUR) rocznie na pierwsze dziecko
- 17 004 CZK (ok. 630 EUR) rocznie na drugie dziecko
- 20 604 CZK (ok. 763 EUR) rocznie na trzecie i każde następne dziecko
- Odliczenie od podatku

#### Ulga na małżonka

Gdy dochody nie przekraczają 68000 CZK

- 24 840 CZK (ok. 915 EUR) rocznie
- 49 680 CZK (ok. 1 831 EUR) rocznie, gdy małżonek jest osobą niepełnosprawną

#### Wydatki na placówkę przedszkolną

- Do kwoty 9 900 CZK (ok. 367 EUR)
- Odliczenie od podatku



### Wybrane świadczenia rodzinne

#### „Becikowe za urodzenie”

- 13 000 CZK (ok. 479 EUR) za pierwsze dziecko
- 10 000 CZK (ok. 368 EUR) za drugie dziecko
- Dla rodzin z niskim dochodem





## DANIA

*W systemie duńskim oferowany jest szeroki wachlarz świadczeń prorodzinnych. Ich przyznanie jest uzależnione od płacenia podatków przez rodzica. Co ważne, przyznane Duńczykom zasiłki rodzinne, są zwolnione z opodatkowania.*

### System państwa socjalnego

W Danii funkcjonuje silnie rozwinięty system pomocy dla rodzin z dziećmi. Rodzice mogą korzystać z długich urlopów macierzyńskich i wychowawczych, przysługują im także dodatkowe zasiłki za kolejne dzieci.

Dzięki swojemu socjalnemu charakterowi, Dania oferuje wysoko rozwinięte świadczenia w zakresie ochrony zdrowia, opieki medycznej, pomocy rodzinie. Duńscy podatnicy korzystają z bezpłatnego szkolnictwa na wszystkich szczeblach i rozbudowanego systemu stypendialnego. Państwo oferuje ponadto świadczenia na wypadek bezrobocia, rozbudowany system opieki społecznej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Co ważne, świadczenia rodzinne przysługują w sytuacji, gdy dziecko jest zameldowane w Danii, a rodzic płaci podatki.

### System zasiłków dla rodziców

W systemie duńskim, w 2016 r. kwoty podstawowego zasiłku rodzinnego są uzależnione od wieku dzieci oraz od dochodu rodziców. Zasadą jest wypłacanie zasiłków rodzinnych w trybie kwartalnym. Kwota zasiłku jest uzależniona od wieku dziecka i kształtuje się następująco:

- z tytułu utrzymania dzieci w wieku poniżej 3 lat – kwartalna kwota zasiłku wynosi **601 EUR**, – od 3 do 6 lat – 475,5 EUR,
- od 7 do 14 lat **374,34 EUR**.

Kwota zasiłku na dzieci w wieku od 15 do 17 lat wynosi 124,71 EUR i jest wypłacana w systemie miesięcznym. Na uwagę zasługuje fakt, że duńskie zasiłki rodzinne zwolnione są z opodatkowania.

Na świadczenia pieniężne z tytułu macierzyństwa mogą liczyć pracownicy, prowadzący działalność na własny rachunek, a także współpracujący współmałżonkowie. Zasiłek zaczyna być wypłacany na cztery tygodnie przed przewidywaną datą porodu oraz przez 24 tygodnie po urodzeniu dziecka, z tym że przez ostatnie 10 tygodni, zasiłek może być wypłacany ojcu dziecka.

Co do zasady w Danii małżonkowie rozliczają się oddzielnie. Jednakże niektóre ulgi bądź ich nadwyżki mogą być przerzucane na drugiego małżonka, z tym zastrzeżeniem, że musi on mieszkać na terytorium Danii.



### Wybrane świadczenia rodzinne

#### Zasiłek rodzinny

- 601 EUR na kwartał na dziecko w wieku 0-2 lata
- 475,5 EUR na kwartał na dziecko w wieku 3-6 lat
- 374 EUR na kwartał na dziecko w wieku 7-14 lat
- 125 EUR na dziecko w wieku 15-17 lat (wypłacane miesięcznie)
- Wysokość świadczenia zależy również od dochodu rodziny



## ESTONIA

*W 2016 r. w Estonii obowiązuje liniowa stawka PIT w wysokości 20%. Kwota wolna od podatku wynosi 2 040 EUR. Estońscy podatnicy mają prawo do korzystania z określonych odliczeń, ulg podatkowych oraz świadczeń.*

Estońskim podatnikom przysługuje szeroki zakres ulg i zwolnień. Jako najważniejsze wskazać można wspólne rozliczenie z małżonkiem, a także możliwość zwolnienia z podatku określonych dochodów. Aby skorzystać z ulg podatkowych, należy spełnić szereg warunków wynikających z przepisów podatkowych.

### **Możliwość wspólnego rozliczenia z małżonkiem oraz odliczenia**

Małżonkowie mogą zdecydować, czy będą rozliczać się samodzielnie, czy wspólnie. Nie mają jednak możliwości wspólnego rozliczenia z dzieckiem. Roczna kwota wolna od podatku wynosi 1 848 EUR. Jeden z rodziców może dodatkowo odliczyć od dochodu kwotę 1 848 EUR za drugie i każde następne dziecko poniżej 18. roku życia. W Estonii możliwe jest również odliczenie wydatków na szkołę, pod warunkiem, że naukę pobiera podatnik lub jego dziecko do 26. roku życia. Odliczenie nie może przekraczać kwoty równej 50% dochodu podlegającego opodatkowaniu w danym roku podatkowym lub kwoty 1 920 EUR.

### **Świadczenia prorodzinne**

- „Becikowe za urodzenie”, czyli jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka w Estonii wynosi:
  - 320 EUR za każde dziecko
  - 1 000 EUR za każde dziecko w przypadku, gdy urodziły się, co najmniej trojaczki.
- Zasiłek rodzinny jest świadczeniem wypłacanym od momentu narodzin dziecka do czasu, gdy osiągnie 16 lat. W przypadku kontynuowania przez dziecko nauki
  - do 19. roku życia. Dodatek na dziecko wypłacany w trybie miesięcznym w wysokości:
    - 50 EUR na pierwsze dziecko,
    - 50 EUR na drugie, oraz
    - 100 EUR na trzecie i kolejne.

Wysokość zasiłku rodzinnego jest obliczana na bazie rocznych dochodów podlegających opodatkowaniu, uzyskanych przez rodziców w roku kalendarzowym, w dniu poprzedzającym dzień powstania prawa do zasiłku. Minimalną podstawą jest płaca minimalna.



### **Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu**

|                        |                                                                                                                                    |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kwota wolna od podatku | • 2 040 EUR (roczna kwota)                                                                                                         |
| Ulgą na dziecko        | • 1 848 EUR rocznie za drugie i każde następne dziecko poniżej 18. r.ż.<br>• Odliczenie od dochodu                                 |
| Wydatki na szkołę      | • Odliczenie nie może przekraczać kwoty równej 50% dochodu podlegającego opodatkowaniu w danym roku podatkowym lub kwoty 1 200 EUR |



### **Wybrane świadczenia rodzinne**

|                         |                                                                                                    |
|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| „Becikowe za urodzenie” | • 320 EUR za każde dziecko i 1000 EUR za każde dziecko w przypadku narodzin, co najmniej trojczków |
| Zasiłek rodzinny        | • 50 EUR miesięcznie na pierwsze i drugie dziecko, 100 € na trzecie i kolejne                      |



## FINLANDIA

*W fińskim systemie podatkowym przysługuje świadczenie kompensacyjne, pozwalające na zwiększony zakres korzystania z ulg.*

Ciekawostką fińskiego systemu podatkowego jest przyznanie podatnikom, którzy nie są uprawnieni do skorzystania z całości przysługujących im ulg, ze względu na brak wystarczających dochodów, z dodatkowego świadczenia, równego 30% różnicy między kwotą przysługującej ulgi a osiągniętym dochodem. Maksymalna rekompensata, jaką podatnik może w ten sposób uzyskać wynosi 1 400 EUR za cały rok. Kwota ta może wzrosnąć o 400 EUR dla osoby, która ma jedno niepełnoletnie dziecko lub o 800 EUR, w przypadku większej liczby dzieci, z zastrzeżeniem, że ze zwiększenia może skorzystać tylko jeden rodzic.

W Finlandii funkcjonuje również instytucja tzw. zmniejszonej zdolności podatkowej. Łączą się z nią również pewne preferencje podatkowe. Status osoby o zmniejszonej zdolności podatkowej przysługuje podatnikowi, który jest np. chory lub bezrobotny. Maksymalna kwota, którą taki podatnik może odliczyć od dochodu netto wynosi 1 400 EUR. Zakres ulgi zależy od ogólnej sytuacji dochodowo – majątkowej rodziny. Przysługuje ona podatnikom, których roczny dochód nie przekracza kwoty 27 000 EUR. W przypadku rodzin kwota ta wynosi mniej niż 40 000 EUR. Próg ulega podwyższeniu o kwotę 2 500 euro za każde będące na utrzymaniu dziecko.

Z instytucji zmniejszonej zdolności podatkowej mogą również skorzystać rodziny wychowujące dziecko upośledzone umysłowo. W takiej sytuacji ulga związana ze zmniejszoną zdolnością podatkową wynosi 1 100 EUR i jest udzielana pod warunkiem, że całkowity roczny dochód rodziny nie przekracza 29 000 EUR. W przypadku, gdy dochód ten waha się pomiędzy 29 000 EUR i 57 000 EUR, wysokość ulgi wynosi 700 EUR. W przypadku osiągnięcia przez rodzinę dochodu powyżej 57 000 EUR, ulga z zasady nie przysługuje.

### **Odliczenie alimentów od podatku**

W Finlandii z preferencji podatkowych może skorzystać również osoba zobowiązana do płacenia alimentów na mocy decyzji sądu lub na podstawie umowy alimentacyjnej. Podatnik taki może odliczyć od podatku 1/8 rocznych płatności, w wysokości nie większej niż 80 EUR na jedno niepełnoletnie dziecko.

### **Ulga podatkowa na dziecko**

Nowa ulga podatkowa na dziecko wprowadzona na początku roku 2016 jest częściową rekompensatą za zredukowanie zasiłku rodzinnego wypłacanego przez państwo na dzieci do 17. roku życia. W 2016 roku kwota odliczenia dla samotnego rodzica wynosi 100 EUR rocznie, natomiast dla rodziców wspólnie wychowujących dziecko – 50 EUR. Ulga przyznawana jest na maksymalnie czwórkę dzieci, a jej całość ulega odliczeniu od podatku.

Odliczenie jest stopniowo zmniejszane, jeśli roczny dochód do opodatkowania danej osoby przekracza 36 000 EUR. Roczny limit dochodu, po przekroczeniu, którego nie przysługuje odliczenie, waha się od 41 000 EUR do 76 000 EUR i zależy od liczby dzieci i tego, czy opiekę nad nimi sprawuje dwoje rodziców, czy tylko jedno z nich. Ulga na dzieci jest tymczasowym odliczeniem w Finlandii i zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem, będzie stosowana w latach podatkowych 2015-2017.

Warto dodać, że w Finlandii małżonkowie nie mają możliwości skorzystania ze wspólnego małżeńskiego rozliczenia podatkowego.

# FINLANDIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga dla osoby ze zmniejszoną zdolnością do płacenia podatku

- Do 1 400 EUR rocznie (zależnie od sytuacji dochodowo – majątkowej rodziny, liczby i zdrowia dzieci)
- Odliczenie od dochodu netto

### Alimenty na dziecko

- 1/8 rocznych płatności, ale nie więcej niż 80 EUR na jedno niepełnoletnie dziecko
- Odliczenie od podatku

### Ulga na dziecko

- 100 EUR rocznie (dla samotnego rodzica), 50 EUR (dla rodziców wspólnie wychowujących dziecko)
- Gdy dochód przekracza 36 000 EUR – ulga zmniejszona



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Świadczenie kompensacyjne

- Maksymalna rekompensata: 1 400 EUR za rok (możliwe zwiększenie o 400 EUR dla osoby, która ma jedno niepełnoletnie dziecko lub o 800 EUR z większą liczbą dzieci, ale zwiększenie tylko dla jednego rodzica)
- Świadczenie równe 30% różnicy między przysługującymi ulgami, a uzyskiwanym dochodem



## FRANCJA

*Francuski system podatkowy oparty jest na rozbudowanym mechanizmie ulg prorodzinnych. Ważną część systemu stanowi iloraz rodzinny, którego wysokość, a tym samym łączne obciążenia podatkowe, zależy od części fiskalnych obliczonych w oparciu o liczebność i skład rodziny.*

Całościowy dochód podlegający opodatkowaniu francuskiej rodziny naliczany jest poprzez podzielenie rzeczywistego dochodu przez odpowiednią liczbę części fiskalnych. Podział ten dokonywany jest poprzez zastosowanie poniższych reguł:

- pierwsza część przypada na osobę samotną,
- dwie części na małżonków,
- po pół części na każde z dwojga pierwszych dzieci będących na utrzymaniu,
- po jednej części na każde następne dziecko.

Połączenie zasad podziału dochodu i progresywnej stawki podatkowej umożliwia wyznaczenie górnego pułapu stawki obowiązującej przy dochodzie od około 150 000 EUR dla osoby samotnej i 300 000 EUR dla partnerów fiskalnych.

W celu obliczenia zobowiązania podatkowego francuskiego małżeństwa należy podzielić dochód obojga małżonków przez dwie części fiskalne. Kolejnym krokiem jest obliczenie od dochodu zobowiązania podatkowego według skali. Następnie w kalkulacji należy uwzględnić dzieci. Jeśli różnica między teoretycznym zobowiązaniem małżonków, a faktycznym zobowiązaniem obliczonym po uwzględnieniu faktu posiadania dzieci nie przekracza określonego pułapu, zobowiązanie zostaje zmniejszone o kwotę różnicy, jeśli zaś różnica przekracza określony pułap, możliwość zmniejszenia zobowiązania ograniczona jest do kwoty 1 508 EUR.

Francuscy rodzice mogą także skorzystać z ulg związanych z kosztami ponoszonymi na wychowanie i wykształcenie dziecka. W roku 2016 możliwe było odliczenie od dochodu rodziców opłat ponoszonych za opiekę nad dzieckiem wykonywaną poza domem lub w domu, w wysokości 50% ponoszonych kosztów. Francuscy rodzice mogli także odliczyć niewielką część kosztów pokrywających naukę dziecka od gimnazjum, po szkołę wyższą.

Francuski system można uznać za prorodzinny przede wszystkim dzięki uproszczonemu systemowi świadczeń rodzinnych, preferowania usług skierowanych ku rodzinie, zapewnienia opieki we wczesnym dzieciństwie, pomocy mieszkaniowej i minimum społecznego.

### **Sposób obliczania świadczeń**

*Wysokość świadczenia rodzinnego jest obliczana jako określony procent podstawy świadczenia rodzinnego i wynosi 406,21 EUR.*

We Francji istnieje system świadczeń przewidzianych dla rodziców dzieci, które nie ukończyły trzeciego roku życia. Oparty jest on na przyznawaniu zasiłków dostosowanych do wieku dziecka, sytuacji materialnej rodziny, oraz jej potrzeb. Na dodatkowe świadczenia mogą liczyć rodzice dzieci chorych i niepełnosprawnych rodzice samotni, a także bezrobotni. Przyznawane zasiłki obejmują dodatek z okazji rozpoczęcia roku szkolnego, tanie mieszkania komunalne oraz możliwość skorzystania z bezpłatnej opieki medycznej. We Francji szczególne profity przysługują rodzicom z dwójką lub większą liczbą dzieci. Wysokość zasiłku stanowi równowartość 32% miesięcznej podstawy świadczeń dla dwójki dzieci i 41% za każde kolejne dziecko. Ponadto rodzinom z przynajmniej trójką dzieci przysługuje miesięczny zryczałtowany dodatek stanowiący 20,23% podstawy świadczeń. W 2016 roku osoby pracujące, które zostają rodzicami, uzyskują jednorazowe świadczenie w wysokości 923,08 EUR, jeśli ich dochód nie przekracza 45 933 EUR rocznie.

Dodatkowo należy podkreślić, że rozwiązania składające się na politykę prorodzinną znajdują odzwierciedlenie również we francuskim systemie emerytalnym. Zalicza się do nich podniesienie emerytury na wychowanie dużej liczby dzieci, wydłużenie okresu składkowego i ubezpieczenie społeczne dla rodziców, których praca zawodowa polega na wychowywaniu swych dzieci. Co do zasady wychowanie trojga dzieci oznacza podniesienie wysokości emerytury o 10 proc., narodziny każdego kolejnego dziecka powoduje dodatkowy wzrost świadczenia o 5 proc., jednak ogółem przyrost nie może przekroczyć 30 proc. pierwotnej kwoty.

# FRANCJA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Wydatki na opiekę nad dzieckiem wykonywaną poza domem | <ul style="list-style-type: none"><li>• 50% kosztów opieki poniesionych na dziecko do 7. r.ż., maksymalnie 2 300 EUR rocznie</li><li>• Przysługuje pracownikom i prowadzącym działalność gospodarczą</li></ul>         |
| Wydatki na edukację                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• 61 EUR – na dziecko uczęszczające do gimnazjum</li><li>• 153 EUR – na dziecko uczęszczające do liceum</li><li>• 183 EUR – na studiujące dziecko</li></ul>                      |
| Alimenty na dziecko i byłego małżonka                 | <ul style="list-style-type: none"><li>• odliczane w całości (jeśli płacone zgodnie z postanowieniami ugody sądowej)</li></ul>                                                                                          |
| Wydatki na pomoc domową                               | <ul style="list-style-type: none"><li>• 50% poniesionych kosztów do limitu 12 000 EUR rocznie (tzn. maksymalne odliczenie wynosi 6 000 EUR rocznie) lub do wysokości 15 000 EUR za pierwszy rok zatrudnienia</li></ul> |



## Wybrane świadczenia rodzinne

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zasiłek na dziecko    | <ul style="list-style-type: none"><li>• 130 EUR (od drugiego dziecka) wysokość zasiłku uzależniona od dochodu. Do najwyższego wymiaru zasiłku uprawnione rodziny z dwojgiem dzieci których dochód nie przekroczył ok. 67 000 EUR i 167 EUR miesięcznie (każde następne)</li><li>• Dla rodzin z mniej, niż trójką dzieci, dla każdego dziecka (poza najstarszym) zasiłek wzrasta o 65 EUR od 14. urodzin dziecka</li></ul> |
| Zryczałtowany dodatek | <ul style="list-style-type: none"><li>• 82 EUR miesięcznie</li><li>• Przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Dodatek rodzinny      | <ul style="list-style-type: none"><li>• 169 EUR – podstawowa kwota,</li><li>• 182 EUR – kwota podwyższona, wypłacana rodzinom, których dochód nie przekracza określonego pułapu,</li><li>• przysługuje rodzinom z trójką dzieci (wiek: 3-21 lat) z dochodem nieprzekraczającym 45 941 EUR (przy dwóch osobach pracujących)</li></ul>                                                                                      |





## Wybrane świadczenia rodzinne (ciąg dalszy)

Świadczenie na sierotę/pólsierotę, dziecko, którego rodzic(e) zrezygnował(li) z pracy w celu sprawowania nad nim opieki itp.

- 128 EUR na każdą sierotę lub dziecko znajdujące się w porównywalnej sytuacji
- 96 EUR na każdą pólsierotę lub dziecko znajdujące się w porównywalnej sytuacji

### Inne świadczenia

- Świadczenie z tytułu urodzenia /przysposobienia dziecka
- Niezależny od sytuacji fin. zasiłek wypłacany co miesiąc na dziecko od urodzenia do 3. r.ż. lub od przysposobienia
- Dodatek na opiekę nad dzieckiem w placówce opiekuńczej lub przez opiekuna
- Dodatek na samodzielną opiekę nad dzieckiem w domu (zależny od dochodu)

### Świadczenia na cele specjalne

- Dodatek z tytułu edukacji specjalnej
- Świadczenie wypłacane na niepełnosprawne dziecko
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- Dzienny zasiłek z tytułu opieki nad niepełnosprawnym/upośledzonym dzieckiem
- Dodatek mieszkaniowy
- Dodatek na przeniesienie



## GRECJA

*Grecja zniosła wszystkie ulgi podatkowe. Rekompensują je częściowo dodatki socjalne, wypłacane w formie zryczałtowanego świadczenia na dzieci.*

### Skala ekwiwalentności

Odnosi się do sumy ważonej członków rodziny. Waga jednego rodzica jest równa 1, drugiego 1/3, a każdego dziecka 1/6.

### Dochody ekwiwalentne:

Roczny dochód rodziny podzielony przez skalę ekwiwalentności.

W związku z dynamicznymi zmianami w greckim prawie, z początkiem roku 2011 wszystkie greckie odliczenia od dochodu przestały obowiązywać. Podlegają one natomiast odliczeniu od podatku i zostały ograniczone do 10% limitu, w zależności od rodzaju ulgi. Preferencje dotyczą jedynie wydatków zdrowotnych (leki, hospitalizacja).

W 2016 r. Grecja zapewnia swoim obywatelom świadczenia pieniężne wypłacane z budżetu państwa. Generalnie dodatki na dziecko finansowane przez państwo przysługują rodzicom w formie zryczałtowanego świadczenia.

### Wsparcie dla rodzin z dziećmi – zryczałtowane świadczenie

Przyznana kwota zależy od dochodów rodziny i liczby osób na utrzymaniu i wynosi do 40 EUR na miesiąc na dziecko. Parametry, które brane są pod uwagę to liczba dzieci na utrzymaniu, kategoria dochodów, skala ekwiwalentności i dochód ekwiwalentny.

Kryterium dochodowe kształtuje się w sposób następujący:

- a) do kwoty 6 000 EUR – przysługuje 100% zasiłku,
- b) od kwoty 6 001 do 12 000 EUR – przysługuje 2/3 zasiłku,
- c) od kwoty 12 001 do 18 000 EUR – przysługuje 1/3 zasiłku.

#### Przykłady:

**Rodzina 2+2,  
roczny dochód 16 000 EUR**

Skala ekwiwalentności:  
 $1 + 1/3 + 1/6 + 1/6 = 1.666$

Dochody ekwiwalentne:  
16 000 EUR / 1,666

Kategoria dochodów: b

Zasiłek rodzinny:  $(40 \text{ EUR} + 40 \text{ EUR}) * 2/3$   
= 53,3 EUR / miesiąc

**Rodzina 1+1 (samotny rodzic + dziecko),  
roczny dochód 6 000 EUR**

Skala ekwiwalentności:  
 $1 + 1/6 = 1.166$

Dochody ekwiwalentne:  
6 000 EUR / 1.166

Kategoria dochodów: a

Zasiłek rodzinny: 40 EUR / miesiąc

### Dodatek specjalny dla dużych rodzin

Dodatek specjalny dla dużych rodzin jest dostępny dla rodziców, wychowujących trójkę lub więcej dzieci. Roczna kwota świadczenia wynosi 500 EUR na dziecko.

### Warunki kwalifikowalności tych uprawnień

W celu otrzymania świadczenia, poza spełnieniem warunków formalnych (np. poprawnej aplikacji o przyznanie świadczenia), należy spełnić dodatkowe kryteria:

- (a) nieprzerwane zamieszkiwanie w Grecji w ciągu ostatniej dekady
- (b) posiadanie dzieci na utrzymaniu\*, zamieszkujących w Grecji,
- (c) osiągnięcie całkowitego dochodu w wysokości nieprzekraczającej 45 000 EUR dla rodzin z trójką dzieci; kolejne 3 000 EUR przysługuje rodzinom z czwórką dzieci, zaś rodziny posiadające większą liczbę potomstwa mogą otrzymać kwotę 4 000 EUR na każde kolejne dziecko. Warunek ten jest ważny tylko dla „Zryczałtowanego świadczenia – wsparcie dla dzieci”.

(\*) Pod pojęciem dzieci na utrzymaniu rozumie się:

- (a) pojedyncze dzieci do 18 lat (lub do 19 lat, jeśli są uczniami szkoły średniej);
- (b) studenci do 24 lat (tylko podczas okresu studiów);
- (c) dzieci niepełnosprawne (od 18 lat do 24 lat) z ponad 67% wskaźnikiem niepełnosprawności;
- (d) półsieroty (takie same ograniczenia wiekowe jak w punkcie „a”);
- (e) sieroty (takie same ograniczenia wiekowe jak w punkcie „a”).

# GRECJA

## Ulgi podatkowe

W 2016 r. zreformowano grecki system podatkowy, co miało skutek we wprowadzeniu poważnych zmian w opodatkowaniu dochodów osób fizycznych. W związku ze zmianami przyznano możliwość uzyskania ulgi podatkowej, która zależy od wysokości dochodu oraz liczby dzieci na utrzymaniu.



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

**Ulga podatkowa przy dochodach nie większych niż 20 000 EUR**

- 1900 EUR dla singla lub małżeństwa bez dzieci
- 1950 EUR dla małżeństwa z jednym dzieckiem
- 2000 EUR dla małżeństwa z dwójką dzieci
- 2100 EUR dla małżeństwa z trójką dzieci
- W przypadku, gdy dochód przekracza kwotę 20 000 EUR – ulga jest pomniejszana o 10 EUR na każde dodatkowe 1 000 EUR



### Wybrane świadczenia rodzinne

**Świadczenie na dziecko w formie ryczałtu**

- Do 40 EUR na miesiąc na dziecko
- Wysokość świadczenia zależy od liczby dzieci na utrzymaniu, kategorii dochodów, skali ekwiwalentności i dochodu ekwiwalentnego

**Dodatek specjalny dla dużych rodzin**

- 500 EUR na dziecko rocznie
- Dla rodzin z co najmniej trójką dzieci
- Istnieją pewne ograniczenia



## HISZPANIA

*Hiszpańskie rodziny korzystają z systemu ulg podatkowych.*

Hiszpański system podatkowy przewiduje zróżnicowane ulgi, które funkcjonują w formie odliczalnych od dochodu kwot.

W 2016 roku Hiszpanie mogą odliczyć od dochodu kwotę 2 400 EUR po narodzinach pierwszego dziecka. Posiadanie drugiego dziecka generowało kwotę odliczenia wyższą o dodatkowo 2 700 EUR. Z tytułu posiadania trzeciego dziecka można odliczyć dodatkowo 4 000 EUR, natomiast każde następne to możliwość odliczenia dodatkowo 4 500 EUR.

Niezależnie od kwot odliczanych z tytułu posiadania dziecka hiszpańskie przepisy przewidują dodatkowo możliwość odliczenia od dochodów kolejnych 2 800 EUR, jeśli potomek nie ukończył trzeciego roku życia.

### ***Ulgą dla matek***

Zarówno matki prowadzące własną działalność gospodarczą, jak i kobiety mające zatrudnienie i spełniające odpowiednie warunki Zabezpieczenia Socjalnego, mają prawo odliczyć od podatku kwotę 1 200 EUR w skali roku na każde dziecko poniżej trzeciego roku życia. Jednakże wspomniana ulga znajduje zastosowanie, tylko w przypadku kobiet, które nie pobierają przysługujących im środków w postaci miesięcznego świadczenia.

### ***Ulgę dla małżonków***

W systemie hiszpańskim w roku 2016 istnieje możliwość wspólnego rozliczenia się całej rodziny. Małżonkowie wspólnie składający zeznanie podatkowe mogą zmniejszyć podstawę opodatkowania o 3 400 EUR.

W Hiszpanii alimenty płacone przez małżonka niewychowującego dziecka drugiemu małżonkowi nie podlegają opodatkowaniu.

Hiszpańskie przepisy pozwalające małżonkom na wspólne rozliczenia są korzystne przede wszystkim dla małżeństw, w których jedno z małżonków uzyskuje niewielkie dochody lub w ogóle nie podejmuje pracy zarobkowej. Taka praktyka jest bardzo zbliżona do rozwiązań przyjętych w polskim systemie podatkowym, jednakże w Hiszpanii kwota wolna od podatku jest bardzo wysoka i dodatkowo wzrasta po ukończeniu przez podatnika 65 i 75 lat.

# HISZPANIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Odliczenie osobiste

- 5 550 EUR rocznie
- Zwiększenie o 1 150 EUR dla podatnika pow. 65 r.ż.
- Zwiększenie o 1 400 EUR dla podatnika pow. 75 r.ż.
- Odliczenie od dochodu

### Ulga na dziecko

- 2 400 EUR – na pierwszego potomka (rocznie)
- 2 700 EUR – na drugiego potomka (rocznie)
- 4 000 EUR – na trzeciego potomka (rocznie)
- 4 500 EUR – na czwartego potomka i każdego kolejnego (rocznie)
- Zwiększenie o 2 800 EUR, gdy dziecko ma mniej niż trzy lata
- Odliczenie od dochodu

### Ulga macierzyńska

- 1 200 EUR rocznie na każde dziecko poniżej 3 roku życia
- Zastosowanie, gdy środki te nie są wypłacane w formie miesięcznego świadczenia
- Odliczenie od podatku

### Odliczenie dla pary wspólnie składającej zeznanie podatkowe

- Zmniejszenie podstawy opodatkowania o 3 400 EUR



## HOLANDIA

*Holenderski system podatkowy przewiduje możliwość alokacji dochodów pomiędzy partnerów fiskalnych. Państwo holenderskie wypłaca również zasiłek rodzinny.*

Obowiązujące w 2016 roku przepisy pozwalają holenderskim partnerom fiskalnym alokować między sobą wspólne źródła dochodów oraz umożliwiają potrącenia w dowolnych proporcjach. Szczególne znaczenie ma to dla partnerów, spośród których jeden podlega podwyższonej stawce opodatkowania, zaś drugi nie uzyskuje dochodu w ogóle bądź ma do niego zastosowanie niższa stawka podatkowa. Z mocy prawa partnerami finansowymi są małżonkowie oraz osoby mieszkające w jednym gospodarstwie domowym, jeśli spełniają określone kryteria.

Rząd holenderski realizuje założenia polityki prorodzinnej poprzez wprowadzanie takich instrumentów jak system zasiłków, ulg podatkowych, odpowiednio długich urlopów macierzyńskich i wychowawczych.

### Zasiłek rodzinny

Wypłacany holenderskim rodzinom zasiłek rodzinny nazywany „kinderbijslag”, jest zwolniony z podatku. Zgodnie z holenderskimi przepisami, tylko jeden z rodziców jest uprawniony do otrzymania dodatku na utrzymanie dziecka do 18 roku życia. O zasiłek mogą się starać również rodzice, których pobyt w Holandii jest czasowy i wiąże się z wykonywaniem pracy lub prowadzeniem własnej działalności gospodarczej w tym kraju. Holenderski zasiłek rodzinny wypłacany jest kwartalnie. Jego wysokość jest uzależniona od wieku dziecka.

Zasiłek przysługuje również dziecku, które nie mieszka w domu rodzinnym, jednakże jego wysokość zależy od indywidualnej sytuacji, potrzeb oraz dodatkowych kosztów wynikających z jego utrzymania.

Sytuacja dziecka zmienia się diametralnie po ukończeniu 16 roku życia, jeśli przestaje ono chodzić do szkoły. Jeśli podejmuje naukę na poziomie HBO lub na uniwersytecie, zasiłek zastępuje możliwość ubiegania się o dofinansowanie na studia.

### Inne świadczenia

- **Dodatkowy zasiłek na dziecko** – stanowi zwrot kosztów utrzymania dziecka dla osób o niskich dochodach.
- **Opieka nad dziećmi** – w przypadku rodziców pracujących, przysługuje im prawo do zwrot wydatków związanych z opieką nad dzieckiem. Wysokość świadczenia uzależniona jest od dochodów rodziców, wieku dziecka i ilości godzin, które dziecko spędza z opiekunką.
- **Zwrot kosztów wynajmu mieszkania** – osoby o niskich dochodach mogą liczyć na poniesienie części kosztów związanych z wynajmem mieszkania przez państwo.
- **Dodatek na ubezpieczenie zdrowotne** – osoby o niskich dochodach mogą ubiegać się o zwrot kosztów związanych z ubezpieczeniem zdrowotnym. Suma jest uzależniona od dochodów uzyskiwanych przez rodzinę.



# HOLANDIA

## Ulgi rodzinne

W 2016 r. ulga podatkowa na dzieci mieszkające u rodziców wynosi 1 039 EUR. Kwota ta może zostać zwiększona o 6,159% wartości stanowiącej różnicę osiąganego dochodu i kwoty 4 881 EUR, jednak nie może osiągnąć więcej niż 2 769 EUR. Ulga dotyczy rodziców, których dzieci mają poniżej 12 r.ż. W przypadku, gdy korzystający z ulgi ma partnera życiowego to ulga dotyczy osoby z niższym dochodem. Jeżeli obydwie osoby mają taki sam dochód to ulga dotyczy starszej osoby.



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

**Ulga na dzieci**  
mieszkające u rodziców

- 1 039 EUR rocznie (możliwe zwiększenie o 6,159% wartości stanowiącej różnicę osiąganego dochodu i kwoty 4 881 EUR, ale maksymalnie do kwoty 2 769 EUR)
- Odliczenie od podatku



### Wybrane świadczenia rodzinne

**Zasiłek rodzinny**

- Wysokość zasiłku uzależniona od wieku dziecka
- Przysługuje na każde dziecko do 18 r. ż.

**Dodatkowy zasiłek na dziecko**  
(na utrzymanie dziecka)

- Dla osób o niskich dochodach
- Wysokość świadczenia uzależniona od dochodu, liczby i wieku dzieci
- Świadczenie wypłacane miesięcznie

**Świadczenie na pokrycie**  
**wydatków związanych**  
**z opieką nad dzieckiem**

- Przysługuje, gdy oboje rodzice pracują
- Wysokość świadczenia uzależniona od dochodów rodziców, wieku dziecka i ilości godzin, jakie dziecko spędza z opiekunką

**Świadczenie na pokrycie**  
**kosztów wynajmu mieszkania**

- Dla osób o niskich dochodach
- Wysokość świadczenia zależy od wysokości dochodów, czynszu, warunków mieszkaniowych itp.

**Dodatek na ubezpieczenie**  
**zdrowotne**

- Dla osób o niskich dochodach
- Wysokość świadczenia uzależniona od dochodu



## IRLANDIA

*Ulgi prorodzinne w Irlandii determinowane są indywidualną sytuacją każdego podatnika. Przysługuje im prawo do korzystania m.in. z ulgi małżeńskiej, a osoby posiadające dzieci mogą ubiegać się o tzw. kredyt podatkowy.*

### Kredyty podatkowe w Irlandii

*Cechą charakterystyczną irlandzkiej prorodzinnej polityki fiskalnej jest możliwość ubiegania się o kredyt podatkowy. Mogą go otrzymać zarówno osoby samotnie wychowujące dzieci, jak również pary małżeńskie, w których jeden z małżonków pracuje w domu, opiekując się jedną lub kilkoma osobami na utrzymaniu (dzieckiem, osobą powyżej 65 roku życia lub inną osobą mieszkającą z parą małżeńską). Kredyt podatkowy jest uzależniony od poziomu dochodów, osiąganego przez podatnika.*

Irlandzki system podatkowy przewiduje wiele zwolnień, ulg podatkowych oraz zapomóg o charakterze prorodzinny. Skorzystanie z nich umożliwia zmniejszenie sumy płaconego podatku. Kwota, jaką podatnik jest zobowiązany zapłacić irlandzkiemu fiskusowi, jest uzależniona od progu podatkowego („cut-off point”) oraz dostępnych ulg podatkowych.

W roku 2016 w Irlandii obowiązują dwa progi podatkowe – standardowa stawka 20% i podwyższona 40%:

- Osoba samotna, która nie posiada dziecka na utrzymaniu – stawka 20% przy dochodzie nieprzekraczającym 33 800 EUR;
- Osoba samotnie wychowująca dziecko – stawka 20% przy dochodzie nieprzekraczającym 37 800 EUR;
- Małżeństwo, w którym pracuje tylko jedna osoba – stawka 20% przy dochodzie nieprzekraczającym 42 800 EUR;
- Małżeństwo, w którym pracują dwie osoby – stawka 20 % przy dochodzie nieprzekraczającym 67 600 EUR.

W każdym przypadku, nadwyżka dochodu oprocentowana jest stawką 40%.

Irlandzcy podatnicy mają prawo do skorzystania z ulg podatkowych (tzw. „tax credit”) nabywanych w roku podatkowym. Od podatku można odliczyć tzw. tax credit, w kwocie 1 650 EUR (rośnie ona do wartości 3 300 EUR dla małżeństw).

Przykładowo podatnikom przysługuje ulga małżeńska – i to niezależnie od tego, czy oboje małżonkowie przebywają w Irlandii, czy też nie. Co istotne, prawo do skorzystania z tej ulgi przysługuje również w roku podatkowym, w którym nastąpił rozwód, separacja lub śmierć małżonka. Istnieje kilka sposobów rozliczenia z tytułu ulgi małżeńskiej.

Dla małżeństw, w których jeden z małżonków zarabia więcej niż 43 000 EUR rocznie, a drugi mniej, najkorzystniejszym rozwiązaniem jest przeniesienie większej ilości dopuszczalnego dochodu na jednego z współmałżonków. Z kolei w przypadku aktywności zawodowej tylko jednego z małżonków, istnieje prawo do przeniesienia zarówno progu podatkowego, jak i ulg podatkowych na jednego z małżonków. Kolejną dostępną ulgą jest ulga zdrowotna, która swym zakresem obejmuje – oprócz podatnika – również jego małżonka, dziecko lub osobę spokrewnioną, która pozostaje na jego faktycznym utrzymaniu.

### Zasiłki rodzinne

W przypadku zatrudnienia jednego z rodziców na terenie Irlandii istnieje możliwość pobierania zasiłku na dziecko (w wieku do 16 lat bezwarunkowo, a do 18. roku życia pod warunkiem pobierania nauki w pełnym wymiarze lub w przypadku dziecka niepełnosprawnego). Kwoty miesięcznego zasiłku na dziecko w 2016 r. kształtują się następująco:

- 140 EUR na jedno dziecko,
- 280 EUR na dwójkę dzieci,
- odpowiednio: 420 EUR, 560 EUR, 700 EUR, 840 EUR, 980 EUR, 1 120 EUR w przypadku kolejnych dzieci.

W sytuacji, w której dochody rodziny nie przekraczają minimum socjalnego przewidzianego irlandzkimi przepisami, tamtejszym podatnikom przysługuje prawo starania się o dodatek rodzinny („Family Income Supplement”).

# IRLANDIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga osobowa

dla osoby samotnej  
dla małżonków

- 1 650 EUR rocznie
- 3 300 EUR rocznie (niezależnie od tego, czy zatrudnieni są obydwoje, czy jedno z nich)
- Odliczenie od dochodu

### Ulga dla osób samotnie wychowujących dzieci

- 3 300 EUR rocznie, przy czym w kwocie tej zawiera się ulga dla osoby samotnej, tj. 1 650 EUR
- Odliczenie od podatku

### Dodatkowa ulga dla małżonków

Gdy jedno z nich rezygnuje z pracy w celu sprawowania opieki nad dzieckiem

- 810 EUR rocznie
- Odliczenie od podatku

### Inne

- Ulga dla rodziców wychowujących niepełnosprawne dziecko



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek na dziecko

- Od 140 EUR przy jednym dziecku do 1 120 EUR przy ósemce dzieci
- Zasiłek pobierany jest do 16. r.ż. dziecka lub do 18. r. ż. w przypadku, gdy dziecko się uczy lub jest niesamodzielne z powodu niepełnosprawności

### Zasiłki dla pracujących rodziców uzyskujących niski dochód

- Dla małżeństw z co najmniej jednym dzieckiem
- Wysokość świadczenia uzależniona od dochodu



## LITWA

*System podatkowy Litwy przewiduje specjalne ulgi dla rodziców.*

Charakterystyczną cechą litewskiego systemu podatkowego jest podatek liniowy. W roku 2016 dochody uzyskiwane przez osoby fizyczne na Litwie (z wyłączeniem dywidend oraz innych wypłat z zysków) podlegają opodatkowaniu 15% stawką podatkową.

### ***Kwota wolna od podatku na dziecko***

Dodatkowo w roku 2016 rodzice na Litwie mogą zmniejszyć dochód podlegający opodatkowaniu w ujęciu miesięcznym o 120 EUR na każde dziecko (po 60 EUR na każdego z rodziców).

Zwolnienie to ma zastosowanie dla osób wychowujących dziecko do momentu ukończenia przez nie 18. roku życia oraz dzieci starszych, pod warunkiem kontynuowaniu przez nie nauki zgodnie z ogólnym programem nauczania.

Warto dodać, że roczna kwota wolna od podatku może być również stosowana po zakończeniu roku podatkowego (do całości dochodów podlegających opodatkowaniu, w momencie składania zeznania podatkowego rezydenta) w proporcji wybranej przez rodziców.

### ***Zasiłek rodzinny***

Małżonkowie lub partnerzy mieszkający razem, uprawnieni są do zasiłku rodzinnego. Jego otrzymywanie warunkuje liczba dzieci, ich wiek, a także kryterium dochodowe rodziców. W praktyce, zasiłek przysługuje rodzicom, którzy:

- wychowują dziecko do 2. roku życia, zaś średni dochód na członka rodziny jest niższy niż 153 EUR (w tym przypadku zasiłek rodzinny wynosi 28,5 EUR miesięcznie na każde dziecko),
- wychowują dziecko w wieku od 2 do 7 lat, zaś średni dochód na członka rodziny jest niższy niż 153 EUR (w tym przypadku zasiłek rodzinny wynosi 15,2 EUR na miesiąc na każde dziecko),
- wychowują trójkę lub więcej dzieci w wieku od 7 do 18 lat (lub do 25. r.ż., w przypadku kontynuowania nauki), zaś średni dochód na członka rodziny jest niższy niż 153 EUR (w tym przypadku zasiłek rodzinny wynosi 15,2 EUR na miesiąc na każde dziecko).

### ***Litewskie „becikowe”***

Litewscy rodzice mają prawo do skorzystania z jednorazowego świadczenia, wypłacanego z tytułu urodzenia dziecka. W 2016 r. jego wysokość wynosi 418 EUR. Warto wspomnieć, że taka sama kwota przysługuje rodzicom, którzy zdecydowali się na adopcję.



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na dziecko

- 120 EUR na każde dziecko (po 60 EUR dla każdego z rodziców)
- Odliczenie od dochodu

### Odliczenia wydatków

- składka na ubezpieczenie na życie
- składki emerytalne
- płatności związane ze szkoleniem zawodowym lub studiami, z pewnymi ograniczeniami
- suma odliczeń nie może przekroczyć 25% kwoty dochodów podlegających opodatkowaniu (odpowiednio 15% podatku dochodowego) w danym roku podatkowym



## Wybrane świadczenia rodzinne

### „Becikowe za urodzenie”

- 418 EUR, przysługuje również rodzicom, którzy zdecydowali się na adopcję

### Zasiłek rodzinny

- Od 15 EUR do 29 EUR miesięcznie na każde dziecko (w zależności od wieku i liczby dzieci)
- Przysługuje, gdy średni dochód na członka rodziny jest niższy niż 153 EUR



## LUKSEMBURG

*Luksemburski system podatkowy wyróżnia się istnieniem wysokich kwot wolnych od podatku. Możliwość skorzystania z preferencji podatkowych o charakterze prorodzinnym uzależniona jest od posiadania statusu rezydenta.*

Możliwość skorzystania z preferencji podatkowych związanych z posiadaniem dzieci, co do zasady uzależnione jest od posiadania rezydencji podatkowej w tym państwie. Nierezydenci mogą skorzystać z tej preferencji, jeśli złożą wniosek o traktowanie w sposób właściwy dla rezydentów.

Osoby posiadające dzieci są ponadto uprawnione do zwolnienia z opodatkowania określonej części dochodu. Takie rozwiązanie ma zastosowanie do dochodu obniżonego wszystkie dozwolone odliczenia.

Kwota dochodu wolna od opodatkowania dla osoby samotnej wynosi 11 400 EUR, natomiast dla małżeństwa jest to kwota 22 650 EUR.

### **Odliczanie wydatków specjalnych**

Prorodzinna polityka fiskalna Luksemburga przewiduje ponadto możliwość skorzystania przez podatników, będących rodzicami, z możliwości odliczenia od podatku tzw. specjalnych wydatków. Zalicza się do nich np. wydatki poniesione z tytułu opieki nad dzieckiem, na prowadzenie gospodarstwa domowego lub opiekę nad osobą, która nie jest samowystarczalna. Limit tych wydatków to kwota 3 600 EUR rocznie lub 300 EUR miesięcznie.

Wydatki poniesione w roku podatkowym na niepełnosprawne dziecko można odliczyć od dochodu podlegającego opodatkowaniu, jako nadzwyczajne obciążenia. Koszty te muszą być wyjątkowe (czyli koszty, które normalnie nie występują u większości podatników w podobnej sytuacji) i nieuniknione, a które znacznie zmniejszają zdolność podatkową podatnika (np. koszty leczenia nie są refundowane przez ubezpieczenie społeczne w Luksemburgu lub w ramach prywatnego ubezpieczenia zdrowotnego, koszty podróży, aby skonsultować się ze specjalistą za granicą). W takim przypadku organy podatkowe określają „przeciętne obciążenia/koszty”, które mogą być ponoszone przez gospodarstwa domowe (określone stawki w zależności od poziomu dochodów i liczby dzieci).

#### **Przykład:**

Małżeństwo z dwójką dzieci z rocznym dochodem podlegającym opodatkowaniu, w wysokości 70 000 EUR, poniosło koszty medyczne (nierefundowane z ubezpieczenia społecznego ani w ramach prywatnego ubezpieczenia zdrowotnego) w wysokości 5 000 EUR w ciągu roku podatkowego.

Przeciętne obciążenia określone przez organy podatkowe w Luksemburgu w roku 2015 byłyby następujące  
 $(70\,000\text{ EUR} \times 5\%) = 3\,500\text{ EUR}$ ,

koszty podlegające potrąceniu  
 $(5\,000\text{ EUR} - 3\,500\text{ EUR}) = 1\,500\text{ EUR}$ .

Należy pamiętać, że koszty nadzwyczajne nie są związane wyłącznie z niepełnosprawnym dzieckiem. Mogą być to koszty poniesione na przykład z tytułu choroby, wypadku, pozwu, alimentów dla rodziców w potrzebie.



---

# LUKSEMBURG

## System zasiłków

Poza wskazanymi wyżej odliczeniami od podatku, luksemburscy podatnicy mają prawo do skorzystania z zasiłków wypłacanych z instytucji ubezpieczeniowej (tj. „*National organisation for family benefits*”). W ramach systemu zasiłków rodzice są uprawnieni do otrzymania:

- zasiłku na dziecko,
- zasiłku macierzyńskiego, oraz
- zasiłku szkolnego.

Zasiłek na dziecko przysługuje na każde dziecko, które jest wychowywane i mieszka w Luksemburgu (pod pewnymi warunkami – również na dziecko mieszkające zagranicą). Jeśli dziecko urodziło się w Luksemburgu, zasiłek przysługuje od miesiąca urodzenia dziecka do ukończenia przez nie 18. roku życia dziecka. W przypadku kontynuowania przez dziecko nauki, zasiłek może być wypłacany do ukończenia przez nie 25. roku życia. W przypadku dziecka psychicznie lub fizycznie upośledzonego, zasiłek może być wypłacany przez całe jego życie. Kwota zasiłku zależy od liczby wychowywanych dzieci. Od 1 sierpnia 2015 r. miesięczny zasiłek dla rodziny (rezydentów Luksemburga), która wychowuje dziecko wynosi 265 EUR miesięcznie na jedno dziecko. W przypadku dzieci w przedziale wiekowym od 6 do 11 lat miesięczna kwota zasiłku wynosi 285 EUR, natomiast na dziecko od 12. roku życia rodzic otrzyma 315 EUR miesięcznie.

Ustalenie dochodu do opodatkowania jest niezależne od liczby dzieci. Państwo luksemburskie wprowadziło za to bonus w kwocie 922,50 EUR, który jest wypłacany rodzicom rocznie na każde dziecko.

Na określonych warunkach luksemburskim rezydentom przysługują również dodatkowe zasiłki na dziecko niepełnosprawne lub z upośledzeniem umysłowym do (powyżej 50%), do 25. roku życia lub powyżej.

Luksemburscy rodzice mogą również skorzystać z zasiłku szkolnego, wypłacanego raz w roku (w sierpniu) na każde dziecko w przedziale wiekowym od sześciu do jedenastu lat, które zaczyna lub kontynuuje naukę w szkole. Od 1 sierpnia 2016 r. wysokość zasiłku szkolnego wynosi 115 EUR na każde dziecko w wieku 6-11 lat i 235 EUR na każde dziecko powyżej 12 roku życia.

W Luksemburgu funkcjonuje również dodatek z tytułu narodzin w wysokości 1 740,09 EUR wypłacany w 3 częściach (1/3 zasiłku prenatalnego, 1/3 jako zasiłek urodzeniowy oraz 1/3 zasiłku po urodzeniu).

## Luksemburskie świadczenia z ubezpieczenia społecznego

Kobiety w ciąży mają prawo do świadczeń macierzyńskich pod warunkiem, że były objęte obowiązkowym systemem zabezpieczenia społecznego, przez co najmniej 6 miesięcy w okresie 12 miesięcy poprzedzających ciążę. W takim przypadku kobieta otrzyma w ciągu 8 tygodni przed i 8 lub 12 (w przypadku karmienia piersią) tygodni po porodzie świadczenie wyrównawcze w wysokości równej ich najwyższemu wynagrodzeniu z ostatnich 3 miesięcy przed urlopem macierzyńskim. Ta rekompensata jest ograniczona do 9 614,18 EUR (tj. miesięczna pensja minimalna w Luksemburgu x 5).

W Luksemburgu, rodzice i dzieci mają prawo do otrzymywania dotacji społecznych z kilku organizacji państwowych np. z CNPF (*“Caisse Nationale des Prestations familiales”*) – narodowa organizacja świadczeń rodzinnych).

# LUKSEMBURG



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Różne wydatki

- Odliczenie kosztów opieki nad dzieckiem (żłobek), korepetycji dla dziecka, pomocy domowej itp.
- Do 3 600 EUR rocznie

### Odliczenie alimentów na dziecko

- 3 480 EUR na dziecko



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek rodzinny

- 265 EUR miesięcznie na dziecko do 18 r.ż. lub do 25 r.ż. (studia lub niepełnosprawność)
- Wzrost o 20 EUR na dziecko od 6 do 11 r.ż. i o dodatkowe 50 EUR na dziecko od 12 r.ż.

### „Becikowe za urodzenie”

- 1 740 EUR wypłacane w trzech równych „ratach” (świadczenia: prenatalne, urodzeniowe i pourodzeniowe)

### Zasiłek szkolny

- 115 EUR dla dzieci między 6 a 11 r.ż.
- 235 EUR dla dziecka powyżej 12 r.ż.
- Zasiłek wypłacany w sierpniu każdego roku



## ŁOTWA

*Na Łotwie w 2016 r. obowiązuje liniowa stawka PIT w wysokości 23%. Nie wyklucza ona stosowania przez podatników dostępnych ulg i zwolnień.*

Charakterystyczną cechą łotewskiego systemu podatkowego jest istnienie jednej, liniowej stawki podatkowej. W 2016 r. liniowa stawka nadal wynosi 23%. Liniowa stawka PIT na Łotwie nie pozbawiła podatników wszystkich ulg i zwolnień.

Łotewscy rezydenci podatkowi mogą skorzystać z katalogu ulg i wyłączeń podatkowych. Wśród dostępnych ulg warto wymienić m.in: generalną ulgę od podatku dla rezydenta, rodzinną ulgę podatkową na dzieci, prawo do odliczenia od podatku wydatków na cele edukacyjne, a także wydatków na cele zdrowotne.

Oprócz tego na Łotwie funkcjonują różne formy rodzaje wsparcia (w tym podatkowego) dla rodzin. Do najważniejszych elementów systemu wspierających rodziny należą: świadczenia socjalne, zasiłki rodzinne w formie dodatku na opiekę nad dzieckiem. Poniżej przedstawiamy ich krótką charakterystykę.

### Ulg podatkowe

- 165 EUR miesięcznie na każde dziecko będące na utrzymaniu; kwota ta odliczana jest od dochodu podlegającego opodatkowaniu (ma zastosowanie również dla rodziców dzieci pracujących podczas wakacji, pod warunkiem, że posiadają status ucznia);
- Od 2015 roku istnieje możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania kosztów związanych z edukacją (koteria, edukacja w czasie wolnym, edukacja przedszkolna). Koszty te są limitowane.

### Świadczenia socjalne

#### „Becikowe za urodzenie”

Jednorazowe świadczenie wypłacane w wysokości 421,17 EUR na każde nowonarodzone dziecko. Ze świadczenia może skorzystać jeden z rodziców, którego dziecko skończyło 8 dni i otrzymało łotewski numer identyfikacyjny. Świadczenie przysługuje również opiekunowi, jeśli dziecko zostało wzięte pod opiekę przed ukończeniem pierwszego roku życia.

#### Dodatek na opiekę nad dzieckiem

Zasiłek wypłacany co miesiąc w kwocie:

- 171 EUR – na dziecko do 18 miesięcy,
- 42,69 EUR – na dziecko w wieku od 1,5 do 2 lat.

W przypadku urodzenia bliźniąt lub większej liczby dzieci podczas jednego porodu, do podstawowego zasiłku doliczana jest odpowiednio kwota 171 EUR (dzieci do 1,5. r. ż.) i 42,69 EUR (dzieci do 2. r.ż.) na każde kolejne dziecko. Prawo do otrzymania zasiłku przysługuje każdemu z rodziców, pod warunkiem, że jest ubezpieczony. W przeciwnym razie, zasiłek ten wypłacany jest od dnia urodzenia dziecka. Dotyczy to sytuacji, w których drugi rodzic nie otrzymuje żadnych inne świadczeń w tym samym okresie.

#### Dodatek adopcyjny

Dodatek wypłacany jest w wysokości 1 422,87 EUR i przysługuje na każde zaadoptowane dziecko.

#### Dodatek za sprawowanie opieki prawnej

Niezależnie od liczby dzieci objętych opieką, kwota miesięcznego świadczenia z tytułu sprawowania opieki prawnej wynosi 113,83 EUR.

### Świadczenie rodzinne

Świadczenie przysługujące na pierwsze dziecko wynosi 11,38 EUR miesięcznie, na drugie 22,76 EUR, a na trzecie i każde następne 34,14 EUR.

### Świadczenie rodzinne na niepełnosprawne dziecko

Świadczenie rodzinne na niepełnosprawne dziecko wypłacane jest w kwocie 106,72 EUR.

### Zasiłek opiekuńczy na niepełnosprawne dziecko

Wynosi 213,43 EUR na miesiąc.

### Wsparcie miasta

Dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi dostępne jest również na poziomie jednostek samorządu terytorialnego. Władze samorządowe miasta są bowiem uprawnione do wprowadzenia różnych form wsparcia dla rodzin z dziećmi, takich jak dodatkowe „becikowe za urodzenie”, czy bezpłatne korzystanie z transportu publicznego przez dzieci.



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

|                                         |                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ulga na dziecko<br>będące na utrzymaniu | <ul style="list-style-type: none"><li>• 165 EUR miesięcznie na każde dziecko</li><li>• Kwota odliczana od dochodu podlegającego opodatkowaniu</li></ul> |
| Wydatki na edukację                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• Odliczenie kosztów związanych z edukacją (koteria, edukacja w czasie wolnym, edukacja przedszkolna)</li></ul>   |



### Wybrane świadczenia rodzinne

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| „Becikowe za urodzenie”                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• 421 EUR, przysługuje również rodzicom, którzy zdecydowali się na adopcję przed ukończeniem przez dziecko 1 r.ż.</li></ul>                                                                                                                                                                                                  |
| Dodatek na opiekę nad dzieckiem                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• 171 EUR na dziecko do 18 miesięcy i 43 EUR na dziecko w wieku od 1,5 do 2 lat</li><li>• W przypadku urodzenia bliźniąt (lub większej liczby dzieci) podczas jednego porodu, przysługują dodatkowe kwoty (171 EUR na dzieci do 1,5. r.ż. i 42,69 EUR na dzieci do 2. r.ż.)</li><li>• Dodatek wypłacany co miesiąc</li></ul> |
| Dodatek adopcyjny                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• 1423 EUR na każde zaadoptowane dziecko</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Świadczenie na sprawowanie opieki prawnej           | <ul style="list-style-type: none"><li>• 114 EUR miesięcznie, niezależnie od liczby dzieci</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Dodatkowe świadczenie na sprawowanie opieki prawnej | <ul style="list-style-type: none"><li>• 46 EUR miesięcznie na każde dziecko</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Świadczenie rodzinne                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• 11 EUR na pierwsze dziecko, 23 EUR na drugie, 34 EUR na trzecie</li><li>• Świadczenie miesięczne</li></ul>                                                                                                                                                                                                                 |
| Świadczenie rodzinne na niepełnosprawne dziecko     | <ul style="list-style-type: none"><li>• 107 EUR</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Zasiłek opiekuńczy na niepełnosprawne dziecko       | <ul style="list-style-type: none"><li>• 213 EUR miesięcznie</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Inne (wsparcie miasta)                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• Różne inne formy wsparcia, np. dodatkowe „becikowe za urodzenie”, bezpłatne korzystanie z transportu publicznego dla dzieci</li></ul>                                                                                                                                                                                      |



## MALTA

*Podatnicy podlegający maltańskiemu systemowi podatkowemu są uprawnieni m.in. do odliczenia wydatków związanych z edukacją. Funkcjonują tu wysokie kwoty wolne od podatku. W przypadku osoby samotnej kwota ta wynosi 8 500 EUR, natomiast dla małżeństwa – 11 000 EUR.*

Na wstępie warto wskazać, że prawo maltańskie jest dosyć restrykcyjne w zakresie personalnych odliczeń podatkowych. Ustawodawca nie przewidział bowiem żadnych personalnych odliczeń i ulg o charakterze powszechnym, które pomniejszyłyby przychód będący podstawą opodatkowania. Ogólna zasada odliczeń podatkowych, określonych na podstawie ustawy o maltańskim podatku dochodowym stanowi, że „w celu ustalenia całkowitego dochodu każdej osoby należy od dochodu odjąć wszystkie wydatki i koszty poniesione przez taką osobę w ciągu roku poprzedzającego rok oceny, obejmujące wyłącznie wydatki poniesione jako koszty uzyskania przychodu”. Ustawa zawiera również listę wydatków, które mimo że nie wchodzą w zakres ogólnej reguły odliczenia, podlegają mimo wszystko odliczeniu na podstawie konkretnego odniesienia do innego przepisu. Do tego rodzaju wydatków podlegających odliczeniom należą: wydatki związane z opieką nad dzieckiem, wydatki na zajęcia sportowe, wydatki na aktywność kulturalną. Zasady tych odliczeń nie są zróżnicowane względem rezydentów i nierezydentów. Jednakże, zasady odnoszące się do wyżej wymienionych odliczeń są skutecznie stosowane do sytuacji podatników, którzy są w jakiś trwały sposób związani z Maltą. Zgodnie z maltańskimi regulacjami możliwe są pewne odliczenia kosztów związanych z edukacją. Prezentuje je poniższa tabela:

| Kategoria odliczenia                                        | Podkategoria                           | Maksymalna kwota           |
|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------|
| Alimenty płacone małżonkowi w okresie separacji             |                                        | Kwota faktycznie zapłacona |
| Opłaty za szkołę                                            | Opłaty poniesione za szkołę średnią    | 2 300                      |
|                                                             | Opłaty poniesione na szkołę podstawową | 1 600                      |
|                                                             | Opłaty poniesione na przedszkole       | 1 300                      |
| Opłaty za opiekę nad dzieckiem                              |                                        | 1 300                      |
| Opłaty za domy dla osób starszych starszych/opiekę medyczną |                                        | 2 500                      |
| Opłaty na edukację sportową                                 |                                        | 100                        |
| Koszty działalności kulturalnej                             |                                        | 100                        |

### Świadczenia społeczne

#### Dodatek na dzieci

Przy założeniu, że spełnione zostaną wynikające z przepisów podatkowych warunki, podatnicy na Maltie mają prawo do określonych świadczeń socjalnych. Przy założeniu, że rodzice posiadający dwójkę dzieci i uzyskujący średnie wynagrodzenie (na Maltie kwota ta wynosi tj. 17 086 EUR rocznie) każdy, powinni mieć prawo do zasiłku w kwocie 450 EUR rocznie na każde dziecko poniżej 16. roku życia.

# MALTA

## Korzyści związane z urlopem macierzyńskim

Pracujące matki mogą skorzystać z prawa do urlopu macierzyńskiego (obejmującego okres 14 tygodni płatnego urlopu) z miejsca pracy, jak określono na mocy prawa maltańskiego i są również uprawnione do urlopu macierzyńskiego, zasiłku przez okres kolejnych 4 tygodni płatnego urlopu zapewnianego przez rząd. Świadczenie na urlopie macierzyńskim zapewniane przez rząd wynosi 168,01 EUR tygodniowo i jest wypłacane przez okres maksymalnie 4 tygodni.

## Dodatek z tytułu małżeństwa

Dodatek z tytułu małżeństwa jest przeznaczony dla obywateli maltańskich, którzy opłacili co najmniej 26 składek na ubezpieczenie społeczne przed datą ślubu i / lub obywateli UE, którzy trwale zamieszkują na Malcie. Dotacja z tytułu małżeństwa jest dostępna zarówno dla męża jak i dla żony, pod warunkiem, że oboje spełniają kryteria kwalifikujące do takiego świadczenia.

Kwota świadczenia wynosi 271,98 EUR na osobę w przypadku osób fizycznych, które były małżeństwem w trakcie roku kalendarzowego 2016.



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga dla kobiet powracających do pracy

- Do 2 000 EUR
- Dla kobiet z dziećmi poniżej 16 lat, które wróciły do pracy po 1.01.2008 r., po przynajmniej 5 latach nieobecności lub dla kobiet, które urodziły dzieci po 1.01.2007 r. i wróciły do pracy, w której były zatrudnione od 1.01.2007 r.
- Odliczenie od podatku

### Inne

- Możliwość odliczenia wydatków na opiekę nad dzieckiem, za zajęcia sportowe i kursy artystyczne/kulturowe dla dzieci
- Odliczenie od dochodu



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek na dziecko

- Na dziecko do 16. r.ż.
- Tygodniowy dodatek
- Zależy od dochodów rodziny

### Dodatek z tytułu małżeństwa

- Ok. 272 EUR na osobę
- Dla osób, które przed ślubem opłaciły co najmniej 26 składek na ubezpieczenie społeczne





## NIEMCY

Niemieckim podatnikom wychowującym dzieci przysługują świadczenia pieniężne. Mogą oni również uwzględnić w zeznaniu rocznym kwoty wolne od podatku.

Fiskalna polityka prorodzinna w Niemczech stoi na wysokim poziomie. W jej ramach podatnicy są uprawnieni do otrzymania np. świadczenia pieniężnego na dzieci, a także mogą zastosować odliczenie kwot wolnych od podatku w związku z wychowywaniem dzieci.

### **Świadczenia przysługujące w związku z wychowaniem dziecka**

Niemieckie świadczenie pieniężne na dziecko (niem. Kindergeld) jest wypłacane w trakcie roku podatkowego, w okresach miesięcznych. W 2016 r. świadczenie to wynosi:

- 190 EUR na pierwsze i drugie dziecko,
- 196 EUR na trzecie dziecko, oraz
- 221 EUR na czwarte i kolejne dziecko przysługuje 221 EUR.

Do otrzymania dodatku uprawnieni są podatnicy, posiadający status niemieckich rezydentów podatkowych. Świadczenie jest należne w odniesieniu do dzieci, które w Niemczech mają miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu.

### **Ulgi podatkowe o charakterze prorodzinnym**

W Niemczech podatnikom przysługują także kwoty wolne na dziecko (niem. *Kinderfreibeträge*). System odliczeń kształtuje się następująco:

- kwota wolna na dziecko (niem. *Kinderfreibetrag*) przysługuje osobie posiadającej na utrzymaniu dziecko, które w roku podatkowym, nie ukończyło 18. roku życia, lub nie ukończyło 25. roku życia (jeśli kontynuuje naukę), jak też na dziecko niepełnosprawne (bez limitu wiekowego). Kwota odliczenia wynosi 302 EUR miesięcznie dla osoby, która rozlicza się samodzielnie i 604 EUR miesięcznie w przypadku rozliczenia wspólnego. Należy podkreślić, że „*Kinderfreibetrag*” jest alternatywą dla zasiłku na dziecko. W związku z tym, w przypadku przyznania podatnikowi prawa do ulgi podatkowej na dziecko, suma otrzymanych świadczeń rodzinnych w ramach „*Kindergeld*” zostaje doliczona do wysokości podatku.
- dodatkowa kwota wolna na opiekę nad dzieckiem, jego wychowanie i edukację w kwocie 1 080 EUR rocznie.

Ponadto, w 2016 r. w Niemczech standardowo, odliczeniu podlegają następujące obciążenia nadzwyczajne:

- Koszty utrzymania (minimum egzystencji) rodziców i dzieci o niskich dochodach (wymagane jest udokumentowanie niskich dochodów). Maksymalne odliczenie wynosi 8 652 EUR, ale w zależności od poziomu życia w kraju oraz sytuacji dochodowej beneficjentów, kwota ta może ulec zmniejszeniu.

Koszty edukacji dzieci w Niemczech i za granicą (w ramach ograniczeń), które są starsze niż 18 lat i nie mieszkają w gospodarstwie domowym z rodzicami. Wysokość odliczenia to 924 EUR rocznie. Jeśli dziecko mieszka za granicą, kwota ta może być zmniejszona, zależnie od poziomu życia w państwie, w którym pobiera naukę.

### **Rozliczenie małżonków**

Niemieccy rodzice samotnie wychowujący dzieci, a także małżeństwa, w których oboje małżonków pracuje, mogą skorzystać z odliczenia – jako kosztów podatkowych – wartości 2/3 wydatków poniesionych z tytułu opieki nad dzieckiem (niem. *Kinderbetreuungskosten*). Wśród wydatków podlegających odliczeniu wymienić można np. opłaty za przedszkole, żłobek czy opiekunkę. Ich wysokość jest jednak ograniczona do kwoty 4 tys. EUR na dziecko poniżej 14 roku życia lub dziecko niepełnosprawne.

# NIEMCY

Z odliczenia nie mogą skorzystać osoby podlegające ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu.

Ponadto, w 2016 r. niemieccy podatnicy mogą odliczyć od podatku dodatkowe następujące wydatki (pod warunkiem rzeczywistego ich poniesienia oraz w granicach określonych limitów):

- 30% czesnego (z wyjątkiem zakwaterowania, opieki i wyżywienia), prywatnej szkoły znajdującej się w krajach UE/EOG lub w niemieckich szkołach (w przypadku, gdy świadczenie to jest przyznane i zatwierdzone, ograniczone do rocznego limitu 5 000 EUR na jedno dziecko);
- wsparcie dla małżonków mieszkających w Niemczech lub w innym państwie członkowskim UE (jeżeli spełnione są określone warunki) po rozwodzie lub separacji, aż do 13 805 EUR rocznie, jeśli opodatkowane przez współmałżonka.



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Odliczenie kosztów utrzymania dla rodzin o niskich dochodach

- Maksymalnie 8 652 EUR rocznie
- Wymagane jest udokumentowanie niskich dochodów
- Odliczenie od dochodu

### Odliczenie kosztów edukacji dzieci

- 924 EUR rocznie (jeśli za granicą – może być niższe)
- Na dziecko powyżej 18 lat, nie mieszkające z rodzicami
- Odliczenie od dochodu

### Kinderfreibetrag – ulga na dziecko

- 302 EUR miesięcznie dla osoby rozliczającej się samodzielnie i 604 EUR miesięcznie w przypadku wspólnego rozliczenia
- Przysługuje na dziecko, które w roku podatkowym nie ukończyło 18. r. ż. lub nie ukończyło 25. r.ż. i kontynuuje naukę lub jest niepełnosprawne (bez limitu wiekowego)
- Alternatywa dla Kindergeld
- Odliczenie od dochodu



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek na dziecko

- Wypłacany miesięcznie na każde niepełnoletnie lub studiujące dziecko
- 190 EUR na pierwsze i drugie dziecko, 196 EUR na trzecie i 221 EUR na czwarte i kolejne
- Świadczenie wolne od podatku
- Przysługuje na każde dziecko do 18. r. ż.
- Pobieranie zasiłku wyklucza uzyskanie Kinderfreibetrag



## POLSKA

*W kwestiach związanych z ulgami i świadczeniami prorodzinnymi, polski system podatkowy, w porównaniu do państw Europy Zachodniej dopiero się rozwija. Z roku na rok, zauważalna jest tendencja prowadząca do jego znacznego usprawnienia.*

### Ulgę prorodzinną

Przy stosowaniu ulgi prorodzinnej przysługującej podatnikom posiadającym dzieci, polski system podatkowy kładzie nacisk na sposób sprawowania opieki nad dzieckiem, ich ilość, a także wysokość zarobków rodzica. Ponadto istnieje rozróżnienie na dzieci małoletnie, pełnoletnie pozostające na utrzymaniu podatnika. Ulgę nie przysługuje natomiast m.in. na dzieci pozostające w związku małżeńskim czy pozostające pod opieką instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie. Odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka bądź rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim. Ulgę może być odliczana od podatku w częściach równych lub w dowolnej proporcji przez nich ustalonej.

Wysokość ulgi uzależniona jest w znacznej mierze od ilości dzieci, przez co w każdym miesiącu kalendarzowym podatnik wykonujący władze rodzicielską może odliczyć:

- do 92,67 PLN (rocznie 1 112,04 PLN, ok. 255 EUR) na jedno dziecko,
- do 92,67 PLN (rocznie 1 112,04 PLN, ok. 255 EUR) na drugie dziecko,
- do 166,67 PLN (rocznie 2 000,04 PLN, ok. 458 EUR) na trzecie dziecko,
- do 225,00 PLN (rocznie 2 700,00 PLN, ok. 618 EUR) na czwarte każde kolejne dziecko.

Podatnik, którego podatek należny wynikający z rozliczenia rocznego jest niższy niż kwota przypadająca mu ulgi, otrzyma zwrot kwoty stanowiącej różnicę między przysługującym mu pełnym odliczeniem a kwotą finalnie odliczoną w zeznaniu podatkowym. Niemniej jednak, ten zwrot nie będzie mógł być wyższy od sumy składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne zapłaconych przez podatnika w danym roku podatkowym.

W przypadku posiadania jednego dziecka, możliwość skorzystania z ulgi prorodzinnej uzależniona jest od wysokości zarobków. W takiej sytuacji, z ulgi skorzystać może podatnik:

- pozostający w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy, jeżeli jego roczne dochody łącznie z dochodami małżonka nie przekroczyły kwoty 112 000 PLN (ok. 25 651 EUR),
- będący panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo osobą, w stosunku, do której orzeczono separację lub osobą pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, samotnie wychowujący dziecko, jeżeli jego roczne dochody nie przekroczyły kwoty 112 000 PLN (ok. 25 651 EUR),
- niepozostający w związku małżeńskim, przez cały rok podatkowy lub jego część oraz niebędący osobą samotnie wychowującą dziecko, jeżeli jego roczne dochody nie przekroczyły kwoty 56 000 PLN (ok. 12 826 EUR).

## **Wydatki poniesione na utrzymanie osoby niepełnosprawnej w ramach tzw. ulgi rehabilitacyjnej**

Ponadto, polski system podatkowy wspomaga także osoby chore i niepełnosprawne, poprzez umożliwienie osobie niepełnosprawnej bądź podatnikowi mającemu osoby niepełnosprawne na utrzymaniu odliczenia od dochodu do wysokości **2 280 PLN (ok. 522 EUR)** przy zarobkach nieprzekraczających **9 120 PLN (ok. 2 089 EUR)** rocznie m.in. z tytułu:

- wydatków za przewodnika osoby niepełnosprawnej,
- wydatków na utrzymanie psa asystującego,
- wydatków związanych z używaniem samochodu osobowego na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Ustawodawca wskazuje również grupę wydatków, które można odliczać od dochodu w całości, bez wskazanego limitu. W taki sposób odliczeniu podlegają m.in.:

- wydatki na opłacenie tłumacza języka migowego,
- wydatki na opiekę pielęgniarstwa,
- wydatki poniesione na kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży, a także dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25. roku życia,
- wydatki poniesione na odpłatny przewóz osób na zabieg leczniczo – rehabilitacyjne.

## **Zasiłki i świadczenia rodzinne**

Prócz samych ulg i odliczeń, w obecnej polityce prorodzinnej przewidziane zostały także pewne zasiłki rodzinne na dzieci, wypłacane jednorazowo lub co miesiąc w celu pokrycia częściowych kosztów związanych z ich utrzymaniem. Osobami uprawnionymi do ubiegania się o zasiłek są rodzice bądź opiekunowie prawni i faktyczni. Co prawda, kwoty zasiłków i świadczeń nie są odliczalne ani od dochodu, ani od podatku to jednak takie świadczenia są zwolnione z opodatkowania w Polsce. Kwoty zasiłków i świadczeń podlegają weryfikacji średnio co 3 lata.

Od kwietnia 2016 roku rodziny wychowujące dzieci mogą korzystać z nowego programu „500+”. W ramach tego programu, istnieje możliwość otrzymywania świadczenia na dziecko w kwocie **500 PLN (ok. 115 EUR)** miesięcznie. W przypadku pierwszego dziecka, świadczenie przysługuje jedynie rodzinom, których miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza **800 PLN (ok. 183 EUR)** lub **1 200 PLN (ok. 275 EUR)** w przypadku gdy jedno z dzieci jest niepełnosprawne. O świadczenie mogą ubiegać się obywatele Polscy oraz cudzoziemcy mieszkający w Polsce (po spełnieniu określonych wymogów).

Ponadto, rodziny w Polsce mogą skorzystać z tzw. „becikowego” w kwocie **1 000 PLN (ok. 229 EUR)**. Jest to jednorazowe świadczenie będące zapomogą z tytułu urodzenia dziecka. Ubiegać się o nie mogą jedynie rodziny, w których miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza **1 922 PLN netto (ok. 440 EUR)**. Ponadto matka dziecka powinna pozostawać pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu – warunek ten siłą rzeczy nie dotyczy osób będących prawnymi albo faktycznymi opiekunami dziecka.

Kolejnym świadczeniem jest zasiłek rodzinny, który wypłacany jest co miesiąc. Możliwość ubiegania się o zasiłek rodzinny jak i kwota świadczenia uzależniona jest od wysokości dochodów rodziców oraz wieku dziecka. Obecnie, zasiłek może zostać przyznany, jeżeli miesięczny dochód rodziny, w przeliczeniu na osobę nie przekracza **674 PLN (ok. 154 EUR)** lub **764 PLN (ok. 175 EUR)**, w przypadku, gdy członkiem rodziny jest osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności.

---

# POLSKA

Natomiast, kwoty zasiłków wynoszą:

- **89 PLN (ok. 20 EUR)** na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia,
- **118 PLN (ok. 27 EUR)** na dziecko powyżej 5 i do ukończenia 18. roku życia,
- **129 PLN (ok. 30 EUR)** na dziecko w wieku powyżej 18. i do ukończenia 24. roku życia.

Dodatkowo, osoby uprawnione do zasiłku rodzinnego, mogą ubiegać się również o pewne dodatki m.in.:

- z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – w wysokości 400 PLN (ok. 92 EUR) miesięcznie przez okres od 24 do 72 miesięcy,
- z tytułu samotnego wychowywania dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na jego rzecz – w wysokości 185 PLN (ok. 42 EUR) na jedno dziecko, jednak nie więcej niż 370 PLN (ok. 85 EUR) na wszystkie dzieci.

W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80 PLN (ok. 18 EUR) na dziecko, nie więcej jednak niż o 160 PLN (ok. 37 EUR) na wszystkie dzieci,

- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – 100 PLN (ok. 23 EUR) na dziecko, przysługuje raz w roku,
- z tytułu urodzenia dziecka – 1000 PLN (ok. 229 EUR) na dziecko, wypłacany jednorazowo, w przeciwieństwie do tzw. „becikowego” nie istnieje kryterium dochodowe, natomiast może być przyznany każdemu, kto posiada prawo do zasiłku rodzinnego.

## **Świadczenia opiekuńcze**

Polscy obywatele mogą również ubiegać się o tzw. świadczenia opiekuńcze, do których należą m.in.:

- **świadczenie pielęgnacyjne** – w wysokości **1 300 PLN netto, ok. 298 EUR**, przyznawane jest m.in. matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny – z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności. Przyznanie świadczenia może nastąpić, jeżeli niepełnosprawność dziecka powstała do 18 roku życia lub 25 roku życia, gdy dziecko było w trakcie nauki,
- **specjalny zasiłek opiekuńczy** – przysługuje w kwocie **520 PLN (ok. 119 EUR)** miesięcznie rodzinie, w której łączny dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza **764 PLN netto (ok. 175 EUR)**. Przyznawany jest osobom, które z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bądź niepodejmowania zatrudnienia lub pracy zarobkowej, sprawują opiekę nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności,
- **zasiłek pielęgnacyjny** – w wysokości **153 PLN, (ok. 35 EUR)** przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osobie np. niepełnosprawnemu dziecku w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Powyższe świadczenia i zasiłki często nie mogą się ze sobą łączyć. W związku z tym, przykładowo świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje osobie, której został przyznany m.in. zasiłek rodzinny wraz z dodatkami lub specjalny zasiłek opiekuńczy.

### **Urlopy z tytułu urodzenia i wychowywania dzieci**

Długość urlopu macierzyńskiego w Polsce w przypadku urodzenia jednego dziecka wynosi obecnie 20 tygodni, natomiast urlopu rodzicielskiego 32 tygodnie. Zatem, łącznie można skorzystać z 52 tygodni urlopu. W przypadku urodzenia większej liczby dzieci podczas jednego porodu, łączny wymiar urlopów może wynieść nawet 71 tygodni. Z urlopu rodzicielskiego można skorzystać bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, jednorazowo lub w maksymalnie czterech częściach. Rodzice mogą wykorzystać do 16 tygodni urlopu rodzicielskiego w dogodnym dla siebie czasie, który nie przypada bezpośrednio po poprzedniej części urlopu, jednakże, najpóźniej do ukończenia przez dziecko 6 roku życia.

W przypadku urodzenia jednego dziecka, za pierwsze 26 tygodni całego urlopu macierzyńskiego i część urlopu rodzicielskiego przysługuje zasiłek w wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku, a za pozostały okres 60% podstawy wymiaru (alternatywnie, na wniosek można otrzymywać 80% za cały okres urlopu macierzyńskiego i rodzicielskiego). Ponadto, istnieje możliwość dzielenia przez matkę urlopu z ojcem dziecka (jednakże, z pierwszych 14 tygodni urlopu skorzystać może wyłącznie matka). Poza tym, rodzice mają prawo łączenia urlopu z pracą na maksymalnie pół etatu (w takiej sytuacji urlop jest proporcjonalnie wydłużony). Ojcowie w Polsce mogą wziąć tzw. urlop ojcowski w wymiarze 2 tygodni najpóźniej do momentu ukończenia przez dziecko 2 roku życia. Jest to urlop płatny i może zostać wykorzystany maksymalnie w dwóch częściach.

Ponadto, istnieje możliwość skorzystania z bezpłatnego urlopu wychowawczego w wymiarze 36 miesięcy. Rodzice mogą wykorzystać urlop jednorazowo lub maksymalnie w 5 częściach, najpóźniej do końca roku kalendarzowego, w którym dziecko skończyło 6 lat.

Dodatkowo, każdy rodzic może wykorzystać 2 dni (albo 16 godzin) zwolnienia od pracy w związku z wychowywaniem dzieci. Rodzice mają możliwość korzystania z takiego samego wymiaru zwolnienia co roku, aż do ukończenia przez dziecko 14 roku życia.

### **Inne formy wsparcia rodzin wychowujących dzieci**

Polacy mogą także uzyskać wsparcie od Państwa przy zakupie mieszkania w formie dopłaty do wkładu własnego w ramach programu „**Mieszkanie dla młodych**”. Przy spełnieniu określonych kryteriów, niniejsza dopłata może wynosić od 10% do nawet 30% wkładu własnego. Aby uzyskać dopłatę trzeba spełnić następujące warunki, tj.:

- nie można posiadać innego mieszkania (także w przeszłości) – nie dotyczy rodzin z trojgiem dzieci,
- wiek do 35 lat (w przypadku małżeństw decyduje wiek młodszego małżonka),
- kredyt zaciągnięty na co najmniej 50% wartości mieszkania na min. 15 lat,
- cena mieszkania nie może przekroczyć określonego wskaźnika dla danej lokalizacji.

Zgodnie z pierwotnymi założeniami, realizacja programu powinna się zakończyć w 2018 roku.

Ponadto, osoby sprawujące opiekę nad dzieckiem, przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6 lat mogą liczyć na **korzystniejsze metody naliczania przyszłej emerytury**.

Poza powyższym, wprowadzono również program „**Karta Dużej Rodziny**”. Karta przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze karty mogą korzystać ze zniżek za korzystanie z usług oferowanych przez instytucje publiczne oraz prywatnych przedsiębiorców biorących udział w programie.



# POLSKA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

**Z tytułu posiadania dziecka w ramach tzw. ulgi prorodzinnej**  
(odliczalna od podatku)

- do 92,67 PLN (rocznie 1 112,04 PLN, ok. 265 EUR) na jedno dziecko
- do 92,67 PLN (rocznie 1 112,04 PLN, ok. 265 EUR) na drugie dziecko
- do 166,67 PLN (rocznie 2 000,04 PLN, ok. 476 EUR) na trzecie dziecko
- do 225,00 PLN (rocznie 2 700,00 PLN, ok. 643 EUR) na czwarte i każde kolejne dziecko

**Wydatki na utrzymanie osób niepełnosprawnych w ramach tzw. ulgi rehabilitacyjnej**  
(odliczalne od dochodu)

Możliwość odliczenia do 2 280 PLN (ok. 543 EUR):

- wydatków za przewodnika osoby niepełnosprawnej
- wydatków na utrzymanie psa asystującego
- wydatków związanych z użytkowaniem samochodu osobowego na potrzeby osób niepełnosprawnych

Możliwość nie limitowego odliczenia:

- wydatków na opłacenie tłumacza języka migowego
- wydatków na opiekę pielęgniarstwa
- wydatków poniesionych na kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży, a także dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia
- wydatków poniesionych na odpłatny przewóz osób na zabiegi leczniczo – rehabilitacyjne



## Wybrane świadczenia rodzinne

**500+**

- 500 PLN (ok. 116 EUR) miesięcznie na każde dziecko (świadczenie przysługuje zasadniczo od drugiego dziecka)
- W przypadku pierwszego dziecka świadczenie przysługuje rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza 800 PLN (ok. 186 EUR) lub 1 200 PLN (ok. 279 EUR) w przypadku, gdy jedno z dzieci jest niepełnosprawne

# POLSKA



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

- Wysokość zasiłku: 1 000 PLN (ok. 233 EUR)
- Od 2013 r. zasiłki uzależnione od dochodu rodziny
- Matka dziecka musi pozostawać pod opieką medyczną od 10. tygodnia ciąży do momentu porodu

### Zasiłek rodzinny z tytułu posiadania dziecka

- 89 PLN (ok. 21 EUR) – miesięcznie (rocznie 1 068 PLN, ok. 248 EUR) na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia
- 118 PLN (ok. 27 EUR) – miesięcznie (rocznie 1 416 PLN, ok. 329 EUR) na dziecko powyżej 5. i do ukończenia 18. roku życia
- 129 PLN (ok. 30 EUR) – miesięcznie (rocznie 1 548 PLN, ok. 360 EUR) na dziecko powyżej 18. i do ukończenia 24. roku życia

### Dodatki do zasiłku rodzinnego M.in.:

- z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- z tytułu samotnego wychowywania dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na jego rzecz
- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- z tytułu urodzenia dziecka

### Świadczenia opiekuńcze M.in.:

- świadczenie pielęgnacyjne
- specjalny zasiłek opiekuńczy
- zasiłek pielęgnacyjny



## Urlopy i inne formy wsparcia

### Urlopy z tytułu urodzenia i wychowywania dzieci:

- 52 tygodniowy urlop macierzyński i rodzicielski
- 2 tygodniowy urlop ojcowski
- 36 miesięczny bezpłatny urlop wychowawczy
- 2 dni zwolnienia od pracy rocznie z tytułu opieki nad dzieckiem

### Inne formy wsparcia:

- „Mieszkanie dla młodych”
- Korzyści emerytalne z tytułu opieki nad dzieckiem
- „Karta dużej rodziny”



## PORTUGALIA

*Portugalskim rodzicom przysługuje prawo do odliczania od podatku określonych prawem kwot.*

Główną cechą portugalskiego systemu ulg prorodzinnych jest możliwość odliczenia określonych kwot od podatku. Wysokość odliczeń jest zależna od sytuacji osobistej i materialnej podatnika. Zasada ta nie dotyczy zasądzonych przez sąd alimentów. Kwota uzyskana na tej podstawie jest bowiem wyłączona z podstawy opodatkowania.

### **Wysokość ulgi**

Co do zasady, portugalscy podatnicy mogą skorzystać z przewidzianych prawem odliczeń. Ich rodzaj i wysokość uzależnione są od sytuacji życiowej poszczególnych osób. I tak, osoba samotna może odliczyć od podatku kwotę 250 EUR. Małżeństwo może skorzystać z odliczenia dwukrotności tej kwoty. Odliczenia od podatku można dokonać również w przypadku, gdy się utrzymuje rodziców. Odliczenie przysługuje w wysokości 1050 EUR w sytuacji, gdy się utrzymuje oboje rodziców lub 635 EUR w sytuacji, gdy utrzymuje się jednego rodzica. Zaś odliczenie w kwocie 600 EUR przysługuje z tytułu każdego utrzymywanego dziecka (jeśli dziecko nie ma 3 lat, kwota ta wynosi 725 EUR). Samotny rodzic będzie mógł obniżyć swój podatek o kwotę 335 EUR. Odliczenia na dzieci przysługują aż do ukończenia przez niego 18 roku życia (lub do 25. roku życia pod warunkiem, że dziecko kontynuuje naukę i zamieszkuje z rodzicami). Posiadanie dziecka jest w tym wypadku jedynym warunkiem zastosowania takiego odliczenia. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż portugalska rodzina może odliczyć 30% wydatków na naukę każdego jej członka (do limitu 800 EUR) oraz wydatki zdrowotne (15% wydatków na zdrowie i ubezpieczenie zdrowotne do limitu 1 000 EUR).

Prawo portugalskie uprawnia również do szczególnie wysokich odliczeń od podatku ulgi na osoby niepełnosprawne. Jako przykład można wskazać prawo do odliczenia 30% wydatków (bez limitu) na naukę, oraz wydatków poniesionych w związku z przebywaniem w domu spokojnej starości, lub placówkach opieki specjalnej przysługujące osobom niepełnosprawnym (włączając niepełnosprawne dzieci).

Rozliczenie wspólne w 2016 r. przysługuje zarówno małżeństwom, jak i parom za-mieszkującym pod tym samym adresem. W takim przypadku, stawka podatku ustalana jest w zależności od średniej arytmetycznej dochodu uzyskanego przez parę. Powstałe zobowiązanie podatkowe jest następnie mnożone przez dwa.

### **Nowy iloraz rodzinny**

Instytucja ilorazu rodzinnego została wprowadzona w celu zapewnienia równości w zakresie opodatkowania. Jej istota polega na możliwości wspólnego i samodzielnego rozliczenia, połączonego ze sposobem opodatkowania, który jest bardziej skorelowany z siłą nabywczą gospodarstwa domowego, zależną od liczby jego członków. Łączny dochód do opodatkowania wynika zatem z podzielenia dochodu przez części fiskalne zgodnie z zasadą, że podatnikowi przypada jedna część, a dziecku trzy dziesiąte (przykładowo, współczynnik dla małżeństwa z dwójką dzieci wynosi 2,6).

### **Wsparcie w ciężkiej sytuacji**

W 2016 r. w Portugalii obowiązuje świadczenie wypłacane na nowonarodzone dziecko. Kwota przyznawanej kwoty zależy od dochodu rodziny i wieku nowonarodzonego dziecka. Celem świadczenia jest wspieranie rodzin o niskim dochodzie. Przykładowo, rodzina uzyskująca dochód w przedziale do 5 896 EUR rocznie może liczyć na dodatek 120,26 EUR na dziecko w wieku poniżej 12 miesięcy.

Innym rodzajem wsparcia jest dodatek, który mogą otrzymać znajdujący się w ciężkiej sytuacji materialnej rodzice uczniów. Uzyskanie takiego dodatku musi poprzedzić wniosek do instytucji państwowej będącej odpowiednikiem polskiej opieki społecznej. Ponadto w Portugalii istnieje możliwość skorzystania z ulgi wspierającej rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi.

# PORTUGALIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na dziecko będące na utrzymaniu

- 600 EUR na każde dziecko (725 EUR, gdy ma mniej niż 3 lata)
- Wymagane jest udokumentowanie niskich dochodów
- Odliczenie od podatku

### Ulga na rodzica

- 525 EUR rocznie na każdego rodzica (635 EUR, jeżeli jest tylko jeden rodzic)
- Odliczenie od podatku

### Koszty nauki

- Odliczenie 30% wydatków związanych z edukacją każdego członka gospodarstwa domowego
- Maksymalnie 800 EUR
- Odliczenie od podatku

### Wydatki zdrowotne

- Odliczenie 15% wydatków na zdrowie i ubezpieczenie zdrowotne
- Limit: 1 000 EUR
- Zwolniony z podatku VAT lub podlegający stawce 6% i 23%
- Odliczenie od podatku

### Ogólne rodzinne wydatki

- Odliczenie 35% wydatków za usługi przez każdego członka rodziny (max. 250 EUR), a w przypadku rodzica samotnie wychowującego dzieci – 45% wydatków każdego domownika (limit: 335 EUR)
- Odliczenie od podatku

### Podatek VAT

- Odliczenie 15% podatku zapłaconego przez każdego członka rodziny za niektóre usługi (np. nocleg, restauracja)
- Warunkiem odliczenia jest zachowanie faktur
- Limit: 250 EUR na gospodarstwo domowe
- Odliczenie od podatku

### Wydatki osób niepełnosprawnych

- Odliczenie 30% wydatków (bez limitu) na naukę i na dom spokojnej starości/placówkę opieki specjalnej
- Odliczenie 25% płaconych składek na ubezpieczenie na życie lub wpłat do Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowej
- Warunek: beneficjent to osoba niepełnosprawna z limitem 15% zobowiązania podatkowego
- Odliczenie od podatku



## RUMUNIA

*W Rumunii podatnikom przysługują państwowe świadczenia na dzieci.*

W Rumunii obowiązuje podatek liniowy w relatywnie niskiej, 16% stawce. Rumuńskie przepisy podatkowe przewidują również pewne zwolnienia, ulgi oraz odliczenia podatkowe. Zwolnione z opodatkowania są m.in. zasiłki macierzyńskie, zasiłki opiekuńcze dla dzieci (do dwóch lat), talony, wynagrodzenia wypłacane osobom niepełnosprawnym.

### **Rodzaje dostępnych świadczeń**

Zgodnie z obowiązującym w 2016 r. rumuńskim ustawodawstwem, wszystkie dzieci w wieku do 18. roku życia oraz osoby powyżej 18. roku życia, które kontynuują edukację na uczelni wyższej lub kształcą się zawodowo, są uprawnione do otrzymywania państwowego świadczenia na dzieci. Dzieci cudzoziemców lub bezpaństwowców mają również prawo do świadczenia rodzinnego, pod warunkiem, że mieszkają w Rumunii z rodzicami. Wysokość świadczenia państwowego na dzieci obliczana jest na podstawie Społecznego Wskaźnika Referencyjnego (w Rumunii, Indicator Social de Referinta, "ISR" za rok 2016 wyniósł  $ISR = 500 \text{ RON}$ , ok. 113 EUR), w następujący sposób:

- $0.4 \times ISR$  (ok. 45 EUR) dla dzieci w wieku do 2 lat (lub w wieku do 3 lat dla dzieci niepełnosprawnych);
- $0.168 \times ISR$  (ok. 19 EUR) dla dzieci w wieku od 2. do 18. roku życia;
- $0.4 \times ISR$  (ok. 45 EUR) dla dzieci niepełnosprawnych w wieku od 3. do 18. roku życia.

Ponadto, świadczenia rodzinne przyznawane są na podstawie dwóch alternatyw opisanych poniżej:

### **Urlop i zasiłek wychowawczy do ukończenia przez dziecko 12 miesięcy życia:**

W związku z urodzeniem dziecka podatnikom w Rumunii przysługują następujące świadczenia:

- Miesięczny dodatek w wysokości 85% średniego dochodu netto uzyskanego w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed dniem urodzenia dziecka; kwota jest ustalona pomiędzy kwotą minimalną  $1,2 \times ISR$  (600 RON, ok. 135 EUR), a maksymalną  $6,8 \times ISR$  (3 400 RON, ok. 770 EUR);
- Dodatek motywacyjny wypłacany miesięcznie do czasu osiągnięcia przez dziecko wieku 2 lat w wysokości 1 500 RON, ok. 340 EUR (ISR), jeśli rodzic decyduje się na powrót do pracy, zanim dziecko osiągnie wiek 1 roku; otrzymywanie tego świadczenia wyklucza pobieranie do miesięcznego zasiłku w wysokości pomiędzy 600 RON (ok. 135 EUR) a 3 400 RON (ok. 770 EUR).

### **Urlop i zasiłek wychowawczy do ukończenia przez dziecko 24 miesięcy życia**

Rodzicom dzieci, które nie ukończyły jeszcze dwóch lat przysługuje:

- Miesięczny dodatek w wysokości 85% średniego dochodu netto uzyskanego w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed dniem urodzenia dziecka; kwota jest ustalana pomiędzy kwotą minimalną  $1,2 \text{ ISR}$  (600 RON, ok. 135 EUR) i maksymalną  $2,4 \text{ ISR}$  (1 200 RON, ok. 271 EUR);
- Dodatek motywacyjny wypłacany na bazie miesięcznej do czasu osiągnięcia przez dziecko wieku 2 lat, w wysokości 1 500 RON (ISR), jeśli rodzic decyduje się na powrót do pracy, przed końcem urlopu wychowawczego (zanim dziecko osiągnie wiek dwóch lat); prawo do uzyskania tego rodzaju dodatku powstaje dopiero po ukończeniu przez dziecko pierwszego roku życia; pobieranie tego wydatku wyklucza otrzymywanie miesięcznego zasiłku między 600 RON (ok. 135 EUR) a 1 200 RON (ok. 271 EUR).

---

# RUMUNIA

Dodatkowo, matce z tytułu urlopu macierzyńskiego i rekompensaty przysługują następujące preferencje:

- Urlop wynoszący 126 dni podzielony przed i po porodzie, z których co najmniej 42 dni, należy wziąć po urodzeniu;
- Rekompensata za czas 126 dni, liczona jako 85% średniej miesięcznych dochodów uzyskanych przez osoby w ciągu ostatnich 6 miesięcy z 12 miesięcy okresu przed przyznaniem świadczenia (jednakże podstawa obliczeń jest ograniczona do poziomu 12 państwowych minimalnych wynagrodzeń brutto).

## ***Osobiste odliczenia od dochodu z pracy***

Poza wymienionymi wyżej preferencjami, rumuńscy rezydenci podatkowi, oraz osoby z obszaru UE/EEA mogą korzystać ze stałych odliczeń od PIT, w odniesieniu do dochodów z pracy. Warunkiem skorzystania z odliczeń jest kryterium dochodowe – miesięczne wynagrodzenie brutto nie może wynosić więcej niż 1 000 RON (ok. 226 EUR) włącznie, w zależności od liczby osób na utrzymaniu pod ich opieką (np. dzieci do pewnymi warunkami). Odliczenia kształtują się w następujący sposób:

- brak osób na utrzymaniu – odliczenie w wysokości RON 300 (ok. 68 EUR),
- 1 osoba na utrzymaniu – odliczenie w wysokości RON 400 (ok. 90 EUR),
- 2 osoby na utrzymaniu – odliczenie w wysokości RON 500 (ok. 113 EUR),
- 3 osoby na utrzymaniu – odliczenie w wysokości RON 600 (ok. 135 EUR),
- 4 osoby na utrzymaniu – odliczenie w wysokości RON 800 (ok. 181 EUR).

Dla takich osób z miesięcznych wynagrodzeń brutto między 1 501 RON (ok. 340 EUR) i 3 000 RON (ok. 678 EUR) włącznie, odliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych w odniesieniu do dochodu jest obliczane z zastosowaniem metody degresywnej. Na wynagrodzenia ponad 3 000 RON (ok. 678 EUR) nie przysługują odliczenia od podatku dochodowego od osób fizycznych.



# RUMUNIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na członka rodziny będącego na utrzymaniu

- 300 RON (68 EUR) przy braku osób na utrzymaniu
- 400 RON (90 EUR) przy 1 osobie na utrzymaniu
- 500 RON (113 EUR) przy 2 osobach na utrzymaniu
- 600 RON (135 EUR) przy 3 osobach na utrzymaniu
- 800 RON (181 EUR) przy 4 osobach na utrzymaniu
- Przysługuje osobom, których miesięcznie wynagrodzenie brutto wynosi do 1 501 RON (ok. 340 EUR) włącznie
- Dla osób z dochodami między 1 501 RON a 3 000 RON (ok. 340 EUR a 678 EUR): zastosowanie metody degresywnej



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Państwowe Świadczenie na Dzieci

- Na dzieci do 18. r.ż. lub po 18. r.ż. (jeśli kontynuują naukę)
- Wysokość świadczenia zależy od liczby i wieku dzieci

---

### Dodatek wychowawczy

- Dla rodziców dzieci do 2. r.ż.
- Dodatek w wysokości 85% średniego dochodu netto uzyskanego w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed dniem urodzenia dziecka
- Min. 135 EUR, max. 271 EUR

---

### Dodatek motywacyjny

- Ok. 340 EUR miesięcznie na dziecko do 2. r.ż.
- Dla rodzica, który decyduje się wrócić do pracy przed końcem urlopu wychowawczego
- Jego pobieranie wyklucza otrzymywanie dodatku wychowawczego



## SŁOWACJA

*W Słowacji podatnicy mogą skorzystać z obniżenia podstawy opodatkowania o dodatkową kwotę wolną od podatku z tytułu pozostających na ich utrzymaniu małżonków.*

Podatnicy na Słowacji mają prawo do określonych świadczeń, odliczeń i ulg podatkowych, o ile spełnią warunki przewidziane w przepisach prawa.

### Ulg podatkowe

#### Premia podatkowa na dzieci na utrzymaniu

Dla rodziców, którzy osiągnęli minimalny roczny przychód podatkowy w wysokości 2 430,00 EUR w roku 2016, dostępna jest ulga podatkowa na każde wychowywane dziecko. Z ulgi może skorzystać jeden z rodziców. W przypadku narodzin kolejnego dziecka podatnik może ubiegać się o ulgę także dla miesiąca, w którym przyszło na świat. Realizacja ulgi polega na odliczeniu jej kwoty od podatku (w wysokości 21,41 EUR miesięcznie za każde dziecko). Ulga przysługuje słowackim rezydentom podatkowym, oraz nierezydentom, którzy na Słowacji osiągają 90% dochodów.

#### Ulga na małżonka

Jest to specyficzny rodzaj ulgi, odliczany od podstawy opodatkowania wyłącznie w odniesieniu do dochodów z pracy lub dochodu z działalności gospodarczej (z wyłączeniem przychodów z najmu). Jej wysokość determinuje podstawa opodatkowania (dochód brutto pomniejszony o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne pracowników) oraz rzeczywisty dochód obojga małżonków. Ulga kształtuje się następująco:

- w przypadku podstawy opodatkowania niższej od 35 022.31 EUR
  - kwota jest obliczana jako dodatnia różnica między kwotą 3,803.33 EUR a faktycznym dochodem uzyskanym przez współmałżonka w roku podatkowym;
- w przypadku podstawy opodatkowania w granicach 35,022.31 EUR a 50,235.62 EUR, należna ulga na małżonka będzie stopniowo maleć;
- w przypadku podstawy opodatkowania przekraczającej 50,235.62 EUR
  - ulga nie przysługuje.

### Świadczenia rodzinne

#### „Becikowe za urodzenie”

„Becikowe za urodzenie” stanowi świadczenie socjalne, stanowiące pomoc państwa w pokryciu kosztów związanych z zaspokojeniem podstawowych potrzeb noworodka. Beneficjentem świadczenia jest jeden z rodziców (odpowiednio: macocha, ojczym; z zastrzeżeniem szczególnych warunków), który ma stałe miejsce zamieszkania w Republice Słowackiej.

Świadczenie to jest stałą kwotą i wynosi 829,86 EUR za każdego noworodka, którzy przeżył co najmniej 28 dni. Taka kwota przysługuje podatnikom, którzy wychowują od jednego do trójki dzieci. Za czwarte i kolejne dziecko kwota zapomogi wzrasta do 151,37 EUR na noworodka. W przypadku, jednoczesnych narodzin więcej jednego dziecka, kwota świadczenia ulega podwyższeniu o 75,69 EUR za każdego noworodka, który przeżył co najmniej 28 dni.

#### Zasiłek macierzyński

Jest to świadczenie przysługujące w okresie od 8 tygodni przed urodzeniem dziecka przez okres maksymalnie 37 tygodni. Uprawnioną do jego otrzymania jest matka która opłacała składki na ubezpieczenie zdrowotne przez co najmniej 270 dni w ciągu ostatnich 2 lat. Kwota zasiłku jest kalkulowana jako 65% dziennej podstawy opodatkowania z roku kalendarzowego poprzedzającego ten, w którym powstało zapotrzebowanie na opiekę nad dzieckiem. Wysokość zasiłku macierzyńskiego wynosi około 819 EUR na miesiąc.

### Zasiłek rodzicielski

Kolejnym rodzajem świadczenia jest świadczenie społeczne, za pomocą którego państwo pomaga uprawnionej osobie (rodzicowi, opiekunowi) w zapewnieniu właściwej opieki nad dzieckiem, po zakończeniu okresu, w którym wypłacany jest zasiłek macierzyński. Wysokość pomocy to 203,20 EUR miesięcznie, a w przypadku bliźniąt i /lub większej liczby urodzonych w tym samym czasie: dodatkowe 25% za każde dziecko. Maksymalny okres przysługiwania zasiłku to moment osiągnięcia przez dziecko wieku 3 lat (wyjątek stanowią dzieci dotknięte długotrwałą chorobą – w takim przypadku prawo do otrzymywania zasiłku to 6 lat). Przysługuje on tylko jednemu z rodziców.

### Dodatek na dziecko

Zasiłek na dziecko przysługuje rodzicom lub prawnym opiekunom do momentu osiągnięcia przez dziecko wieku 25 lat. Jest to miesięczna wypłata w stałej kwocie 23,52 EUR na każde dziecko. niektórym grupom podatników (np. bezrobotnym rodzicom), przysługuje zwiększona kwota zasiłku (dodatkowe 11,02 EUR za miesiąc).

### Dodatek na opiekę nad dzieckiem

Rodzicom dzieci uczęszczającym do przedszkola przysługuje – po odpowiednim udokumentowaniu wydatków – dodatek miesięczny w maksymalnej do kwocie 280 EUR. Jeśli dzieckiem opiekują się inne osoby (np. dziadkowie), kwota nie może przekraczać 41,10 EUR).



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

#### Ulga na dziecko

(będące na utrzymaniu)

- 21,41 EUR miesięcznie na każde dziecko
- Przysługuje, jeśli roczny dochód rodziców nie przekracza 2 430 EUR
- Odliczenie od podatku

#### Ulga na małżonka

- Dodatnia różnica między kwotą 3 803,33 EUR a dochodem uzyskanym przez współmałżonka (gdy podstawa opodatkowania poniżej 35 022,31 EUR)
- Dla wyższej podstawy opodatkowania ulga stopniowo maleje, aż do 50 235,62 EUR, powyżej której nie przysługuje



### Wybrane świadczenia rodzinne

#### „Becikowe za urodzenie”

- 829,86 EUR na dziecko (do 3. porodu)
- 151,37 EUR za czwarte i kolejne dziecko
- Zwiększenie o 75,69 EUR na każde dziecko (w przypadku bliźniaków lub większej liczby dzieci)

#### Dodatek na dziecko

- 23,52 EUR do 28,5 EUR miesięcznie na każde dziecko do 25. r.ż.
- Możliwe zwiększenie o 11,02 EUR/m-c przy spełnieniu określonych warunków (np. bezrobotny rodzic)

#### Dodatek na opiekę

- Do 280 EUR miesięcznie na pokrycie wydatków związanych m.in. z uczęszczaniem do przedszkola
- Jeśli dzieckiem opiekują się np. dziadkowie, wysokość dodatku nie może przekraczać 41,10 EUR



## SŁOWENIA

*Słoweńscy rodzice, wychowujący trójkę lub większą liczbę dzieci mają prawo do nietypowych ulg podatkowych, np. na zakup winiety, a także (pod pewnymi warunkami) mogą ubiegać się o zwrot podatku w związku z zakupem pojazdu mechanicznego.*

Szeroki krąg ulg i zwolnień podatkowych obowiązujących w Słowenii dostępny jest, co do zasady, dla rezydentów podatkowych tego kraju. W 2016 r. w Słowenii obowiązuje przede wszystkim ulga w postaci kwoty wolnej od podatku w wysokości od 3 302,70 EUR do 6 519,82 EUR. Dostępność i rozmiar ulgi uzależnione są od wysokości dochodu. Słoweńscy podatnicy mają również prawo do skorzystania z ulgi dla osób niepełnosprawnych (w przypadku 100% niepełnosprawności kwota ulgi wynosi 17,658.84 EUR), a także ulgi z tytułu dodatkowego ubezpieczenia emerytalnego, ulgi dla studentów oraz ulgi związanej z wychowywaniem małoletnich dzieci (jej wysokość uzależniona m.in. od liczby dzieci), czy też związaną z innym członkiem rodziny pozostającym na ich utrzymaniu.

Dostępność niektórych ulg dla osób, niebędących rezydentami podatkowymi Słowenii (ale będących rezydentami UE lub EOG) (np. z tej podstawowej czy też ulgi na dzieci/ – członka rodziny pozostającego na utrzymaniu) uzależniona jest od opodatkowania w Słowenii 90% ich dochodu oraz odpowiedniego wyłączenia dochodu z opodatkowania w kraju ich rezydencji. Od dochodu do opodatkowania odlicza się również składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne (w części dotyczącej pracownika).

### **Dostępne świadczenia, odliczenia i ulgi**

Słoweński podatnik może zmniejszyć swoje roczne zobowiązanie podatkowe, gdy dziecko/współmałżonek jest na jego utrzymaniu.

Ulgą podatkową na dziecko, które wymaga szczególnej opieki.

- „Becikowe za urodzenie” – przysługuje na każde nowonarodzone dziecko w kwocie 280 EUR, w zależności od stanu dochodów rodziny. Rodzice noworodka mogą również korzystać ze wsparcia finansowego władz samorządowych miasta.
- Rodziny, w których skład wchodzi przynajmniej trójka niepełnoletnich dzieci, otrzymują co roku specjalny bonus gotówkowy w minimalnej kwocie 395 EUR (w zależności od liczby dzieci i sytuacji dochodowej). Ciekawostką jest przyznanie takim rodzinom prawa do zakupu rocznej winiety klasy 2b (tj. dla samochodów typu VAN) w cenie klasy 2A (normalnego, osobowego samochodu) na samochód typu VAN w cenie samochodu osobowego/normalnego. Przysługuje im również prawo do ubiegania się o zwrot podatku od pojazdów mechanicznych, przy zakupie samochodu, który jest zarejestrowany w Słowenii po raz pierwszy (przywóz lub nowy samochód).
- Otrzymywanie stałej, miesięcznej kwoty zasiłku uzależnione jest od dochodu uzyskiwanego przez rodzinę.

# SŁOWENIA



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na dziecko lub innego członka rodziny

będącego na utrzymaniu

- 2 436,92 EUR na jedno dziecko/zależnego członka rodziny
- 2 649,24 EUR na drugie dziecko
- 4 418,54 EUR na trzecie dziecko
- 6 187,85 EUR na czwarte dziecko
- 7 957,14 EUR na piąte dziecko
- 1 769,30 EUR na każde następne
- Odliczenie od dochodu

### Ulga na dziecko wymagające szczególnej opieki

- 8 830 EUR rocznie
- Odliczenie od dochodu

### Specjalny zasiłek dla niepełnosprawnego (100%) rezydenta

- 17 658,84 EUR
- Odliczenie od dochodu



## Wybrane świadczenia rodzinne

### „Becikowe za urodzenie”

- 280 EUR na każde dziecko (zależy od dochodu rodziny)
- Możliwe dodatkowe wsparcie od władz samorządowych miasta

### Zasiłek rodzinny

- Stała, miesięczna kwota
- Wysokość zasiłku zależy od dochodu rodziny

### Zasiłek dla dużych rodzin

- minimum 395 EUR rocznie
- przysługuje rodzinom z przynajmniej 3 niepełnoletnimi dziećmi
- wysokość świadczenia zależy od liczby dzieci



## SZWECJA

*W Szwecji brak jest udogodnień podatkowych w klasycznym wydaniu. Rekompensuje to istnienie wolnych od podatku zasiłków rodzinnych.*

### **Ważne!**

*W Szwecji zasiłki na dzieci zwolnione są z PIT.*

Szwecja jest krajem, w którym polityka prorodzinna stoi na wysokim poziomie. W systemie podatkowym brak jest znacznych ulg, poza możliwością odliczenia (od podstawy opodatkowania) zasądzonych wyrokiem sądu alimentów na rzecz byłego małżonka.

W ostatnim czasie możliwość skorzystania ze świadczeń socjalnych w Szwecji została ograniczona. Szwedzkim podatnikom przysługuje prawo do otrzymania zasiłku na dziecko, wypłacanego przez tamtejszy zakład ubezpieczeń społecznych na bazie miesięcznej w kwocie 1 050 SEK (około 110 EUR). Podatnikom wychowującym więcej niż jedno dziecko przysługuje dodatkowa kwota. Co istotne, zasiłki na dzieci zwolnione są w Szwecji z opodatkowania.

W Szwecji rodzice mogą skorzystać z 480 dni płatnego urlopu rodzicielskiego. Jest on dzielony w ten sposób, że 60 dni przysługuje matce, 60 dni ojcu, zaś resztę mogą rozdysponować dowolnie między siebie. Podstawą do obliczenia wynagrodzenia za okres 390 dni urlopu jest dochód stanowiący bazę do kalkulacji zasiłku chorobowego (80%). Zgodnie z przepisami obowiązującymi od 1 stycznia 2014 r., rodzice, których dziecko urodziło się po tej dacie, mogą liczyć na urlop macierzyński do ukończenia przez dziecko 12 lat. Większa część urlopu powinna być jednak skonsumowana do 4. roku życia dziecka (po upływie tego okresu rodzic może sobie jeszcze pozostawić do wykorzystania 96 dni).

Dla rodziców osiągających niewielkie lub zerowe dochody przysługuje wsparcie od państwa w postaci zasiłku opiewającego na kwotę 180 SEK za każdy dzień (ok. 19 EUR). Dodatek ten może być wypłacany w każdym czasie, aż do ukończenia przez dziecko 8 lat.

Szwedzkie ustawodawstwo zapewnia również wsparcie finansowe dla rodziców samotnie wychowujących dzieci, poprzez zapewnienie dodatków alimentacyjnych. Przysługuje on w przypadku braku wspólnego zamieszkiwania rodziców dziecka. Maksymalna kwota dodatku to 1273 SEK (ok. 135 EUR) na jedno dziecko miesięcznie. Rodzic, uchybiający obowiązkom alimentacyjnym jest zobowiązany do zwrotu na rzecz państwa całości lub części kwoty dodatku alimentacyjnego. Jej wysokość jest określona w oparciu o dane wynikające z ostatniego zeznania podatkowego, oraz liczby dzieci, w stosunku do których zasądzono alimenty. Warto dodać, że rodzicom, których dochód kształtuje się poniżej określonego limitu przysługuje prawo do starania się o dodatek mieszkaniowy.

Na wsparcie państwa mogą liczyć ponadto rodzice dzieci chorych i niepełnosprawnych, wymagających specjalistycznej opieki przez minimum sześć miesięcy, lub posiadają taki stopień niepełnosprawności, który wymaga dodatkowych nakładów finansowych (np. ubrania, specjalna dieta). W 2016 r. kwota zasiłku opiekuńczego wynosi maksymalnie 9229 SEK miesięcznie (co stanowi równowartość ok. 977 EUR).



---

## SZWECJA

Zasiłek przysługuje do czerwca tego roku, w którym dziecko ukończy 19 lat. Później rodzice mogą ubiegać się o zasiłek dla niepełnosprawnych. Warto dodać, że, zasiłek opiekuńczy jest opodatkowany. Z kolei wartość zwróconych wydatków poniesionych na dziecko niepełnosprawne jest z opodatkowania zwolniona.

Na uwagę zasługuje ustawa, która od 1 stycznia 2016 weszła w życie w Szwecji, w ramach której wszystkie dzieci poniżej 18 roku życia mieszkające w Szwecji są objęte całkowicie bezpłatnym dostępem do leków. Ich zakup finansuje państwo.

Warto również zwrócić uwagę na szwedzki system szkolnictwa. Co do zasady, edukacja w Szwecji jest bezpłatna, zaś uczniowie mogą skorzystać z darmowych podręczników oraz bezpłatnych posiłków w godzinach południowych. Szwedzkie prawo nie przewiduje natomiast możliwości wspólnego rozliczenia z małżonkiem lub dzieckiem.



### Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

**Odliczenie alimentów**  
na byłego małżonka

- Odliczenie od podstawy opodatkowania zasądzonych wyrokiem sądu alimentów



### Wybrane świadczenia rodzinne

Zasiłek na dziecko

- 1 050 SEK (ok. 110 EUR) miesięcznie na jedno dziecko (w przypadku większej liczby dzieci, podatnikowi przysługuje dodatkowa kwota w wysokości 150 SEK (ok. 16 EUR))



## WĘGRY

*Węgierscy rodzice mogą skorzystać ze zwolnionego od podatku zasiłku rodzinnego. Przysługuje im również prawo do odliczenia od zaliczki na podatek kwoty ulgi na dzieci.*

Na Węgrzech obowiązuje stawka liniowa PIT. Do większości kategorii przychodów osiąganych przez osoby fizyczne znajduje zastosowanie 15% stawka podatkowa. W 2016 r. węgierskim rodzicom i opiekunom prawnym przysługuje również ulga na dziecko. Stosujący ją podatnicy mieli prawo do zmniejszenia podstawy opodatkowania o kwotę:

- **HUF 66 670 (ok. 210 EUR)** na każde dziecko – dla podatników wychowujących jedno lub dwojkę dzieci,
- **HUF 83 330 (ok. 263 EUR)** na każde dziecko – dla podatników wychowujących dwojkę dzieci,
- **HUF 220 000 (ok. 693 EUR)** na każde dziecko – dla podatników wychowujących trójkę bądź więcej dzieci.

Ulga przysługuje na dziecko, w związku, z czym tylko jeden z rodziców może dokonać odliczenia całej kwoty od podstawy opodatkowania. W sytuacji, gdy z ulgi chcą skorzystać oboje, konieczne jest określenie proporcji.

W węgierskim systemie podatkowym istnieje możliwość skorzystania w latach kolejnych z kwoty ulgi niewykorzystanej w danym roku. Odliczenie przysługuje wszystkim osobom fizycznym uprawnionym do świadczeń rodzinnych na podstawie regulacji obowiązujących w państwach członkowskich EOG.

### **System wsparcia dzieci i zasiłki bez PIT**

Polityka prorodzinna na Węgrzech obejmuje świadczenia krótko – i długoterminowe. Jako przykład pierwszej z kategorii tych świadczeń wymienić można zwolnione z opodatkowania tzw. „becikowe” wypłacane rodzicom noworodka. Świadczenia długoterminowe to przede wszystkim zasiłki.

Warto dodać, że świadczenia socjalne mogą otrzymywać osoby, które spełniają określone kryteria (takie jak np. zamieszkiwanie z dzieckiem w jednym gospodarstwie domowym). Do świadczeń socjalnych należą:

- **Dodatek na dziecko** – wypłacany na bazie miesięcznej i przysługujący jednemu z rodziców. Kwota zależy od liczby dzieci;
- **Zasiłek macierzyński** – jednorazowe świadczenie w wysokości 64 125 HUF (ok. 200 EUR) lub 85 500 HUF (ok. 270 EUR) w przypadku urodzenia bliźniąt). Przysługuje matce (po spełnieniu określonych warunków);
- **Baby bond** – jednorazowe świadczenie w wysokości 42 500 HUF (ok. 134 EUR). Wypłacane przez państwo na specjalny rachunek bankowy utworzony przez rodziców na rzecz dziecka.

Powyższe świadczenia przysługują węgierskim obywatelom i osobom mającym stałe miejsce zamieszkania na terytorium Węgier. Ich otrzymywanie nie jest uzależnione od wysokości uzyskiwanego dochodu.

---

# WĘGRY



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

### Ulga na dziecko

- 66 700 HUF (ok. 210 EUR) na każde dziecko – przy jednym dziecku,
- 83 330 HUF (ok. 263 EUR) na każde dziecko – przy dwójce dzieci,
- 220 000 HUF (ok. 693 EUR) na każde dziecko – dla podatników wychowujących trójkę bądź więcej dzieci.
- Odliczenie od dochodu



## Wybrane świadczenia rodzinne

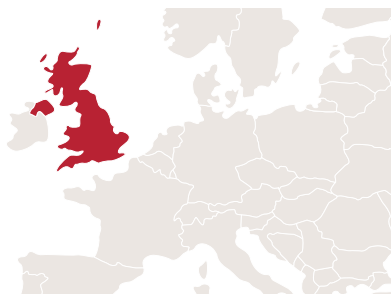
### „Baby bond”

- 42 500 HUF (ok. 135 EUR)
- Jednorazowe świadczenie, które jest wpłacane na specjalny rachunek bankowy utworzony przez rodziców na rzecz dziecka

---

### Zasiłek rodzinny

- Od miesięczny zasiłek przysługujący jednemu z rodziców
  - Wysokość uzależniona od liczby dzieci (np. przy dwójce dzieci w wieku 4 i 8 lat, zasiłek wynosi 1 039 EUR na rodzinę – zgodnie z założeniami symulacji)
-



## WIELKA BRYTANIA

*W Wielkiej Brytanii nie funkcjonują prorodzinne ulgi podatkowe w klasycznym wydaniu. Podatnik może natomiast otrzymać świadczenia finansowe, obniżające koszty związane z utrzymaniem rodziny i wychowaniem potomstwa.*

W brytyjskim systemie podatkowym, brak jest klasycznych ulg na dzieci. W ich miejscu funkcjonują świadczenia rodzinne o charakterze finansowym. Pozwalają one na obniżenie kosztów związanych z utrzymaniem rodziny i wychowaniem potomstwa.

Podatnicy mają również prawo do otrzymania bezzwrotnych wypłat w celu pokrycia m.in. kosztów edukacji dzieci. Kwoty są wypłacane przez urzędy skarbowe. W praktyce, takie rozwiązanie zapewnia większe korzyści niż typowe prorodzinne ulgi podatkowe, co wyróżnia Wielką Brytanię spośród innych państw europejskich.

Większość mieszkańców Wielkiej Brytanii otrzymuje osobistą korzyść, w formie kwoty dochodu wolnej od podatku, otrzymywanej każdego roku. Personalne odliczenie wynosi 11 000 GBP (ok. 13 986,5 EUR) za rok podatkowy 2016/17. W zmniejszonej wysokości preferencja przysługuje osobom o dochodach przekraczających 100 000 GBP (ok. 127 150 EUR): na przykład, osoby z dochodem 122 000 GBP (ok. 155 123 EUR) lub powyżej w roku podatkowym UK 2016/17 nie otrzymają osobistej kwoty wolnej.

### Zasiłki na dzieci

Przykładowe świadczenia przysługujące w ramach systemu brytyjskiego kształtują się następująco:

- rodzinie z dwójką dzieci (w wieku 4 i 8 lat), której średnie wynagrodzenie wynosi 26 000 GBP (ok. 33 059 EUR) przysługuje w 2016/17 r. zasiłek w kwocie 1 788,8 GBP (ok. 2 274 EUR).
- W 2016/2017 r. stawka zasiłku na dziecko w Wielkiej Brytanii wynosi 20,70 GBP (ok. 26,30 EUR) tygodniowo na najstarsze dziecko lub w przypadku jedynego dziecka oraz 13,70 GBP (ok. 17,41 EUR) tygodniowo na każde kolejne dziecko.

Należy jednak pamiętać, że w przypadku, gdy co najmniej jedno z rodziców osiąga dochód przekraczający 50 000 GBP (63 575 EUR), dodatkowa opłata podatku ma zastosowanie, jeśli chcieliby ubiegać się o zasiłek na dziecko.

### Kredyty podatkowe

Rodziny w Wielkiej Brytanii mogą również liczyć na kredyty podatkowe (w formie dodatków) na dziecko w kwocie 545 GBP (ok. 693 EUR) rocznie na rodzinę oraz 1 765 GBP (ok. 2 244 EUR) na każde dziecko, lub kredyt podatkowy dla pracujących rodzin, który wynosi nawet kilka tysięcy funtów rocznie. Podstawowe świadczenie dla osoby bezdzietnej o niskich dochodach może wynosić maksymalnie 1 620 GBP (ok. 2 060 EUR) rocznie.

Podatnicy mają ponadto możliwość skorzystania z dodatków, w tym:

- do kwoty 1 595 GBP (ok. 2 028 EUR) rocznie dla samotnego rodzica,
- do 660 GBP (ok. 839 EUR) rocznie dla osoby pracującej ponad 30 godzin tygodniowo,
- do 2 165 GBP (ok. 2 753 EUR) rocznie dla niepełnosprawnych, czy
- 1 660 GBP (ok. 2 110 EUR) rocznie dla osób powyżej 50 roku życia.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż zasiłek na dziecko nie jest uzależniony od kryterium dochodowego. Przysługuje również, jeśli dzieci nie zamieszkują wspólnie z rodzicami i posiadają miejsce zamieszkania w innym kraju. O otrzymaniu kredytu na dziecko decyduje wysokość zarobków: nie mogą one przekraczać progu 66 000 GBP (ok. 83 919 EUR) rocznie w przypadku dziecka poniżej jednego roku oraz kwoty 58 000 GBP (ok. 73 747 EUR) rocznie dla starszych dzieci. Pracujące rodziny generujące niski dochód roczny mają prawo skorzystać z kredytu podatkowego.

#### Ważne!

Brytyjscy podatnicy mają do dyspozycji szeroki wachlarz świadczeń prorodzinnych, w tym zasiłek na dziecko, kredyt podatkowy, dziecięcy fundusz powierniczy, czy zapomoga szkolna.

# WIELKA BRYTANIA

## Wsparcie w zakresie kosztów wychowania

Rząd brytyjski w swojej polityce prorodzinnej wspiera aktywność zawodową rodziców. W tym zakresie proponuje bogatą ofertę usług opiekuńczych, takich jak: przedszkola rodzinne, rodzicielskie, zespołowe, pobytowe, ogródki dziecięce, autoryzowane opiekunki do dzieci. Dzieci 3- i 4-letnie mogą skorzystać z darmowej edukacji w niepełnym wymiarze godzin.

Zadbano również o przyszłość dzieci, poprzez stworzenie Dziecięcego Funduszu Powierniczego w postaci długoterminowego konta oszczędnościowego i inwestycyjnego (jego wartość to początkowo 250 GBP (ok. 318 EUR). Dziecko uzyskuje do niego dostęp po 18 urodzinach). Dzieciom uczącym się przysługuje ponadto zapomoga szkolna wypłacana tygodniowo w wysokości 10, 20 lub 30 GBP (ok. 40 EUR), w zależności od dochodu rodziny. Dla podatników dostępna jest również pożyczka na rozwój kariery i pomocy finansowej. Mogą z niej skorzystać studenci i uczniowie.

Warto zwrócić również uwagę na funkcjonujący w systemie brytyjskim Fundusz Świadczeń Socjalnych. Gwarantuje on zasiłek przystosowawczy, przysługujący osobie, opuszczającej dom rodzinny i kontynuującej życie w społeczeństwie lub korzystającej z programu przesiedleniowego.

Ciekawym rozwiązaniem, jakie przewiduje prawo brytyjskie jest możliwość skorzystania z tzw. pożyczki kryzysowej. Przysługuje ona osobom, których rodziny znalazły się w trudnej sytuacji, powodującej zagrożenie zdrowia i bezpieczeństwa, np. w związku z nagłym wypadkiem lub katastrofą.



## Wybrane świadczenia rodzinne

### Zasiłek na dziecko

- 20,70 GBP (26,3 EUR) tygodniowo na najstarsze dziecko lub jedynaka
- 13,70 GBP (17,41 EUR) tygodniowo na każde dodatkowe dziecko

### Inne

- Dodatki na opiekę nad dzieckiem (opiekunka, pielęgniarka)
- Darmowe posiłki w szkole
- Pożyczka kryzysowa (dla rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji)



## WŁOCHY

*Cechą charakterystyczną włoskiego systemu podatkowego jest funkcjonowanie tzw. ulgi prorodzinnej. Odliczenia są związane z posiadaniem dzieci oraz małżonka i stosowane są niezależnie od siebie.*

Podatnicy we Włoszech mogą korzystać z ulg rodzinnych, przypadających na członków rodziny pozostających pod ich opieką. Podstawową przesłanką odliczenia jest kryterium dochodowe: ulga przysługuje w przypadku osiągnięcia przez członka rodziny dochodu nieprzekraczającego 2 840,51 EUR. Uprawnienie do odliczeń jest związane z posiadaniem dzieci oraz małżonka.

### Wybrane odliczenia od podatku ze względu na posiadanie na utrzymaniu małżonka/dzieci

|                                                  | Odliczenie podatkowe                                                   |
|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Na każde dziecko powyżej 3 roku życia            | maksymalnie 950 EUR lub mniej wraz ze wzrostem dochodu do 95,000 EUR   |
| Na każde dziecko poniżej 3 roku życia            | maksymalnie 1200 euro lub mniej wraz ze wzrostem dochodu do 95 000 EUR |
| Na małżonka będącego na utrzymaniu               | maksymalnie 800 euro lub mniej wraz ze wzrostem dochodu do 80,000 EUR  |
| Dla podatników wychowujących więcej niż 3 dzieci | odliczenie jest zwiększane o 200 EUR za każde następne                 |

### Wybrane odliczenia od podatku dla dochodu z pracy dla włoskiego rezydenta podatkowego

| Od            | Do         | Odliczenie od podatku                                   |
|---------------|------------|---------------------------------------------------------|
|               | 8 000      | 1 880 EUR                                               |
| 8000,01 EUR   | 28 000 EUR | maksymalnie 1880 EUR lub mniej wraz ze wzrostem dochodu |
| 28 000,01 EUR | 55 000 EUR | maksymalnie 978 EUR lub mniej wraz ze wzrostem dochodu  |



# WŁOCHY

## Wybrane inne odliczenia od podatku

- **Wydatki na opiekę medyczną** – włoski system podatkowy pozwala na odliczenie 19% kosztów leczenia za kwotę przekraczającą 129,11 EUR;
- **Wydatki na edukację w szkołach i na uczelniach** – 19 % do wysokości równej kosztom pobieranym przez publiczne instytucje edukacyjne. Opłaty za uniwersytet mogą być odliczone do kwoty określonej w konkretnej ustawie. Opłaty za przedszkole, podstawówkę i szkołę średnią mogą być odliczone do kwoty 400 EUR na dziecko rocznie. Ponadto występuje ulga podatkowa w wysokości 19% na czesne dla rejestracji dzieci w wieku do trzech lat, nieprzekraczającą kwoty 632 EUR rocznie;
- **Wydatki na ubezpieczenie na życie i wypadkowe** – możliwe jest odliczenie 18 % na ubezpieczenie, dotyczące jednak przypadków śmierci, inwalidztwa lub ubezwłasnowolnienia, do kwoty nieprzekraczającej 530 EUR;
- **Wydatki na stowarzyszenia sportowe dla dzieci w wieku od 5 do 18 lat** – możliwe jest odliczenie 19% od tej opłaty, do maksymalnej kwoty w wysokości 210 EUR dla każdego dziecka;
- **Odsetki od kredytów hipotecznych** udzielanych przez banki UE, instytucje finansowe i inne podmioty UE, jeśli odnoszą się do „miejsc stałego zamieszkania we Włoszech” – ulga w wysokości 18 %, nieprzekraczająca kwoty 4 000 EUR.



## Wybrane ulgi podatkowe i wydatki podlegające odliczeniu

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ulga na dziecko</b><br>będące na utrzymaniu    | <ul style="list-style-type: none"><li>• Max. 950 EUR na każde dziecko pow. 3. r.ż.</li><li>• Max. 1 200 EUR na każde dziecko poniżej 3. r.ż.</li><li>• Dodatkowe 200 EUR na każde następne dziecko dla rodziców mających trójkę dzieci</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul> |
| <b>Ulga na małżonka</b><br>będącego na utrzymaniu | <ul style="list-style-type: none"><li>• Max 800 EUR</li><li>• Odliczenie od podatku</li></ul>                                                                                                                                                                                    |
| <b>Odliczenie wydatków</b>                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• Na opiekę medyczną</li><li>• Na edukację w szkołach średnich i uczelniach</li><li>• Na stowarzyszenie sportowe dla dzieci (5-18 lat)</li><li>• Odliczenie od dochodu</li></ul>                                                           |



Szczegółowa prezentacja systemu wsparcia rodzin z dziećmi w wybranych państwach poza UE (tj. Australia, Kanada, Rosja, USA)



## AUSTRALIA

*Programy prorodzinne w Australii zostały w większości zniesione. Są one dostępne jedynie pod pewnymi warunkami.*

Australijski ustawodawca zdecydował się znieść większość programów prorodzinnych od 1 lipca 2015 r. Przez ostatnie lata były one sukcesywnie ograniczane, a obecnie są dostępne tylko dla podatników spełniających poniższe kryteria:

- współmałżonek podatnika urodził się przed 1 lipca 1952 r.;
- współmałżonek podatnika zarabia nie więcej niż 9 254 AUD;
- podatnik zarabia rocznie nie więcej niż 150 000 AUD;
- spełnione zostały wszystkie powyższe warunki, podatnik utrzymuje swojego współmałżonka, oboje są rezydentami podatkowymi w Australii oraz żaden z nich nie jest zakwalifikowany do Rodzinnego Benefitu Podatkowego B lub byli zakwalifikowani tylko w pewnej części.

Program B jest ograniczony dla rodzin, w których rodzice podatnika zarabiają 150 000 AUD lub mniej. Wielkość wypłat zależy od wieku najmłodszego dziecka płatnika oraz dochodu. Jest to administrowane przez instytucję australijską instytucję ubezpieczeniową – *Department of Homeland Security „DHS”*.

Obie płatności są administrowane przez DHS oraz są wypłacane bezpośrednio rodzinom, co dwa tygodnie lub co roku. Wysokość wypłat jest uzależniona od dochodu rodziny, ilości posiadanych dzieci i ich wieku. Dziś, maksymalna wartość wypłat z programu B (w systemie dwutygodniowym) wynosi 150.36 AUD za dziecko w wieku do 4 lat oraz 105 AUD za dziecko w wieku od 5 do 18 lat. Są również dostępne dodatkowe świadczenia, których przyznanie jest uzależnione od sytuacji rodziny.

Upust na edukację został zastąpiony bonusem szkolnym. Wypłaty są administrowane przez DHS i nie skutkują żadnymi zwolnieniami podatkowymi.

W celu uzyskania szkolnego bonusu, płatnik musi spełnić następujące warunki:

- rodzina musi spełnić wymagania stawiane beneficjentom programu A;
- dochód płatników powinien wynosić nie więcej niż 100 000 AUD.

Współcześnie, rodziny zakwalifikowane do uzyskania bonusu automatycznie otrzymują co roku wypłatę do 422 AUD na dziecko w szkole podstawowej oraz 842 AUD na dziecko w szkole średniej.

Ulgi można zastosować również wobec podatników, których podopieczny jest od urodzenia niezdolny do pracy z powodu inwalidztwa, a zobowiązania opiekuna względem podopiecznego są klasyfikowane, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:

- płatnik łoży na utrzymanie podopiecznego;
- podopieczny jest od urodzenia niezdolny do pracy z powodu inwalidztwa lub (jeżeli dotyczy to współmałżonka, rodziców lub przybranych rodziców) z powodu zobowiązań wynikających z opieki;
- podopieczny jest współmałżonkiem, rodzicem, dzieckiem, bratem lub siostrą płatnika lub jego współmałżonka i ma 16 lat lub więcej;
- płatnik (wraz z współmałżonkiem) zarabia nie więcej niż 150,000 AUD;
- dochody podopiecznego, wliczając w to dochody z tytułu zasiłku inwalidzkiego i opiekuńczego, wynoszą nie więcej niż 10,166 AUD;
- podatnik i podopieczny są australijskimi rezydentami podatkowymi.

---

# AUSTRALIA

W roku podatkowym 2013/2014 rabat nie mógł przekroczyć kwoty 2 471 AUD. Był przyznawany jako bezpośredni offset na sumę płaconego podatku.

Przyznawany australijskim rodzicom Rodzinny Benefit Podatkowy (A i B) pomaga uporać się z kosztami związanymi z rozwojem dzieci. Program B wykorzystywany jest przez rodziny z jednym rodzicem lub gdzie funkcjonuje tylko jedno źródło utrzymania. Do skorzystania z obu programów, konieczne jest spełnienie poniższych warunków:

- podatnik sprawuje opiekę nad zależnym dzieckiem, które ma poniżej 16 lat lub nad zależnym dzieckiem mającego 16-19 lat, które edukuje się w pełnym wymiarze czasowym aby osiągnąć Rok 12;
- dziecko jest zaszczepione, zgodnie z przyjętym schematem lub ma udowodnione braki w szczepieniu;
- podatnik mieszka w Australii i jest jej obywatelem, ma prawo stałego pobytu lub specjalną wizę;
- podatnik spełnia „test zarobkowy”;
- podatnik sprawuje opiekę nad dzieckiem przez przynajmniej 35% czasu.

Test zarobkowy dla programu B zależy od rodzinnych okoliczności, ilości zakwalifikowanych dzieci oraz innych form zasiłków socjalnych, jakie przyjmuje rodzina. W roku podatkowym 2014/2015 rodzina, która zarabiała mniej niż 50 151 AUD powinna mieć możliwość bycia zakwalifikowaną do tego programu. Wartość pomocy jest pomniejszana o wielkość przekraczającą ten próg tak długo aż różnica ta zrówna się z wartością zasiłku.

Program B jest ograniczony dla rodzin, w których rodzice podatnika zarabiają 150 000 AUD lub mniej. Wielkość wypłat zależy od wieku najmłodszego dziecka płatnika oraz dochodu. Jest to administrowane przez instytucję australijską instytucję ubezpieczeniową – Department of Homeland Security „DHS”.

Obie płatności są administrowane przez DHS oraz są wypłacane bezpośrednio rodzinom, co dwa tygodnie lub co roku. Wysokość wypłat jest uzależniona od dochodu rodziny, ilości posiadanych dzieci i ich wieku. Dziś, maksymalna wartość wypłat z programu B (w systemie dwutygodniowym) wynosi 150.36 AUD za dziecko w wieku do 4 lat oraz 105 AUD za dziecko w wieku od 5 do 18 lat. Są również dostępne dodatkowe świadczenia, których przyznanie jest uzależnione od sytuacji rodziny.

Upust na edukację został zastąpiony bonusem szkolnym. Wypłaty są administrowane przez DHS i nie skutkują żadnymi zwolnieniami podatkowymi.

W celu uzyskania szkolnego bonusu, płatnik musi spełnić następujące warunki:

- rodzina musi spełnić wymagania stawiane beneficjentom programu A;
- dochód płatników powinien wynosić nie więcej niż 100 000 AUD.

Współcześnie, rodziny zakwalifikowane do uzyskania bonusu automatycznie otrzymują co roku wypłatę do 422 AUD na dziecko w szkole podstawowej oraz 842 AUD na dziecko w szkole średniej.



## KANADA

*W Kanadzie podatnicy mogą odliczyć koszty opieki nad dziećmi. Istnieje również możliwość ubiegania się o nierefundowane kredyty, np. małżeński lub na dzieci.*

Kanadyjskie przepisy przewidują możliwość odliczenia kosztów opieki nad dziećmi. Zgodnie z ogólną zasadą ulga ta przysługuje na dziecko poniżej 16. roku życia. Odliczenie nie może przekraczać kwoty 7 000 CAD na dziecko przed 6. rokiem życia (w przypadku dziecka niepełnosprawnego lub z upośledzeniem umysłowym: 10 000 CAD) oraz 4 000 CAD na dziecko w wieku 6-15 lat).

### **Nierefundowane kredyty**

- Małżeński kredyt podatkowy daje podatnikowi będącemu w związku małżeńskim możliwość zgłoszenia się po federalny nierefundowany kredyt podatkowy w wysokości do 11 327 CAD, aby wspomóc współmałżonka lub partnera prawnego. Wielkość kredytu jest redukowana przez dochód netto współmałżonka. Kredyt jest przyznany na najniższym oprocentowaniu (15 proc.). Część prowincji przyznaje podobny kredyt na możliwie najniższym prowincjonalnym oprocentowaniu.
- Dodatki przyznawane dzieciom poniżej 18. roku życia, na które składa się federalny nierefundowany kredyt przyznawany podatnikom do wysokości 2 255 CAD za każde dziecko do 18. roku życia. Dla dzieci z psychicznymi lub fizycznymi zaburzeniami, kredyt wzrasta do 4 313 CAD. Kredyt ten podlega oprocentowaniu najniższą federalną stawką podatkową, wynoszącą 15%.
- Dodatki związane ze sportem i sztuką polegają na możliwości wystąpienia przez podatnika o federalny kredyt podatkowy do wysokości 1 000 CAD na dziecko za rejestrowe lub członkowskie opłaty związane z programami aktywizacji fizycznej. Podatnik ma także możliwość wystąpienia o kredyt o maksymalnej wysokości do 500 CAD na dziecko w przypadku programów związanych ze sztuką, kulturą, rekreacją i rozwojem. Do kredytu znajduje zastosowanie najniższa federalna stawka oprocentowania. Niektóre prowincje przyznają tożsamy kredyt na możliwie najniższym prowincjonalnym oprocentowaniu.
- Dodatek opiekuńczy to federalny nierefundowany kredyt, który może zostać przyznany każdemu opiekunowi, z którym mieszka dziecko z zaburzeniami fizycznymi lub psychicznymi w wieku 18 lat. Jeżeli opiekunem jest rodzic, dziadek lub babcia, muszą mieć ukończone 65 lata. Do kredytu stosuje się najniższą federalną stawkę podatkową – 15 proc. Niektóre prowincje przyznają tożsamy kredyt na możliwie najniższym prowincjonalnym oprocentowaniu.

### **Inne bezzwrotne ulgi**

Kanadyjski system przewiduje obowiązywanie progresywnej stawki podatku dochodowego. Wszyscy podatnicy zobligowani są do składania zeznań podatkowych we własnym zakresie. Jeśli jednak istnieje rozbieżność w wysokości dochodów małżonków, możliwe jest przeniesienie części dochodów od osoby, której dochód podlega wyższej stawce podatkowej, na rzecz jej współmałżonka. Ten sposób alokacji dochodów można zastosować tylko, gdy w ciągu roku małżonkowie (bądź jedno z nich) mieszkają w jednym gospodarstwie domowym z dzieckiem poniżej 18. roku życia. Dzięki zastosowaniu powyższego mechanizmu, kanadyjscy małżonkowie uzyskujący wyższy dochód mogą wypracować oszczędności podatkowych do 2 000 CAD w formie bezzwrotnej ulgi.

---

# KANADA

## **Świadczenia socjalne**

### **Powszechny zasiłek na opiekę nad dzieckiem**

Na podstawie przewidzianych rozwiązań legislacyjnych, rodzice będą otrzymywali zasiłek w wysokości do 160 CAD miesięcznie na każde dziecko poniżej 6 lat i 60 CAD miesięcznie na każde dziecko w wieku 6-17 lat. Proponowane przepisy zwiększają kwotę wypłacanego uprzednio zasiłku, eliminują jednak ulgę podatkową na dziecko między 17. a 18. rokiem życia.

### **Kanadyjski dodatek na dziecko**

Rodzice mogą ubiegać się o miesięczne świadczenie niepodlegające podatkowaniu na pokrycie kosztów związanych z wychowywaniem dziecka do 18. roku życia. Dodatek wynosi 120,50 CAD na miesiąc na każde z pierwszej dwójki dzieci i dodatkowe 8,41 CAD na miesiąc na każde kolejne dziecko. Dodatek ulega zmniejszeniu w zawiązku ze wzrostem dochodu rodziny.



## ROSJA

*Przepisy podatkowe w Rosji przewidują przyznanie podatnikom tzw. ulgi na dziecko. Matki w Rosji mogą otrzymać pomoc finansową od rządu w postaci tzw. „kapitału macierzyńskiego” na każde dziecko. Wszystkie przewidywane ulgi i świadczenia są dostępne jedynie dla rosyjskich rezydentów podatkowych.*

Rosyjski system podatkowy daje rodzicom prawo do standardowego odliczenia podatkowego na dzieci w wysokości 18,35 EUR miesięcznie. Odliczenie za trzecie dziecko wzrasta do 39,32 EUR. Ulga może być stosowana przez oboje rodziców za dzieci do 18. roku życia lub do 24. roku życia jeżeli studiuje w pełnym wymiarze godzinowym. Ulga jest przyznawana jeśli dochód poszczególnego rodzica nie przekracza 3 669,72 EUR w trakcie trwania roku.

### **Odliczenia na edukację**

Wydatki ponoszone na edukację dzieci mogą być odliczone od ich dochodu. Wysokość odliczenia jest ograniczona do 655,31 EUR rocznie na jedno dziecko. Ulga może być stosowana przez oboje rodziców na dzieci do 18. roku życia lub do 24. roku życia jeżeli studiuje w pełnym wymiarze czasowym.

### **Odliczenie na wydatki zdrowotne**

Wydatki ponoszone przez rodziców na opiekę zdrowotną i lekarstwa zarówno dla dzieci, jak i samych rodziców, mogą być odliczone od dochodów rodziców do wysokości 1572,74 EUR rocznie. Dotyczy to również tych dzieci, których wiek nie przekroczył 18 lat.

### **Kapitał macierzyński**

W systemie rosyjskim matka może liczyć na pomoc finansową w postaci tzw. „kapitału macierzyńskiego”, przyznanego do wysokości 5 937,44 EUR za drugie i każde kolejne dziecko. Projekt ten jest planowany do 31 grudnia 2016 r. Matka może otrzymać oferowaną przez rząd pomoc do 3 lat od momentu narodzin dziecka. Pieniądze mogą być przeznaczone tylko na określone z góry wydatki, do których należy zakup mieszkania, edukacja dzieci lub wpłata na rachunek emerytalny. Kapitał macierzyński nie jest wypłacany bezpośrednio w formie gotówki.





## USA (Stan Nowy Jork)

*W Stanach Zjednoczonych Ameryki rodzice pod pewnymi warunkami mogą ubiegać się o rodzinne kredyty podatkowe.*

*Poniższe informacje dotyczą stanu Nowy Jork.*

### **Dziecięcy kredyt podatkowy**

Rodzice mogą otrzymać dziecięcy kredyt podatkowy na dziecko poniżej 17. roku życia o maksymalnej wysokości do 1 000 USD. W procesie przyznawania kredytu bierze się pod uwagę 6 kryteriów: wiek, związek, pomoc, zależność, obywatelstwo i rezydencję. Dziecko musi być związane węzłem prawnym z rodzicem lub opiekunem. Ponadto, musi być obywatelem USA oraz zamieszkiwać ponad pół roku z opiekunem lub rodzicem. Kredyt przyznawany jest rodzinom zarabiającym do 110 000 USD rocznie bądź pojedynczym rodzicom lub opiekunom do 55 000 USD rocznie.

### **Kredyt na czesne**

Ubiegający się o kredyt musi spełnić następujące kryteria:

- ubiegający się przez cały rok był w stanie Nowy Jork,
- współmałżonek lub podopieczny podjął się edukacji wyższej,
- inna osoba nie korzysta ze zwrotu podatkowego z tych osób.

Maksymalna wielkość kredytu na studenta wynosi 400 USD.  
Maksymalne odliczenie na studenta wynosi 10 000 USD.

### **Rodzinny kredyt podatkowy**

Ubiegający się o kredyt musiał spełnić następujące warunki:

- przez cały rok był rezydentem stanu Nowy Jork,
- posiada przynajmniej jedno dziecko do 17. roku życia,
- zarabia od 40 000 do 300 000 USD.

Wysokość pomocy nie przekracza 350 USD.

### **Plany oszczędnościowe na studia**

System amerykański umożliwia założenie tzw. planów oszczędnościowych. Są to oszczędności przeznaczone na studia, które są odpisywane od przychodu podlegającego opodatkowaniu. W stanie Nowy Jork jest to kwota do 5 000 USD.



---

## Kontakt



***Tomasz Barańczyk***

Partner  
tel.: +22 746 4852  
e-mail: tomasz.baranczyk@pl.pwc.com



***Joanna Narkiewicz-Tarłowska***

Dyrektor  
tel.: +22 746 4764  
e-mail: joanna.narkiewicz-tarlowska@pl.pwc.com



***Iwona Boniecka***

Starszy Konsultant  
tel.: +22 746 4699  
e-mail: iwona.boniecka@pl.pwc.com

---

## Współautorzy



***Karolina Król***  
Konsultant



***Patryk Borkowski***  
Konsultant



***Piotr Mamiński***  
Konsultant



***Piotr Modzelewski***  
Konsultant



